

การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง
ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558

นางสาวสวดี ไล่คาศัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกกฎหมายธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2563

**The Enforcement of Business Security in the Case of the Assignment of Claim
under the Business Security Act B.E. 2558**

Miss Yotsawadee Kokasai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Business Law

School of Laws

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง
ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558
ชื่อและนามสกุล นางสาวสวดี โคว์คาศัย
วิชาเอก กฎหมายธุรกิจ
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์

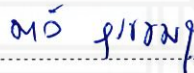
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

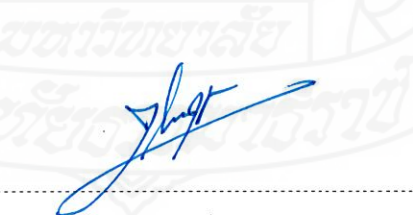
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ)

(รองศาสตราจารย์วรุฒิ เทพทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้องตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558
ผู้ศึกษา นางสาวสวดี โล้วลาสัย **รหัสนักศึกษา** 2624000291 **ปริญญา** ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์
ปีการศึกษา พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้องหลักประกันทางธุรกิจ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ (2) ศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักรหรืออังกฤษ (3) ศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนสภาพปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและของประเทศสหราชอาณาจักร (4) เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องของไทย ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสารเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 กฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ของประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ของประเทศสหราชอาณาจักร จากการศึกษาสืบค้นแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จากบทบัญญัติของกฎหมาย ตำรา วารสาร วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ รวมถึงแนวคำพิพากษาหรือการให้ความเห็นทางกฎหมาย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และในส่วนของกรณีวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยจะทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้จากการวิจัยเอกสารและการทบทวนวรรณกรรม เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหลักทรัพย์

ผลการศึกษาพบว่า (1) การประกันหนี้ตามกฎหมายไทยเป็นมาตรการที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถจัดหาเงินลงทุนมาใช้ในการประกอบธุรกิจได้ การประกันหนี้ของประเทศไทยได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายโรมัน ซึ่งสิทธิเรียกร้องก็เป็นหลักประกันอย่างหนึ่ง (2) ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ ให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น โดยที่ยังสามารถครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้ มาตรา 9 ของ UCC ของประเทศอเมริกา จะเน้นกระบวนการในการให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตั้งแต่ต้นหรือลูกหนี้ต้องลงนามในหนังสือข้อตกลงว่าด้วยหลักประกัน โดยอาจมีการทำสัญญาตกลงกันว่าไว้ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปในทางเดียวกันกับพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ของประเทศไทย ส่วนการประกันหนี้แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร มีกำหนดว่าต้องทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกัน (3) Floating charge ของสหราชอาณาจักร มีกำหนดว่า ต้องทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกัน เป็นข้อดีที่ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิมีความมั่นใจในการจ่ายเงินแก่บุคคลที่มีสิทธิได้รับตามกฎหมาย (4) ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะให้แก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้มีการบอกกล่าว ไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ หรือให้ลูกหนี้แห่งสิทธิยินยอม ก่อนหรือขณะมีการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ และกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายให้มีผลผูกพันกับลูกหนี้แห่งสิทธิที่อยู่ในสถานะพักชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย เพื่อให้ผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าของที่มีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่น ตลอดจนเสนอให้แก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นในกรณีเมื่อบังคับหลักประกัน และได้รับชำระหนี้จากสิทธิเรียกร้องที่เป็นหลักประกันแล้ว กำหนดให้หนี้ประจักษ์และหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจมีผลระงับ และเห็นควรให้มีการประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง เพื่อเจ้าหนี้หรือนายทุนที่ปล่อยเงินกู้ซึ่งเป็นผู้รับหลักประกันพิจารณาประกอบการรับหลักประกัน

คำสำคัญ หลักประกันทางธุรกิจ สิทธิเรียกร้อง บังคับหลักประกันทางธุรกิจ

Thesis title: The Enforcement of Business Security in the Case of the Assignment of Claim under the Business Security Act B.E. 2558

Author: Miss Yotsawadee Kokasai; **ID:** 2624000291; **Degree:** Master of Laws;

Thesis advisors: Dr. Varaporn Vanaphituk, Assistant Professor;

Academic year: 2020

Abstract

The purposes of this independent study are (1) to study the concepts and theories relating to a debt security especially the assignment of claim over business security and the enforcement of business security (2) to study legal principles relating to enforcing business collateral especially the assignment of claim according to foreign and Thai laws, including the Thai Civil and Commercial Code, the Thai Business Security Act B.E. 2558 and comparing the Thai laws with Secured Transaction under the United States Uniform Commercial Code Article 9 and Floating Charge under the law of United Kingdom. (3) to study and analyze the advantages and disadvantages as well as the legal problems related to enforcing business collateral especially the assignment of claim under Thai laws by comparing with those of the United States and the United Kingdom. (4) to suggest solutions and to revise the law to make the enforcement of business security according to the intent of the law be more rapid and more efficient.

This independent study is a juridical research using qualitative research method by studying and collecting all related materials of the assignment of claim under the Business Security Act B.E. 2558, Secured Transaction under the United States Uniform Commercial Code Article 9 and Floating Charge under the law of the United Kingdom. For example, studying and collecting from the provisions of the laws, textbooks, journals, theses, academic articles including judgments or legal opinions, electronic documents and other related documents. In the analysis of research data, the researcher will synthesize and analyze the qualitative data. The analysis was based on the content obtained from research papers and literature reviews in order to be used as a guideline for revising the law to accelerate the enforcement of business security and making it more efficient according to the intent of the law.

The results of the study found that (1) A debt security under Thai law is a financial instrument that helps businessmen in procure investments. The principle of debt security in Thailand is influenced by Roman law, in which the assignment of claim is also a security. (2) the Business Security Act B.E. 2558 was introduced to encourage entrepreneurs for easier obtaining funding while still being able to own and utilize the assets as collateral. Article 9 of the UCC of the United States focuses on the procedure of letting the security receiver take possession of the secured property from the beginning or the debtor must sign a letter of collateral agreement. There may be a contract agreed upon that the debtor must be notified before enforcing business collateral. This procedure is in line with the Thai Business Security Act B.E. 2558. The United Kingdom's floating charge requires a written notice of the right of collateral to the debtor. (3) The United Kingdom's floating charge requires giving notice of the right of collateral to the debtor. It is an advantage that the debtor of rights has the confidence to pay off debt to the rightful person. (4) the researcher suggests that the law should be revised. The debtor of the assignment of claim should be given noticed or should give the consent before or while registering business security. Basic conditions of business security agreement should be provided. The law should be amended to be enforced with the debtor of rights who is in automatic stay after declared bankruptcy. Hence, the security receiver is a secured creditor who has preferential right. Moreover, the law should be more precise on security enforcement. After receiving repayment of debt from the assignment of claim over security collateral, the principal debt and the debt under the business security agreement shall be extinct. In addition, criteria for consideration of the assignment of claim as business collateral should be declared so that the creditor and other capitalists can apply accordingly.

Keywords: Business Security, assignment of claim, Security Enforcement, Enforcing Business Collateral

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหมายไปได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ ซึ่งท่านกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ท่านได้ให้คำแนะนำและแนวทางแหล่งค้นหาข้อมูล ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ อีกทั้งยังคอยเอาใจใส่ช่วยตรวจสอบ แก้ไขร่างการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้มาโดยตลอด ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณ ไว้ ณ โอกาสนี้ นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ วนาพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ ผู้เป็นกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ที่สละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบ พร้อมทั้งช่วยให้คำแนะนำในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ตลอดจนคณะอาจารย์ทุกท่านที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา และขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ นางคณินิจ โคว์คาศัย , คุณพ่อ นายณัฐพงศ์ โคว์คาศัย และเพื่อนๆที่ร่วมศึกษาด้วยกันมา ที่คอยช่วยแนะนำ สนับสนุน ให้กำลังใจ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และขอมอบคุณงามความดีทั้งหมดของการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ให้แก่คณะอาจารย์ทุกท่าน และ ครอบครัวของผู้ศึกษา

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ จะมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยแก่ผู้อ่าน และหากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ มีความผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียว

นางสาวสวดี โคว์คาศัย

สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย	9
3. กรอบแนวคิดของการวิจัย	10
4. สมมติฐานการวิจัย	10
5. ขอบเขตของการวิจัย	11
6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ	11
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
8. ระเบียบวิธีการวิจัย	11
บทที่ 2 หลักการ แนวคิดทฤษฎี และหลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับสัญญาหลักประกัน	13
1. ความหมายและวิวัฒนาการของหลักประกันการชำระหนี้	13
1.1 ความหมายของหลักประกันการชำระหนี้	13
1.2 วิวัฒนาการเกี่ยวกับการประกันหนี้ในสมัยโรมัน	14
1.3 วิวัฒนาการเกี่ยวกับการประกันหนี้ของประเทศไทย	15
1.4 สัญญาหลักประกันการชำระหนี้	16
2. หลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับสัญญาหลักประกัน	17
2.1 หลักประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน	17
2.2 หลักประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	20
3. หลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558	28
3.1 แนวคิดการร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558	28
3.2 ความหมายของสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ	30
3.3 การนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ	30
3.4 ประเภททรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกัน	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ	32
3.6 สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา	33
3.7 การบังคับหลักประกัน	35
3.8 เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน	39
3.9 ความรับผิดชอบในหนี้ที่ยังขาดอยู่	41
3.10 ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกัน	41
4. กฎหมายว่าด้วยล้มละลาย	42
4.1 หลักทั่วไปของกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย	42
4.2 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน	44
5. หลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง	45
บทที่ 3 กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันทางธุรกิจ	48
1. กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา	48
1.1 ลักษณะสำคัญของสัญญาหลักประกันในประเทศสหรัฐอเมริกา	49
1.2 การยึดของสิทธิกับตัวทรัพย์สิน	50
1.3 การทำให้สิทธิมีผลบริบูรณ์	52
1.4 สิทธิหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้มีประกัน	53
1.5 การบังคับหลักประกัน	53
1.6 เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน	55
1.7 สิทธิของเจ้าหนี้ในทรัพย์สินหลักประกัน	56
2. กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจของสหราชอาณาจักร	57
2.1 ลักษณะของหลักประกันแบบ Floating charge	58
2.2 ประโยชน์ของหลักประกันแบบ Floating charge	59
2.3 หลักแห่งความเป็นธรรม หรือ “เอกควิตี”	59
2.4 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักประกัน	59
2.5 การจดทะเบียนการใช้หลักประกัน	60
2.6 สิทธิหน้าที่ระหว่างบุคคล	60
2.7 ลักษณะของซาร์จ	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.8 การบังคับหลักประกัน.....	62
3. การเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง.....	63
บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ของประเทศไทยกับต่างประเทศ.....	67
1. วิเคราะห์วิธีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง.....	67
2. วิเคราะห์ขั้นตอนการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง.....	74
3. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง.....	77
4. ลักษณะการเป็นเจ้าของหนี้มีประกันของหลักประกันทางธุรกิจ หลังลูกหนี้อยู่ภายใต้กฎหมายล้มละลาย.....	84
5. การรับผิดชอบหนี้ในส่วนที่ขาด กรณีบังคับหลักประกันแล้ว มีมูลค่าน้อยกว่าหนี้ที่เป็นประกัน.....	84
6. หลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง.....	85
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	87
1. บทสรุป.....	87
2. ข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม.....	94
ก. สัญญามอบสิทธิเรียกร้องในเงินฝากเป็นหลักประกันทางธุรกิจ.....	98
ข. พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558.....	115
ประวัติผู้ศึกษา.....	140

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ตารางหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน.....	46
ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจกรณีสิทธิเรียกร้อง	63
ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	72
ตารางที่ 4.2 ตารางเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของกฎหมายเกี่ยวกับการ โอนสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	75
ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน.....	85

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากผลการจัดอันดับความยากง่ายในการประกอบธุรกิจ Ease of Doing Business ปี 2018 โดยธนาคารโลก เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2560 (2017) ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 26 ของโลกจากทั้งหมด 190 ประเทศ โดยหนึ่งในสิบของตัวชี้วัดที่สำคัญด้านหนึ่ง ได้แก่ การได้รับสินเชื่อ (Getting Credit)¹

การประกอบธุรกิจนั้น ผู้ลงทุนจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก เพื่อให้สามารถแข่งขันธุรกิจกับผู้อื่นได้ การประกันหนี้จึงมีความสำคัญในการระดมทุนในการประกอบธุรกิจ การประกันหนี้ตามกฎหมายไทย ประกอบด้วย การประกันหนี้ด้วยบุคคล และ การประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน ซึ่งถือเป็นมาตรการที่ช่วยให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถจัดหาเงินลงทุนมาใช้ในการประกอบธุรกิจได้ เนื่องจากเพิ่มความมั่นใจของเจ้าหนี้ได้ว่า เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถบังคับเอากับหลักประกันได้ โดยการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มีเพียง 2 ชนิด คือ จำนำ และ จำนอง โดยการจำนำต้องส่งมอบทรัพย์สิน และการจำนองก็มีข้อจำกัดว่า ผู้จำนองต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่นำมาจำนอง และใช้การจำนองได้กับทรัพย์สินบางประเภท คือ อสังหาริมทรัพย์ โดยกรณีเป็นที่ดินก็ต้องเป็นที่ดินที่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ ส่วน อสังหาริมทรัพย์พิเศษที่จำนองได้ ก็เฉพาะที่กฎหมายกำหนดให้จดทะเบียน ปัจจุบันจึงมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ซึ่งได้ประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2559 เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบธุรกิจ โดยเฉพาะกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น มีสภาพคล่องทางการเงินมากขึ้น โดยที่ยังสามารถครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นได้

¹ วิมลรัตน์ เพ็ญตระกูล. ประเทศไทยกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ. *กรมพัฒนาธุรกิจการค้า* 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20180719101751.pdf

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้ให้หลักประกันนำทรัพย์สินตราไว้กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สิน โดยอาจเป็นการประกันหนี้เพื่อบุคคลอื่นก็ได้

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เป็นกรณีที่ผู้ให้หลักประกันนำทรัพย์สินมาประกันหนี้ โดยที่ผู้ให้หลักประกันยังสามารถครอบครองทรัพย์สินประกันนั้นได้ อันเป็นการแก้ไขข้อจำกัดเรื่องจำนำ เรื่องการส่งมอบทรัพย์สิน และสามารถนำสิทธิเรียกร้องซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่างมาเป็นหลักประกันได้ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวก ทำให้เจ้าหนี้มีความมั่นใจว่ามีโอกาสได้รับชำระหนี้ จึงปล่อยสินเชื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจมากขึ้น

นอกจากนั้น ยังมีการบังคับหลักประกันที่รวดเร็วคือ กรณีที่คู่สัญญาตกลงกันได้ หลังมีเหตุบังคับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้ผู้รับหลักประกัน ข้อดีคือ ผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันไม่เสียเวลาในการฟ้องศาลและไม่เสียค่าใช้จ่ายในกระบวนการทางศาลในการบังคับหลักประกัน แต่หากคู่สัญญาตกลงกันไม่ได้ มีข้อโต้แย้ง จึงจะอาศัยกระบวนการทางศาล โดยถือคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด ซึ่งแตกต่างจากกระบวนการยุติธรรมปกติที่ถือคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลฎีกาให้เป็นที่สุด นับเป็นการลดเวลากระบวนการและค่าใช้จ่ายในการพิจารณาคดี²

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาประเภทหนึ่ง คู่สัญญาจึงมีเสรีภาพในการตกลงทำสัญญา เว้นแต่กรณีขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญานั้นจะเป็นโมฆะ

ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 สามารถนำทรัพย์สินประเภทต่อไปนี้มีมาวางหลักประกัน คือ 1. กิจการ 2. สิทธิเรียกร้อง 3. สหกรณ์ทรัพย์ 4. สหกรณ์ทรัพย์ 5. ทรัพย์สินทางปัญญา และ 6. ทรัพย์สินอื่น เช่น ไม้ยืนต้น

1.1 สัญญาหลักประกันทั่วไป มีลักษณะดังนี้

- 1.1.1 เป็นสัญญาเพื่อประกันหนี้ตนเองหรือประกันหนี้บุคคลอื่น
- 1.1.2 ผู้ให้หลักประกันส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นประกันให้ผู้รับหลักประกัน
- 1.1.3 สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน

² เรื่องเดียวกัน

1.1.4 มีสัญญาประธานที่เป็นหนี้กันระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ และมีสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาอุปกรณ์ ที่ทำขึ้นเพื่อประกันการชำระหนี้ประธาน ดังนั้นหนี้ประธานต้องสมบูรณ์

1.1.5 ผู้รับหลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนีรายอื่น โดยผู้ให้หลักประกันมีสิทธิโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยปลอดจากภาระหลักประกันจนกว่าศาลจะมีคำสั่งบังคับหลักประกัน ในกรณีที่ผู้รับหลักประกันทำหนังสือยินยอมให้กระทำเช่นนั้น หรือ ในกรณีที่เป็นการขายทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสินค้าในทางการค้าตามปกติของผู้ให้หลักประกัน หากมีข้อตกลงห้ามหรือจำกัดสิทธิดังกล่าวให้ข้อตกลงมีผลผูกพันคู่สัญญา แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกไม่ได้ แต่ผู้รับหลักประกันยังคงมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่ายจ่ายโอนแลกเปลี่ยนหรือได้มาแทนที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มา เนื่องจากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือเป็นผู้รับหลักประกัน แต่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกได้ ก็ต่อเมื่อจดแจ้งทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกันต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสิทธิเรียกร้องจะยกเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ ก็ต่อเมื่อได้บอกกล่าวไปยังลูกหนี้ ซึ่งคำบอกกล่าวต้องทำเป็นหนังสือ

สถิติการขอจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ตั้งแต่ 4 กรกฎาคม 2559 – 15 มีนาคม 2564 พบว่า มีผู้มาขอจดทะเบียน โดยใช้สิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกันมากที่สุด คิดเป็น 76.84%³ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง

มาตรา 3 ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 กำหนดคำนิยาม “สิทธิเรียกร้อง” หมายความว่า สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้และสิทธิอื่น ๆ แต่ไม่หมายความรวมถึงสิทธิที่มีตราสาร ตัวอย่างสิทธิเรียกร้องที่นำมาเป็นหลักประกันคือ สิทธิเรียกร้องในการเช่าอสังหาริมทรัพย์ สิทธิในบัญชีเงินฝากธนาคาร สิทธิในการได้รับชำระเงินค่างานเป็นงวดๆ สิทธิเรียกร้องตามสัญญาซื้อขาย และ ลูกหนี้การค้า เป็นต้น⁴ ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2051/2537 วางหลักว่า สิทธิซึ่งมีตราสารหมายถึง ตราสารที่ระบุว่าใคร เป็นลูกหนี้ผู้มีหน้าที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินหรือใช้เงินตามตราสารนั้น และการโอนตราสารจะกระทำได้เฉพาะเมื่อปฏิบัติตามวิธีการพิเศษตามชนิดของตราสาร

³ ประชาชาติธุรกิจ, *โควิดกระทบยอดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจลด 13% หวังปี 64 ดีขึ้น*, 22 พฤษภาคม 2564 สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-631252>

⁴ กรมพัฒนาธุรกิจ, *ถาม-ตอบพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 (มีนาคม 2559)*, 22 พฤษภาคม 2564 สืบค้นจาก [https://www.dbd.go.th/law_secru_tran_qanda2%20\(2\).pdf](https://www.dbd.go.th/law_secru_tran_qanda2%20(2).pdf)

นั้นๆ เช่น ตัวเงิน ใบหุ้น ใบตราส่ง หรือประทวนสินค้า⁵ และไม่หมายความถึงเอกสารธรรมดาที่ทำขึ้นเพื่อเป็นพยานหลักฐานแห่งสิทธิต่างๆ ไป และไม่รวมถึงสิทธิการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์พร้อมทะเบียนรถยนต์

สิทธิเรียกร้องเป็นสิ่งที่ไม่มีทะเบียนถึงแม้ว่าจะทำเป็นหนังสือ ก็ยากที่จะทำใ้บุคคลภายนอก ทราบได้ว่ามีการทำสัญญาประกันหนี้ ดังนั้น ในอดีตบุคคลภายนอกที่จะได้รับความคุ้มครองสิทธิเรียกร้องที่นำไปเป็นประกันหนี้ได้ ต้องเป็นสิทธิเรียกร้องที่มีทะเบียน เช่น สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่มีทะเบียน หากไม่มีการจดทะเบียนก็ไม่สามารถทำได้ แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีคู่สัญญาระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ที่เป็นสถาบันการเงินและบุคคลโดยทั่วไป สามารถใช้ยืนยันกันได้

1.2 สำหรับสิทธิเรียกร้องที่นำมาประกันหนี้ไม่ได้ คือ

1.2.1. สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้โดยสภาพแห่งสิทธิ กรณีสิทธิเรียกร้องที่ต้องกระทำแต่เฉพาะเจ้าหนี้ผู้เดียว เช่น สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย สิทธิเรียกร้องที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดู ส่วนกรณีสัญญาต่างตอบแทน หากไม่ใช่สิทธิเฉพาะตัวยอมโอนกันได้หรือนำมาประกันหนี้ได้ เช่น สิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาจะซื้อจะขาย อย่างไรก็ตาม มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2472-2474/2519 ว่าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่านั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน มิได้เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ฝ่ายเดียวจึงใช้วิธีโอนสิทธิเรียกร้องธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ไม่ได้ เป็นเรื่องที่ต้องทำการแปลงหนี้ใหม่ตาม ป.พ.พ.มาตรา 350⁶

1.2.2 สิทธิเรียกร้องที่คู่กรณีแสดงเจตนาห้ามโอน ย่อมโอนหรือนำมาประกันหนี้ไม่ได้ แม้โอนไป ผู้รับโอนก็ไม่มีสิทธิ

1.2.3 สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้ เพราะศาลสั่งยึดไม่ได้ สิทธิเรียกร้องบางชนิดกฎหมายต้องการให้ถึงมือเจ้าหนี้ผู้เดียว เพราะเป็นหนี้ที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพของเจ้าหนี้ กฎหมายจึงบัญญัติให้ศาลสั่งยึดไม่ได้ เช่น สิทธิที่จะได้เงินเดือนบำเหน็จ บำนาญ เบี้ยหวัดของข้าราชการ สิทธิที่จะได้รับค่าอุปการะ

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2051/2537 สิทธิซึ่งมีตราสารหมายถึง ตราสารที่ระบุว่ามีใคร เป็นลูกหนี้ผู้มิหน้าที่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินหรือใช้เงินตามตราสารนั้น และการโอนตราสารจะกระทำได้เฉพาะเมื่อปฏิบัติตามวิธีการพิเศษตามชนิดของตราสารนั้นๆ เช่น ตัวเงิน ใบหุ้น ใบตราส่ง หรือประทวนสินค้า

⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2472-2474/2519 สัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่านั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน มิได้เป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ฝ่ายเดียวจึงใช้วิธีโอนสิทธิเรียกร้องธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ไม่ได้ เป็นเรื่องที่ต้องทำการแปลงหนี้ใหม่ตาม ป.พ.พ.มาตรา 350

การโอนสิทธิเรียกร้อง กฎหมายเรื่องการจำนำกำหนดวิธีการจำนำเฉพาะการจำนำสิทธิ ที่มีตราสาร แต่สิทธิเรียกร้องไม่มีตราสาร จึงมีความจำเป็นต้องนำกฎหมายในเรื่องนี้ที่เกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องมาบังคับใช้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306

ผลการโอนสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้หรือผู้จำนำ มี 2 กรณี กรณีที่หนึ่ง ลูกหนี้ให้ความยินยอมตาม ป.พ.พ. มาตรา 308 วรรคหนึ่ง กล่าวคือ หากลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมโดย ไม่อึดเอื้อนมิได้แสดงข้อโต้แย้งอันใด ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนหรือเจ้าหนี้ นั้น ขึ้นต่อสู้ ผู้รับโอนหรือเจ้าหนี้คนใหม่หาได้ไม่ แต่ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่ผู้โอนไปก่อน ลูกหนี้ย่อมเรียก คืนจากผู้โอนได้ หรือลูกหนี้ได้ทำการรับภาระใดขึ้นใหม่แทนหนี้เดิม กรณีที่สอง กรณีลูกหนี้ได้ รับคำบอกกล่าวการ โอนเป็นหนังสือ ลูกหนี้มีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ทุกอย่างอันมีต่อเจ้าหนี้คนก่อน หรือผู้โอนมาใช้ต่อสู้เจ้าหนี้คนใหม่หรือผู้รับโอนได้

พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มีกฎหมายแม่แบบ คือ กฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และ กฎหมาย Floating Charge ในสหราชอาณาจักร ซึ่งสังเกตได้ว่า การจำนำสิทธิหรือสิทธิเรียกร้อง หรือสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่าง ควรมีการเปิดเผยสู่สาธารณะ เพราะจำนำถึงแม้เกิดโดยสัญญา แต่ก็เป็นทรัพย์สิน ดังนั้น จึงต้องมีการจดทะเบียนสิทธิ การส่งมอบเอกสารสิทธิในทรัพย์สินที่จำนำและ ต้องมีการบอกกล่าวไปสู่บุคคลที่สาม คือ ลูกหนี้แห่งสิทธิ⁷

อีกทั้ง กฎหมาย Uniform Commercial Code 9 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ยังกำหนด วิธีการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง ว่าต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้ มี ปลายทางมือชื่อผู้โอนหรือผู้รับโอน และกฎหมาย Floating Charge ของสหราชอาณาจักร กำหนดให้ สามารถทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน หรือใช้วิธีให้ผู้โอนหรือผู้รับโอนส่งหนังสือบอกกล่าว ไปยังลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันก่อนมีการฟ้องคดี หรือใช้วิธีการโอนสิทธิเรียกร้องตามเอกสาร⁸

แม้ว่าการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ สามารถเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่ง เงินทุนจากสถาบันการเงินได้ แต่ในทางปฏิบัติก็ยังไม่สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้ทันที รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพราะการรับจดทะเบียนและการบังคับหลักประกันทางธุรกิจนั้น สถาบันการเงินต้องพิจารณาถึงวิธี การประเมินราคาทรัพย์สิน, สภาพคล่อง, หรือการเพื้อหนี้สงสัยจะสูญตามมูลค่าความเสี่ยงของ

⁷ ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์. *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้ำประกัน จำนำ จำนอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน. 2552.

⁸ สุดา หวังสุวรรณ. “ปัญหาการบอกกล่าวการ โอนสิทธิเรียกร้องกับการคุ้มครองลูกหนี้ในการทำแฟคตอริง”. *วารสารนิติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 1(1), 134-149. หน้า 134-149.

หลักประกันแต่ละประเภท และยังต้องพิจารณาข้อมูลและปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ของผู้กู้ด้วย⁹ ดังนั้น ยิ่งกรณีหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องที่ไม่มีรูปร่าง จึงอาจเกิดปัญหาในการบังคับหลักประกัน ยิ่งกว่าพวกหลักประกันประเภทที่มีรูปร่าง อย่างสินค้าคงคลัง หรือ เครื่องจักร

เนื่องจากตามที่กำหนดในมาตรา 39 กำหนดไว้แต่เพียงว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้องเมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน” เป็นผลให้ผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (ลูกหนี้แห่งสิทธิ) อาจไม่มีความมั่นใจว่าจะชำระหนี้ให้กับบุคคลที่มีสิทธิได้รับตามกฎหมายและต้องชำระหนี้ในจำนวนเท่าใด เพราะกรณีดังกล่าวยังไม่มีการบอกกล่าวไปยังบุคคลภายนอกผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (ลูกหนี้แห่งสิทธิ) เพื่อทราบ หรือกำหนดว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องให้ความยินยอมก่อนจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ ซึ่งลูกหนี้แห่งสิทธิเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ในกรณีมีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ¹⁰ เมื่อในทางปฏิบัติ ลูกหนี้แห่งสิทธิไม่มีความมั่นใจในการให้ผู้รับหลักประกันมาบังคับหลักประกัน จึงต้องอาศัยมาตรา 46¹¹ ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เข้าสู่กระบวนการทางศาล ซึ่งจะใช้ระยะเวลาอันยาวนาน ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจฉบับนี้

เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ยอมให้ทรัพย์สินที่จะเกิดหรือมีขึ้นในอนาคตมาใช้เป็นหลักประกัน ยอมให้ผู้ให้หลักประกันสามารถจำหน่าย จ่ายโอน ใช้สอย หรือใช้ไปสิ้นซึ่งทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันได้จนกว่าจะมีบังคับหลักประกันนั้น โดยใน พ.ร.บ. กำหนดไว้แต่เพียงว่า ผู้ให้หลักประกันต้องสงวนรักษาทรัพย์สินและให้ผู้รับหลักประกันเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสมควร หากเกิดความเสียหายเกิดขึ้น ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบ จึงเป็นกรณีที่น่าสนใจว่า ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันทางธุรกิจมีค่าลดน้อยถอยลงไป เพราะการดำเนินธุรกิจตามปกติทางการค้า หรือถ้าสิทธิเรียกร้องที่นำเป็นหลักประกันมีมูลค่าลดลงกว่าวันที่นำไปจดทะเบียน เช่น มีการโอนสิทธิเรียกร้อง หรือ สิทธิเรียกร้องนั้นเป็นเงินพึงได้ที่ผู้ให้หลักประกันต้องนำมาหักกับค่าปรับตามสัญญาหลักก่อน หรือสัญญาหลักกำหนดมิให้โอน

⁹ Prosoft ibiz. *หลักประกันทางธุรกิจ ทางเลือกใหม่ของ SMEs*. 22 พฤษภาคม 2564 สืบค้นจาก <https://www.prosoftibiz.com/Article/Detail/86924>

¹⁰ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 39 วรรคสี่

¹¹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 46

สิทธิเรียกร้อง หากเป็นกรณีที่ได้กล่าวข้างต้นแล้ว เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน และ ผู้รับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องได้ดำเนินการบังคับหลักประกันได้หรือไม่ เพียงใด ใครเป็นผู้รับผิดชอบในหนี้ส่วนที่ขาดอันเป็นส่วนต่างระหว่างมูลค่าหลักประกัน ณ วันที่จดทะเบียนกับ มูลค่าหลักประกัน ณ วันที่บังคับหลักประกัน ตลอดจน การกำหนดสิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกัน นั้น ควรพิจารณาถึงระยะเวลาที่จะสามารถบังคับสิทธิเรียกร้อง ต้องมีความสอดคล้องกับระยะเวลา ของการชำระหนี้กู้ยืมเงิน มิฉะนั้น หากมีเหตุแห่งการบังคับหลักประกันทางธุรกิจแล้ว เช่น ผลิตภัณฑ ชำระหนี้กู้ยืมเงินแล้ว แต่เมื่อจะบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องนั้นต้องรอรยะเวลานาน กว่าที่จะถึงกำหนดชำระตามสิทธิเรียกร้อง

1.3 ประเด็นที่ผู้ศึกษามีความสนใจ มีดังต่อไปนี้

1.3.1 การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง

โดยวิเคราะห์ปัญหาการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน ตามพระราชบัญญัติ หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศ สหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นกฎหมายต้นแบบของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ให้สามารถบังคับหลักประกันได้รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 อันจะยังประโยชน์แก่ผู้ประกอบการต่อไป

การทำสัญญา และการบังคับตามสัญญา ต้องอยู่ภายใต้หลักสุจริต ตาม ป.พ.พ. มาตรา 5 ซึ่งบัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดย สุจริต” คือนิติสัมพันธ์ทางหนี้ระหว่างคู่สัญญา ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความซื่อสัตย์และ ความไว้วางใจ¹² คำว่าเจ้าหนี้ที่แปลมาจากคำว่า Creditor มาจากภาษาละตินว่า de credo แปลว่า ฉัน มีความเชื่อถือ คือ เจ้าหนี้มีความเชื่อถือต่อลูกหนี้ว่าจะปฏิบัติตามชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์ อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ เมื่อฝ่ายลูกหนี้ปฏิบัติหน้าที่ชำระหนี้ด้วยความซื่อสัตย์ สมตามที่เจ้าหนี้ได้ ไว้วางใจ หรือที่ว่าลูกหนี้จำต้องรักษาทรัพย์สินด้วยความระมัดระวังอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สิน ของตน จนกว่าจะได้ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ หลักเหล่านี้ได้วางพื้นฐานอยู่บนหลักสุจริต โดย เชื่อว่า บุคคลจะไม่เอาใจเอาเปรียบกันจนเกินไป ถ้ามีการเอาใจเอาเปรียบถือว่าเป็นการกระทำชำระ

¹² คาราวร ธีระวัฒน์, *กฎหมายหนี้หลักทั่วไป*, (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะ นิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555, หน้า 29 - 30

หนี้ที่ไม่สุจริต หลักสุจริตจะมาช่วยขัดเกลานิติสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ ให้เกิดความเป็นธรรม ทำให้การชำระหนี้เป็นไปโดยชอบ อันจะมีผลให้หนี้ระงับลงได้¹³

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน เพื่อเสนอเงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เพื่อความชัดเจนในการบังคับตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่าย ทั้งผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกัน และลูกหนี้แห่งสิทธิ เมื่อเกิดการบังคับหลักประกันทางธุรกิจตามสัญญา

1.3.2 ขั้นตอนการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง

โดยศึกษาขั้นตอนการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย กับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักร

1.3.3 ปัญหาเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง

1) กรณีมีสัญญาระหว่างผู้ให้หลักประกันกับลูกหนี้แห่งสิทธิเป็นสัญญาหลักที่จะนำมาจดทะเบียนเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง มีเงื่อนไขกำหนดห้ามโอนสิทธิเรียกร้อง แล้วเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันและจะโอนสิทธิเรียกร้อง จะดำเนินการอย่างไร

2) หลักประกันการธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้องเป็นทรัพย์สินที่ไม่แน่นอนคงที่ มูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องอาจมีมูลค่าลดลงหรือเสื่อมค่าลง ควรดำเนินการอย่างไร

3) เงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เพื่อสามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อย่างน้อยควรต้องมีรายการอะไรบ้าง

4) การประกอบธุรกิจที่ต้องใช้เงินจำนวนมาก ในการลงทุนอาจต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารที่เป็นนิติบุคคลต่างประเทศ แต่ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ไม่มีกำหนดให้นิติบุคคลต่างประเทศ เป็นผู้รับหลักประกันได้ เว้นแต่กรณีธนาคารต่างประเทศนั้นร่วมปล่อยกู้กับธนาคารพาณิชย์ในไทย หรือสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในไทย ก็ให้เป็นผู้รับหลักประกัน จดทะเบียนสิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกันได้ เมื่อไม่ได้จดทะเบียนหลักประกัน ธนาคารต่างประเทศเหล่านี้ จึงอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ธรรมดาที่ไม่มีหลักประกัน ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย และไม่ได้รับสิทธิให้ได้รับชำระหนี้จาก

¹³ เรื่องเดียวกัน

สิทธิเรียกร้องก่อนเจ้าหนี้รายอื่น อีกทั้ง หากเป็นกรณีลูกหนี้แห่งสิทธิ เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ในช่วงที่มีการคุ้มครองกิจการ อันอยู่ในสถานะพักชำระหนี้ของลูกหนี้ ห้ามมิให้เจ้าหนี้บังคับกับหลักประกัน แม้จะเป็นเจ้าหนี้ที่มีหลักประกันทางธุรกิจก็ไม่อาจบังคับเอาหลักประกันทางธุรกิจได้

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษา กรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องเมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกัน ไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 จะยังมีผลผูกพันกับลูกหนี้แห่งสิทธิที่อยู่ในสถานะพักชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย หรือไม่ ธนาคารผู้รับหลักประกันจะได้เป็นเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่นหรือไม่ หากไม่มีผลผูกพัน ควรปรับปรุงบทบัญญัติอย่างไร

5) การรับผิดชอบหนี้ในส่วนที่ขาด กรณีบังคับหลักประกันแล้วมีมูลค่าน้อยกว่าหนี้ที่เป็นประกัน ควรเป็นอย่างไร

6) หลักเกณฑ์ในการพิจารณารับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง ควรพิจารณาอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้องหลักประกันทางธุรกิจ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง

2.2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ตามกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักร

2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนสภาพปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องของไทย ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ จะพิจารณาถึงการบังคับหลักประกันทางธุรกิจตามกฎหมายของต่างประเทศ คือ กฎหมายยูซีซีไค้ด 9 (Uniform Commercial Code 9) เรื่องหลักประกัน (Secured Transaction) ของประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายหลักประกันหนี้อลอย (Floating Charge) ของประเทศ สหราชอาณาจักร และกฎหมายของไทยเกี่ยวกับหลักการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน ได้แก่ การจำนำ การจำนอง การประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้อง วิธีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจกรณี สิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ตลอดจนศึกษาหลักกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักสุจริต

4. สมมติฐานการวิจัย

เนื่องจากพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 กำหนดแต่เพียงว่า เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว และเมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน บทบัญญัติดังกล่าวไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการบอกกล่าวลูกหนี้แห่งสิทธิให้ทราบการเป็นหลักประกัน ส่งผลให้ผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือลูกหนี้แห่งสิทธิ ไม่มีความมั่นใจว่า จะชำระหนี้ให้กับบุคคลที่มีสิทธิได้รับตามกฎหมายและต้องชำระหนี้ในจำนวนเท่าใด การบังคับหลักประกันทางธุรกิจจึงใช้ระยะเวลาอันนาน ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ ดังนั้น เพื่อให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นตอนที่ยังชัดเจน สามารถบังคับหลักประกันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล จึงควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้มีการบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ หรือให้ลูกหนี้แห่งสิทธิยินยอม ก่อนหรือขณะมีการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ และกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายให้มีผลผูกพันกับลูกหนี้แห่งสิทธิที่อยู่ในสถานะพักชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย เพื่อให้ผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าของหนี้ประกันที่มีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่น ตลอดจนเสนอให้แก้ไขบทบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาจากกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มีการบัญญัตินิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องไว้ชัดเจนแล้ว ในการค้นคว้าอิสระครั้งนี้จึงไม่กำหนดเป็นการเฉพาะ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เพื่อทราบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้องหลักประกันทางธุรกิจ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง

7.2 เพื่อทราบหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง โดยศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักร

7.3 เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางแก้ไขปัญหา และปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องของประเทศไทย ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

7.4 เพื่อประโยชน์การศึกษาสำหรับนักกฎหมาย และผู้สนใจที่จะต่อยอดทางความคิดในเชิงลึกต่อไป

8. ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ เป็นการวิจัยทางนิติศาสตร์ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร จากการสืบค้นแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จากบทบัญญัติของกฎหมาย ตำราวารสาร บทความทางวิชาการ รวมถึงแนวคำพิพากษาหรือการให้ความเห็นทางกฎหมาย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

และกฎหมายไทย ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เปรียบเทียบกับกฎหมาย Uniform Commercial Code Article 9 เรื่อง Secured Transaction ในประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมาย Floating Charge ในประเทศสหราชอาณาจักร เพื่อเสนอ แนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ให้สามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

บทที่ 2

หลักการ แนวคิดทฤษฎี และหลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับ สัญญาหลักประกัน

การให้สินเชื่อแก่นักธุรกิจเป็นธุรกรรมการเงินที่สำคัญ เพื่อให้ผู้ประกอบการมีทุนในการประกอบธุรกิจและช่วยทำให้ระบบเศรษฐกิจประเทศเจริญขึ้น แหล่งที่มาจากเงินลงทุนที่สำคัญมาจากการให้สินเชื่อจากแหล่งภายนอก จากสถาบันการเงินหรือองค์กรอื่นที่ให้ผู้ยืมเงิน ดังนั้นเจ้าหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือองค์กรอื่นที่ให้ผู้ยืมเงินนั้น จึงต้องการหลักประกันเพื่อให้มีความมั่นใจว่าตนจะได้รับการชำระหนี้คืน เมื่อถึงเวลากำหนด

1. ความหมายและวิวัฒนาการของหลักประกันการชำระหนี้

1.1 ความหมายของหลักประกันการชำระหนี้¹

1.1.1 ความหมายของหลักประกันอย่างแคบ

หลักประกัน หมายถึง มาตรการการแก้ไขเยียวยาความเสียหายของเจ้าหนี้ในการได้รับชำระหนี้ เมื่อเกิดมีการผิดนัดหรือผิดสัญญา แบ่งเป็น ประกันด้วยทรัพย์สิน เช่น จำนำ จำนอง โอนสิทธิเรียกร้อง สิทธิยึดหน่วง เป็นต้น กับ ประกันด้วยบุคคล เช่น ค้ำประกัน เป็นต้น

1.1.2 ความหมายของหลักประกันอย่างกว้าง

หลักประกัน หมายถึง มาตรการในการป้องกัน ควบคุม มิให้เกิดการผิดนัดหรือผิดสัญญา ลักษณะเป็นเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญา ซึ่งกำหนดให้ลูกหนี้รักษาสถานภาพและฐานะให้ยังคงไว้ไม่ด้อยกว่าสิ่งที่ใช้เป็นมาตรฐานหรือข้อมูลในการตัดสินใจให้สินเชื่อ

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า หลักประกันการชำระหนี้ หมายถึง มาตรการการแก้ไขเยียวยาความเสียหายของเจ้าหนี้ในการได้รับชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดหรือผิดสัญญา ลักษณะเป็นเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญา ซึ่งกำหนดให้ลูกหนี้รักษาสถานภาพ

¹ นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.

(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 9-11.

และฐานะให้ยังคงไว้ไม่ต้องยกว่าสิ่งที่ใช้เป็นมาตรฐานหรือข้อมูลในการตัดสินใจให้สินเชื่อ โดยแบ่งเป็น การประกันด้วยทรัพย์สิน กับ การประกันด้วยบุคคล

1.2 วิวัฒนาการเกี่ยวกับการประกันหนี้ในสมัยโรมัน

วิวัฒนาการการประกันหนี้สมัยโรมันถือต้นแบบของกฎหมายลักษณะจำนำจำนอง แบ่งเป็นสองกรณี คือ

1.2.1 Pignus ลักษณะคล้ายการจำนำ คือ ลูกหนี้จะต้องส่งมอบการครอบครองเหนือทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักประกันให้แก่เจ้าหนี้ เพื่อเป็นประกันหนี้ แต่ลูกหนี้ยังมีสิทธิได้รับทรัพย์สินนั้นคืนเมื่อปฏิบัติชำระหนี้แล้ว การจำนำเป็นสัญญาสุจริตต่อกันทั้งสองฝ่าย เป็นการส่งมอบทรัพย์สินที่รัฐปรารถนาให้ผู้ยืมเงิน เป็นการประกันการชำระหนี้โดยให้ผู้ยืมเงินได้รับการครอบครองทรัพย์สินโดยชอบด้วยกฎหมาย และสามารถจำหน่ายทรัพย์สินนั้นได้ ถ้าผู้ยืมเงินไม่ชำระหนี้²

เมื่อได้รับการชำระหนี้ ผู้รับจำนำมีหน้าที่ทำให้ทรัพย์สินจำนำกลับคืนสู่สภาพเดิม ถ้าหากทรัพย์สินที่จำนำถูกขาย ต้องทำให้ส่วนที่เหลือกลับคืนสู่สภาพเดิม และต้องดำเนินการดูแลเก็บเกี่ยวดอกผลของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันด้วยความระมัดระวัง การเก็บดอกผล เก็บมาใช้ชำระดอกเบี้ยก่อนแล้วจึงชำระต้นเงิน แต่อาจจะตกลงเป็นการเก็บเพื่อดอกเบี้ยก็ได้ กรณีจำนำสังหาริมทรัพย์เจ้าหนี้ใช้ทรัพย์สินนั้นไม่ได้ เว้นแต่สัญญาจะยินยอมให้ใช้

ส่วนลูกหนี้ตามสัญญาจำนำ มีหน้าที่จ่ายค่าใช้จ่ายที่เจ้าหนี้จ่ายไปเพื่อความจำเป็นและประโยชน์ของทรัพย์สินที่จำนำ ค่าชดเชย ค่าเสียหาย ที่เจ้าหนี้ได้รับ จ่ายค่าเสียหายจากจำนำทรัพย์สินซึ่งมิใช่ของลูกหนี้และทำให้เจ้าหนี้ต้องสูญเสียหลักประกันไป เดิมเจ้าหนี้ไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนได้ ต่อมามีการพัฒนาให้ทำสัญญาระบุอำนาจเจ้าหนี้สามารถจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินได้ เว้นแต่คู่สัญญาจะตกลงไม่ให้จำหน่ายจ่ายโอน เมื่อจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นแล้ว นำเงินมาหักชำระหนี้ ถ้ามีเงินเหลือจะต้องคืนให้ลูกหนี้ โดยตามกฎหมายจัดระเบียบยอมให้คู่กรณีตกลงถึงเงื่อนไขและเวลาการขายทรัพย์สินที่จำนำนั้น แต่คู่สัญญาไม่มีสิทธิตกลงห้ามไม่ให้ขาย ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงกันให้เจ้าหนี้จำหน่ายทรัพย์สินได้ หลังส่งคำบอกกล่าวสามครั้งหรือโดยคำสั่งตุลาการหรือจะรอเวลาสองปี ถ้าไม่มีผู้ซื้อ เจ้าหนี้อาจให้องค์จักรพรรดิบัญญัติอนุญาตให้ยึดครองทรัพย์สินในฐานะเจ้าของ อย่างไรก็ตาม ลูกหนี้ยังมีสิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินคืนภายในสองปีนับจากมีคำบัญชา³

² อังศักดิ์ เพชรนิล. *หลักประกันทางธุรกิจและปัญหาการบังคับทรัพย์สินหลักประกัน* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร. 2546.

³ ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์. *งานวิจัยเสริมหลักสูตรวิชากฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.

1.2.2 Hypotheca ลักษณะค้ำประกันการจำนอง ลูกหนี้ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองไม่ต้องโอนกรรมสิทธิ์ สามารถใช้หลักประกันกับเจ้าหนี้หลายรายได้ โดยเจ้าหนี้ผู้จดทะเบียนรายแรกมีสิทธิดีกว่า หากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเนื่องจากสิทธิของเจ้าหนี้เป็นไปตามหลักก่อนหลัง ลูกหนี้จึงมีหน้าที่ต้องแจ้งต่อเจ้าหนี้ เรื่องการก่อสัญญาจำนอง ซึ่งการไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงจะมีความผิดทางอาญา ต่อมาปลายสมัยจักรวรรดิโรมันได้มีการเปลี่ยนแปลงลำดับบุริมสิทธิใหม่ ให้ดูจากลำดับก่อนหลังตามวันที่ที่จดทะเบียนจำนอง⁴

1.3 วิวัฒนาการเกี่ยวกับการประกันหนี้ของประเทศไทย⁵

สมัยรัชการที่ 4 ราคาที่ดินสูงขึ้น เจ้าของที่ดินจึงพยายามไถ่ที่ดินคืน โดยหาว่าไม่ได้เป็นการขายขาด แต่เป็นการขายฝากหรือจำนำ เป็นเหตุให้มีคดีความเกิดขึ้นจำนวนมาก รัฐจึงมีประกาศฉบับปี พ.ศ. 1288 และ จ.ศ. 1299 กำหนดว่า ศาลจะวินิจฉัยว่าเป็นการจำนำหรือขายฝาก ต่อเมื่อเจ้าของถือหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินไว้ ถ้าเจ้าของส่งมอบหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินให้แก่อีกฝ่าย ถือว่าเป็นการขายขาด กรรมสิทธิ์ตกเป็นของอีกฝ่ายแล้ว หากผู้รับอยากเอาไปขายฝากหรือจำนำอีกต่อหนึ่ง เจ้าของเดิมต้องไถ่ที่ดินตามราคาใหม่ที่ตกลงกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับการขายฝากในปัจจุบัน

ต่อมา สมัยรัชการที่ 5 มีประกาศว่าด้วยสารกรรมธรรม์ เจ้าของที่ดินที่ต้องการรับทุนเชื่อ ไม่ต้องส่งมอบที่ดิน เพียงแต่ส่งมอบหนังสือสำคัญ โดยนายเงินสัญญาจะคืน เมื่อผู้กู้ได้ชำระเงินครบแล้ว เจ้าของที่ดินยังสามารถครอบครองและใช้ประโยชน์ที่ดินต่อได้ แต่ต้องเสียดอกเบี้ย ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับจำนองในปัจจุบัน แต่เรียกว่า จำนำ เพราะเป็นการนำหนังสือไปจำนำกับนายเงิน แต่หากศาลตัดสินว่าที่ดินตกเป็นของนายเงิน เพราะนายเงินถือโฉนดก็จะเป็นการไม่ยุติธรรมและไม่สมเหตุสมผล ต่อมาจึงมีการตราพระราชบัญญัติการขายฝากและการจำนำที่ดิน ร.ศ. 115 (2439) บัญญัติว่า “ให้ผู้พิพากษาพิจารณาพิพากษาตามลักษณะขายฝาก ลักษณะจำนำ และลักษณะบริคณฑ์สัญญาและอื่นๆ อันมีอยู่ในพระราชกำหนดกฎหมายที่คงใช้อยู่ นั้นทุกประการ”

ต่อมา มีการตราประกาศเรื่องจำนำและขายฝากที่ดิน ร.ศ. 118 กำหนดว่า การจำนำให้ทำเป็นหนังสือกรรมธรรม์ต่อหน้าอำเภอ จึงจะเกิดเป็นการจำนำที่ดิน ซึ่งก็คือ การจำนองในปัจจุบัน เจ้าของยังสามารถใช้ที่ดินได้ แต่การขายฝากจะทำให้เจ้าของขาดสิทธิในที่ดินและจะได้คืน

⁴ เรื่องเดียวกัน

⁵ เรื่องเดียวกัน

เมื่อมีการไถ่คืนก่อน โดยหากการจำนำยังไม่ถึงราคาที่คืน เจ้าของที่ดินยังสามารถนำไปจำนำแก่ผู้อื่นได้อีก โดยผู้รับจำนำรายแรกมีสิทธิรับชำระหนี้ได้ก่อนผู้รับจำนำรายหลัง

1.4 สัญญาหลักประกันการชำระหนี้⁶

1.4.1 การทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน

กรณีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดแบบแห่งนิติกรรม ให้ทำเป็นสัญญาและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นนิติกรรมจะตกเป็นโมฆะ เช่น การจำนอง ซึ่งมีการแสดงออกของกรรมสิทธิ์โดยการจดทะเบียน เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินมีหลักว่า “ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน” เมื่อบุคคลที่โอนทรัพย์สินไม่ได้เป็นเจ้าของ คนที่รับโอนก็จะไม่มีสิทธิดีกว่า หรือไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินดังกล่าวนั้นด้วย แต่หากผู้โอนทรัพย์สินมีทะเบียนว่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์กฎหมายก็จะให้ความคุ้มครอง นอกจากนั้น กฎหมายยังให้ความคุ้มครองแก่ผู้ที่ทำนิติกรรมกับผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนที่เป็นผู้ทำการโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน และเป็นการแก้ปัญหา ทำให้ทราบว่าใครมีสิทธิดีกว่ากัน

สัญญาหลักประกันการชำระหนี้ มีลักษณะเป็นสัญญาแห่งหนี้อุปกรณ์ กล่าวคือ จะมีสัญญาหลักประกันได้ จะต้องมีการระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ซึ่งเรียกว่า หนี้ประธานที่สมบูรณ์ก่อน สัญญาหลักประกันอันเป็นสัญญาอุปกรณ์จึงมีผลใช้บังคับได้

1.4.2 การส่งมอบการครอบครอง

การประกันการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบการครอบครอง โดยไม่ต้องมีการแสดงออกทางทะเบียน ได้แก่ สหามิตรทรัพย์ทั่วไป เช่น การจำนำ ซึ่งกำหนดว่า ผู้จำนำต้องส่งมอบสหามิตรทรัพย์ให้แก่ผู้รับจำนำเพื่อเป็นการประกันการชำระหนี้

1.4.3 การทำสัญญา และการบังคับตามสัญญา ต้องอยู่ภายใต้หลักสุจริต⁷

การใช้สิทธิโดยสุจริต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 บัญญัติว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” ในเรื่องการชำระหนี้ กฎหมายกำหนดหลักการว่า บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต ในการชำระหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้สัญญา บุคคลที่เป็นคู่สัญญาตกลงตัดสินใจเข้ามามีความสัมพันธ์ระหว่างกันแล้ว นิติสัมพันธ์ทางหนี้เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความซื่อสัตย์และความไว้วางใจ ที่บุคคลควรมีต่อกัน

⁶ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. *กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2537.

⁷ คาราพร ฉิระวัฒน์. *กฎหมายหนี้ หลักทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2555. หน้า 29-30.

คำว่าเจ้าหนี้ที่แปลมาจากคำว่า Creditor มาจากภาษาละตินว่า de credo แปลว่าฉันมีความเชื่อถือคือ เจ้าหนี้มีความเชื่อถือต่อลูกหนี้ว่าจะปฏิบัติชำระหนี้ให้ ฝ่ายลูกหนี้ต้องปฏิบัติหน้าที่ชำระหนี้ด้วยความซื่อสัตย์ สมตามที่เจ้าหนี้ได้ไว้วางใจ มีการปฏิบัติชำระหนี้ตามความประสงค์ของมูลหนี้ หรือที่ว่าลูกหนี้จำต้องรักษาทรัพย์สินด้วยความระมัดระวัง เช่นอย่างวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตน จนกว่าจะได้ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ บุคคลจะไม่เอารัดเอาเปรียบกันจนเกินไป ถ้ามีการเอารัดเอาเปรียบถือว่าการกระทำชำระหนี้ที่ไม่สุจริต หลักระสุนจะมาช่วยขัดเกลานิติสัมพันธ์ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้ ให้เกิดความเป็นธรรม ทำให้การชำระหนี้เป็นไปโดยชอบ อันจะมีผลให้หนี้ระงับลงได้

2. หลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับสัญญาหลักประกัน

การประกอบธุรกิจนั้น ผู้ลงทุนจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก เพื่อให้สามารถแข่งขันธุรกิจกับผู้อื่นได้ การประกันหนี้จึงมีความสำคัญในการระดมทุนในการประกอบธุรกิจ การประกันหนี้ตามกฎหมายไทย ประกอบด้วยการประกันหนี้ด้วยบุคคล และการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะขอศึกษาเฉพาะหลักประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน

2.1 หลักประกันหนี้ด้วยทรัพย์สิน

2.1.1 การจำนำ

การจำนำ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นสัญญาที่บุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบทรัพย์สินซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ให้แก่อีกบุคคลหนึ่งเรียกว่า ผู้รับจำนำ เพื่อเป็นการประกันหนี้ เมื่อจะบังคับจำนำ ผู้รับจำนำต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ ถ้าลูกหนี้เพิกเฉยไม่ปฏิบัติตามคำบอกกล่าว ผู้รับจำนำชอบที่จะเอาทรัพย์สินจำนำออกขายทอดตลาด และเมื่อได้เงินสุทธิจำนวนเท่าใด ผู้รับจำนำต้องนำไปจัดสรรชำระหนี้ประธานและหนี้อุปกรณ์ และถ้ามีเงินเหลือต้องส่งคืนให้แก่ผู้จำนำ แต่ถ้าได้เงินน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ ลูกหนี้ยังคงต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด

1) ลักษณะสัญญาจำนำ มีดังนี้⁸

(1) จำนำอาจเป็นได้ทั้งลูกหนี้จำนำประกันหนี้ของลูกหนี้เอง หรือบุคคลภายนอกจำนำประกันหนี้ในหน้าที่บุคคลอื่นต้องชำระ

⁸ ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์, *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน คำประกัน จำนำ จำนอง*, (พิมพ์ครั้งที่ 4), กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2552, หน้า 212, 129-140.

(2) สัญญาเกิดขึ้นเมื่อผู้จำหน่ายส่งมอบทรัพย์สิน และเพื่อการประกันหนี้ ส่วนวิธีการจะเป็นโดยชัดแจ้งหรือปริยายก็ได้

(3) หนี้ประธานต้องสมบูรณ์ สัญญาจำหน่ายจึงจะสมบูรณ์เป็นสัญญาอุปกรณ์

(4) ผู้จำหน่ายต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หากนำทรัพย์สินของบุคคลอื่นมา บุคคลนั้นไม่มีสิทธิติดตามเอาคืน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1336

(5) ผู้รับจำหน่ายมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญ และมีสิทธิอย่างเดียวกับเจ้าหนี้บุริมสิทธิ (ป.พ.พ. มาตรา 282) ซึ่งจะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น (ป.พ.พ. มาตรา 251)

2) วิธีการบังคับจำหน่าย มีขั้นตอนดังนี้⁹

(1) ผู้รับจำหน่ายบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ในเวลาดังสมควร โดยกำหนดเวลาให้ลูกหนี้ชำระหนี้

(2) กรณีจำหน่ายตัวเงิน ให้ผู้รับจำหน่ายเรียกเก็บเงินตามตัวเงินในวันถึงกำหนด โดยไม่ต้องบอกกล่าว

(3) ผู้รับจำหน่ายต้องบอกกล่าวไปยังผู้จำหน่ายถึงกำหนดเวลาและสถานที่ที่จะนำทรัพย์สินไปขายทอดตลาดเพื่อผู้จำหน่ายจะได้มาตรวจดูการขายทอดตลาดว่าทำถูกต้องหรือไม่

(4) เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาที่บอกกล่าว ผู้รับจำหน่ายนำทรัพย์สินไปขายทอดตลาดได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องศาล

(5) นำเงินที่ได้จากการนำทรัพย์สินที่จำหน่ายไปขายทอดตลาด มาชำระหนี้ หากมีเงินเหลือให้ส่งคืนผู้จำหน่าย

2.1.2 การจำหน่าย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำนอง คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าผู้จำนองเอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง คำว่า “ตราไว้” คือการที่เจ้าของเอาทรัพย์สินไปจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทรัพย์สินผูกพันประกันหนี้ โดยไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน ผู้รับจำนองจะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ โดยไม่ต้องพิจารณาว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ เมื่อจะบังคับจำนอง ผู้รับจำนองต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก่อนว่าให้ชำระหนี้ภายในเวลาดังสมควร ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้รับจำนองจะฟ้องคดีต่อศาล เพื่อให้พิพากษาสั่งให้ยึดทรัพย์สิน บังคับจำนอง โดยขายทอดตลาด หรือเรียกเอาทรัพย์สินจำนองหลุด

⁹ รศ.สมคิด บางโม. กฎหมายธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร: ยูเอสดีไอ. 2545. หน้า 51.

1) ลักษณะสัญญาจ้างง มีลักษณะดังนี้¹⁰

(1) การจ้างงต้องมีนี้ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ โดยมีสัญญาประธานแล้ว จึงมีสัญญาจ้างงเป็นสัญญาอุปกรณ์ โดยผู้ที่ทำสัญญาจ้างงอาจเป็นลูกหนี้หรือบุคคลภายนอก

(2) ผู้รับจ้างงจะได้รับชำระหนี้ก่อนลูกหนี้สามัญ ในกรณีที่ลูกหนี้มีเจ้าหนี้หลายราย ผู้รับจ้างงจะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ ก็ไม่สามารถยึดทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้หรือผู้จ้างงได้อีก เว้นแต่มีการตกลงกันว่า หากยึดทรัพย์สินที่จ้างงขายทอดตลาดแล้วไม่พอชำระหนี้ ผู้รับจ้างงสามารถยึดทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ได้ และผู้จ้างงจะใช้สิทธิเก็งให้เจ้าหนี้ไปบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ชั้นต้นก่อนไม่ได้ เพราะการจ้างงต้องบังคับตามกฎหมายลักษณะจ้างง จะนำมาตราในลักษณะกำกับมาใช้บังคับไม่ได้

(3) การจ้างงเป็นทรัพย์สิน เจ้าหนี้จึงมีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้โดยไม่ต้องพิจารณาว่ากรรมสิทธิ์โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่ โดยหากมีการโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้ว สิทธิจ้างงก็ติดไปด้วย

(4) ผู้จ้างงต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามมาตรา 705 เนื่องจากเมื่อกรณีลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับจ้างงเอาจากทรัพย์สิน โดยการขายทอดตลาด หรือบังคับเอาทรัพย์สินนั้นหลุดเป็นสิทธิ ซึ่งทำให้ทรัพย์สินนั้นต้องเปลี่ยนมือไป ทั้งนี้ต้องเป็นทรัพย์สินที่สามารถโอนกันได้

วิธีบังคับจ้างงโดยออกขายทอดตลาด มีขั้นตอนคือ ผู้รับจ้างงต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ในเวลาอันสมควร โดยกำหนดเวลาชำระหนี้ ผู้รับจ้างงจะต้องฟ้องคดีต่อศาลขอให้ยึดทรัพย์สินที่จ้างงออกขายทอดตลาดและนำเงินมาชำระหนี้¹¹

วิธีบังคับจ้างงโดยเอาทรัพย์สินที่จ้างงหลุดเป็นกรรมสิทธิ์ ทำได้โดยผู้รับจ้างงบอกกล่าวเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ให้ชำระหนี้ในเวลาอันสมควร ผู้รับจ้างงต้องฟ้องคดีต่อศาลขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่จ้างงหลุดเป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้รับจ้างง และศาลจะสั่งให้เป็นกรรมสิทธิ์ได้ ต้องเข้าหลักเกณฑ์ว่า ลูกหนี้ขาดดอกเบียห้าปี ผู้จ้างงไม่ได้แสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่าราคาทรัพย์สินเพียงพอกับหนี้ที่ค้างชำระ และต้องไม่มีการจ้างงรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นได้จดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินอันเดียวกันนี้ ทั้งนี้เจ้าหนี้ต้องนำคำสั่งศาลไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ถ้าเอาทรัพย์สินจ้างงหลุด และราคาทรัพย์สินนั้น

¹⁰ ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์, *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน คำประกัน จำนำ จ้างง*, (พิมพ์ครั้งที่ 4), กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน, 2552, หน้า 129-140.

¹¹ ศ.สมคิด บางโม, *กฎหมายธุรกิจ*, กรุงเทพมหานคร: ยูเออนด์ไอ, 2545, หน้า 146.

ต่ำกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ หรือถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ ได้เงินจำนวน
 สุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาด

2.2 หลักประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ ซึ่งการประกันหนี้ด้วยการโอน
 สิทธิเรียกร้องจะมีลักษณะเป็นการ โอนหนี้ที่ต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้คนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง
 กล่าวคือมีลักษณะเป็นการโอนสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ไปยังบุคคลภายนอก เป็นสิทธิของเจ้าหนี้ที่
 มีตัวตนเฉพาะเจาะจงว่าเป็นใคร เป็นสิทธิเรียกร้องในหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ที่รู้
 แน่แน่นอนว่าเป็นใคร โดยเฉพาะเจาะจง

การโอนสิทธิเรียกร้องเพื่อเป็นการประกันหนี้ของผู้โอน จะต้องเป็นกรณีที่มีการ
 ผิดสัญญาในหนี้ที่ประกันและมีการทำข้อตกลง โอนสิทธิเรียกร้องมีการบอกกล่าวการ โอน เพื่อให้
 การโอนสิทธิเรียกร้องมีผลครบถ้วนสมบูรณ์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.)
 มาตรา 306 ดังนั้นหากระหว่างผู้โอนยังไม่มีผิดสัญญาในหนี้ที่ประกัน ผู้รับโอนยังไม่อาจบังคับ
 ตามสิทธินั้นได้ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 20799/2556 ซึ่งเป็นกรณีสัญญาโอนสิทธิเรียกร้อง
 ประเภทเงินฝาก เป็นการประกันหนี้ที่มีข้อตกลงโอนสิทธิเรียกร้องเงินตามบัญชีเงินฝากออมทรัพย์
 สองบัญชีให้แก่ผู้คัดค้านเป็นผู้รับ โอน โดยเฉพาะเจาะจง และผู้คัดค้านได้บอกกล่าวการ โอน ไปยัง
 บริษัทซึ่งเป็นลูกหนี้ของจำเลยตามสัญญาแล้ว การโอนสิทธิเรียกร้องจึงมีผลครบถ้วนสมบูรณ์
 ยกขึ้นต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 วรรคหนึ่ง แต่การโอนสิทธิ
 เรียกร้องของผู้คัดค้านที่รับโอนสิทธิมา เพื่อเป็นประกันหนี้ของจำเลยที่มีต่อผู้คัดค้าน ในระหว่างที่
 เป็นการประกันหนี้ของจำเลย หากจำเลยไม่ผิดสัญญาที่มีต่อผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านก็ยังไม่อาจบังคับ
 สิทธิเรียกร้องที่รับโอนเงินดังกล่าวได้¹²

¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 20799/2556 สัญญาโอนสิทธิเรียกร้องประเภทเงินฝาก เป็นการประกันหนี้ที่มีข้อตกลงโอน
 สิทธิเรียกร้องเงินตามบัญชีเงินฝากออมทรัพย์สองบัญชีให้แก่ผู้คัดค้านเป็นผู้รับ โอน โดยเฉพาะเจาะจง และผู้คัดค้านได้
 บอกกล่าวการ โอน ไปยังบริษัทซึ่งเป็นลูกหนี้ของจำเลยตามสัญญาแล้ว การโอนสิทธิเรียกร้องจึงมีผลครบถ้วนสมบูรณ์ ยกขึ้น
 ต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 วรรคหนึ่ง แต่การโอนสิทธิเรียกร้องของผู้คัดค้านที่รับโอนสิทธิมา
 เพื่อเป็นประกันหนี้ของจำเลยที่มีต่อผู้คัดค้าน ในระหว่างที่เป็นการประกันหนี้ของจำเลย หากจำเลยไม่ผิดสัญญาที่มีต่อผู้คัดค้าน
 ผู้คัดค้านก็ยังไม่อาจบังคับสิทธิเรียกร้องที่รับโอนเงินดังกล่าวได้

จากการศึกษาหลักประกันหนี้ด้วยสิทธิเรียกร้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.2.1 กำหนดเวลาชำระหนี้¹³ มีหลายลักษณะ ดังนี้

1) กำหนดเวลาชำระหนี้ที่มีการกำหนดไว้ เป็นการกำหนดเวลาชำระหนี้ที่กำหนดไว้ชัดเจนแน่นอนว่า ลูกหนี้ต้องชำระหนี้เมื่อใด เช่น กำหนดตามวันเวลาปฏิทิน หรือกำหนดว่าภายในเวลาที่นับได้แน่นอนตามวันเวลาปฏิทิน

2) กำหนดเวลาชำระหนี้ที่ต้องอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวง คือ ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้ที่แน่นอนตามวันเวลาปฏิทิน เมื่อมีข้อเท็จจริงที่กำหนดเกิดขึ้นแล้ว เจ้าหนี้จึงมีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ การอนุมานจากพฤติการณ์ทั้งปวง เป็นเรื่องของการตีความสัญญา โดยพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หรือลักษณะแห่งหนี้ในทางปฏิบัติระหว่างคู่กรณี หรือพิจารณาจากทางปฏิบัติในทางการค้า

3) กำหนดเวลาอันพึงจะชำระหนี้ เป็นกรณีที่ไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ หนี้ที่เกิดขึ้นจะมีผลตามกฎหมาย ที่ให้สิทธิเจ้าหนี้เรียกชำระหนี้ได้ ตั้งแต่ขณะที่มูลหนี้เกิดขึ้นตามมาตรา 203 ประกอบมาตรา 194 ที่กำหนดให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกชำระหนี้ได้โดยพยานหมายควมว่า เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกชำระหนี้ได้ ตั้งแต่เวลาที่มูลหนี้เกิดขึ้น และเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกชำระหนี้เมื่อใดก็ได้

4) ตามมาตรา 203 วรรคสอง เป็นกำหนดเวลาที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้ฝ่ายเดียว กล่าวคือเจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดไม่ได้ แต่ลูกหนี้จะชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระได้ แต่จะทำให้เจ้าหนี้เสียประโยชน์ไม่ได้ ตามมาตรา 192 วรรคสอง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2770/2560 ซึ่งเป็นกรณีสัญญากู้เงินมีข้อตกลงว่า ผู้กู้จะชำระหนี้ตามสัญญา เมื่อผู้ให้กู้เรียกร้อง จึงเป็นกรณีไม่ได้มีข้อตกลงเรื่องกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ชัดเจน สัญญากู้เงินดังกล่าวจึงเป็นสัญญาที่ไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ ผู้ให้กู้จึงมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้กู้ชำระหนี้ได้ทันที หลังจากทำสัญญากู้เงิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 203 วรรคหนึ่ง และถือเป็นระยะเวลาที่ผู้ให้กู้อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ อายุความจึงเริ่มนับตั้งแต่วันถัดไป¹⁴

¹³ ดารพร ธีระวัฒน์. *กฎหมายหนี้ หลักทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2555. หน้า 44-48

¹⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2770/2560 สัญญากู้เงินมีข้อตกลงว่า ผู้กู้จะชำระหนี้ตามสัญญา เมื่อผู้ให้กู้เรียกร้อง จึงเป็นกรณีไม่ได้มีข้อตกลงเรื่องกำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ชัดเจน สัญญากู้เงินดังกล่าวจึงเป็นสัญญาที่ไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ ผู้ให้กู้จึงมีสิทธิ

2.2.2 หลักการละเลยไม่ชำระหนี้¹⁵

การที่ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ ทั้งๆที่การชำระหนี้ยังไม่เป็นการพ้นวิสัยที่จะชำระหนี้ ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ตามมาตรา 313 และมาตรา 378 ซึ่งท่านอาจารย์จิตติ ดิงศักดิ์ ได้อธิบายว่า คำว่า ละเลย แปลมาจากคำว่า fail หมายความว่า ทำไม่สำเร็จ อันเป็นพฤติการณ์อย่างหนึ่งที่ไม่ต้องพิจารณาว่าการไม่ชำระหนี้ที่ทำไม่สำเร็จนั้น จะมีความผิดของลูกหนี้อยู่ด้วยหรือไม่ ซึ่งมีหลายกรณี ดังนี้

- 1) กรณีถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้วลูกหนี้ไม่ชำระ หรือชำระไม่ถูกต้องตามความประสงค์อันแท้จริงของมูลหนี้
- 2) กรณีถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้ว แต่ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ แต่ลูกหนี้ก็ยังไม่ได้ผิดนัด เนื่องจากยังมีข้อโต้แย้งระหว่างคู่กรณีถึงกำหนดเวลาชำระหนี้ที่ยังไม่แน่นอน
- 3) กรณีถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ได้ชื่อว่า เป็นลูกหนี้ผิดนัด

2.2.3 หลักการผิดนัดของลูกหนี้ตามมาตรา 204 และ 206¹⁶

หลักการคุ้มครองสิทธิเจ้าหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้จนสิ้นเชิง ตามมาตรา 214 สิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อทรัพย์สินของลูกหนี้มีลักษณะเป็นสิทธิในกองทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ ทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ ทั้งนี้เจ้าหนี้ต้องใช้สิทธิบังคับชำระหนี้โดยทางศาล ไม่สามารถบังคับสิทธิของตนโดยพลการ ซึ่งหลักการที่กำหนดสิทธิเพิ่มเติม เพื่อคุ้มครองป้องกันสิทธิของเจ้าหนี้ มีดังนี้

- 1) สิทธิเจ้าหนี้ที่จะใช้สิทธิของลูกหนี้ ที่จะเรียกร้องให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน เรียกว่าการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามมาตรา 233 ถึง 236
- 2) สิทธิเจ้าหนี้ที่จะใช้สิทธิของการเป็นเจ้าหนี้ เพิกถอนนิติกรรมที่ลูกหนี้ได้ทำลง เพื่อให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ลดน้อยถอยลงซึ่งเป็นการทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ เรียกว่าการเพิกถอนการฉ้อฉล ตามมาตรา 237 ถึง 240

เรียกร้องให้ผู้ชำระหนี้ได้ทันที หลังจากทำสัญญากู้เงิน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 203 วรรคหนึ่ง และถือเป็นระยะเวลาที่ผู้ให้กู้อาจบังคับสิทธิเรียกร้องได้ อายุความจึงเริ่มนับตั้งแต่วันถัดไป

¹⁵ เรื่องเดียวกัน

¹⁶ เรื่องเดียวกัน

3) สิทธิเจ้าหนี้ที่จะยึดหน่วงทรัพย์สินที่ลูกหนี้ส่งมอบไว้จนกว่าลูกหนี้จะมาชำระหนี้ให้โดยสิ้นเชิงเรียกว่า สิทธิยึดหน่วง ตามมาตรา 241 ถึง 250

2.2.4 หลักการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ มาตรา 233 ถึง 236¹⁷

หลักการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ คือ การที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิของลูกหนี้มาฟ้อง โดยเจ้าหนี้ใช้สิทธิได้เอง ในการฟ้องให้ลูกหนี้ของลูกหนี้เป็นจำเลย เนื่องจากการที่ลูกหนี้ไม่สุจริต เพราะขัดขืนไม่ยอมมาใช้สิทธิเรียกร้องขอให้ลูกหนี้ของตน ปฏิบัติการชำระหนี้ เพื่อไม่ต้องการให้ตนมีทรัพย์สินที่อาจถูกเจ้าหนี้อับคับชำระหนี้ได้

1) หลักเกณฑ์การใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามมาตรา 233 มีดังนี้

(1) สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ต้องเป็นสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้ว กล่าวคือระหว่างลูกหนี้กับจำเลย (ลูกหนี้ของลูกหนี้) ต้องถึงกำหนดชำระแล้ว แต่ลูกหนี้ยังไม่ได้เรียกชำระ โดยเจ้าหนี้อาจใช้สิทธิตามมาตรา 233 ไม่ได้เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้เอง แต่เป็นการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ และอาจมีข้อเท็จจริงที่เจ้าหนี้จำเป็นต้องใช้สิทธิตามมาตรา 233 ก่อน เพราะสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้จะขาดอายุความ หรือจำเลยอาจเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เจ้าหนี้จึงควรรีบดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวก่อน ทั้งนี้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ใช้แทนลูกหนี้ อาจมีอยู่ก่อนหรือภายหลังสิทธิของเจ้าหนี้ก็ได้

(2) เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ได้ ต้องเป็นกรณีที่ลูกหนี้ขัดขืนไม่ยอมมาใช้สิทธิเรียกร้อง หรือเพิกเฉยไม่ใช้สิทธิเรียกร้อง โดยไม่มีเหตุอันสมควร กล่าวคือ เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่เรียกร้องหรือฟ้องร้องให้จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ของตนมาปฏิบัติการชำระหนี้ หรือลูกหนี้ได้ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ของตนในศาลแล้วแต่ศาลยกฟ้อง และลูกหนี้ไม่อุทธรณ์

(3) การที่ลูกหนี้ขัดขืนหรือเป็นเหตุให้เจ้าหนี้เสียประโยชน์ กรณีเจ้าหนี้ไม่ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ จะทำให้ลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะใช้หนี้เจ้าหนี้ได้

(4) สิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้จะพึงเข้าใช้แทนลูกหนี้ ต้องไม่เป็นสิทธิส่วนตัวของลูกหนี้โดยแท้ เช่น การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนที่คำนวณเป็นตัวเงินไม่ได้

2) วิธีการใช้สิทธิเรียกร้อง มีขั้นตอนดังนี้

(1) เจ้าหนี้ฟ้องจำเลย (ลูกหนี้ของลูกหนี้) ในนามของตนเองแทนลูกหนี้ เจ้าหนี้ฟ้องได้ทันทีโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ และฟ้องได้เต็มจำนวนตามมาตรา 235

¹⁷ เรืองเดียวกัน

(2) เจ้าหนี้ต้องขอหมายเรียกลูกหนี้เข้ามาในคดีตามมาตรา 234 เป็นพยานบุคคลแสดงต่อศาลว่า จำเลยเป็นลูกหนี้ของตนจริง หรือขอเข้าร่วมในคดีเป็น โจทก์ร่วม ก็จะสามารถดำเนินคดีเรียกร้องบังคับจำเลย ให้ชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องของตนต่อไปได้

(3) จำเลยมีข้อต่อสู้ลูกหนี้เดิมอยู่อย่างไร ก็สามารถยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ได้ทั้งสิ้น เว้นแต่ข้อต่อสู้เกิดเมื่อฟ้องคดีแล้ว ตามมาตรา 236

3) ผลของการใช้สิทธิเรียกร้อง มีดังนี้

(1) เจ้าหนี้ที่ใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามมาตรา 233 ไม่มีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยตรงจากการชำระหนี้ของจำเลย เพราะการใช้สิทธิเรียกร้องนี้ เป็นการฟ้องเพื่อควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ทรัพย์สินของลูกหนี้มีเช่นตามปกติ ดังนั้นเจ้าหนี้จะต้องไปใช้สิทธิบังคับชำระหนี้ตามมูลหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

(2) เจ้าหนี้อาจมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยตรงจากจำเลย ในกรณีการใช้สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้แล้ว จำเลยยอมใช้หนี้เท่ากับจำนวนเงินที่ลูกหนี้เป็นหนี้เงินกับเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ผู้ใช้สิทธินั้นอาจรับชำระหนี้ส่วนเท่าที่เป็นหนี้ของตนได้ในทันที แต่ต้องเข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 235 คือ หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เป็นหนี้เงิน และหนี้ระหว่างลูกหนี้กับจำเลยก็เป็นหนี้เงินเช่นเดียวกัน โดยหากจำเลยยอมใช้เงินเท่ากับจำนวนที่ลูกหนี้เป็นหนี้เจ้าหนี้อยู่ คดีก็เสร็จสิ้นไป เจ้าหนี้จะขอบังคับจำเลยอีกไม่ได้

2.2.5 ประเภทของสิทธิเรียกร้อง¹⁸ มีดังนี้

1) สิทธิเรียกร้องทั่วไป

การโอนสิทธิเรียกร้อง คือ การที่เจ้าหนี้ตกลงโอนสิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ โอนสิทธิไปให้แก่บุคคลหนึ่ง มีผลให้บุคคลผู้รับโอนเข้ามาเป็นเจ้าหนี้คนใหม่แทนเจ้าหนี้คนเดิม

สิทธิที่เรียกร้องที่นำมาโอน คือ สิทธิของเจ้าของมูลหนี้รายหนึ่งที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่ตน โอนสิทธินั้นมาให้อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งโดยหลักสิทธิเรียกร้องทุกประเภทย่อมโอนกันได้ แม้มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไข ตัวอย่างเช่นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1893/2512 การโอนสิทธิเรียกร้องที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไข ย่อมโอนกันได้ หากต้องห้ามตามกฎหมายไม่ เพราะสิทธิที่โอนมีอยู่อย่างไร ผู้รับโอนก็รับโอนไปเท่านั้น¹⁹

¹⁸ เรื่องเดียวกัน.

¹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1893/2512 การโอนสิทธิเรียกร้องที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไข ย่อมโอนกันได้ หากต้องห้ามตามกฎหมายไม่ เพราะสิทธิที่โอนมีอยู่อย่างไร ผู้รับโอนก็รับโอนไปเท่านั้น

2) สิทธิเรียกร้องที่โอนไม่ได้ มีหลายลักษณะ ดังนี้

(1) สิทธิที่โอนไม่ได้โดยสภาพ ตามมาตรา 303 วรรคหนึ่ง เป็นสิทธิเฉพาะตัวของเจ้าหนี้ เช่น สิทธิเรียกร้องที่คำนวณเป็นเงินไม่ได้ ตามมาตรา 446 เป็นค่าสินไหมทดแทนความเสียหายทางด้านจิตใจ สิทธิเรียกร้องค่าอุปการะเลี้ยงดู

(2) สิทธิที่โอนไม่ได้เพราะคู่กรณีแสดงเจตนาห้ามโอน ตามมาตรา 303 วรรคสอง เป็นกรณีที่มีการตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ว่า ไม่ให้เจ้าหนี้โอนสิทธิเรียกร้อง แต่ถ้าเจ้าหนี้โอนสิทธิเรียกร้องให้กับบุคคลภายนอกที่สุจริต ไม่รู้ว่ามีข้อตกลงห้ามโอนไว้ กฎหมายให้ความคุ้มครองสิทธิแก่บุคคลภายนอกที่สุจริต

(3) สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายที่ศาลจะสั่งยึดไม่ได้ ตามมาตรา 304 เช่น สิทธิที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดู และ สิทธิเรียกร้องที่จะถูกยึดไม่ได้ ตามมาตรา 286 ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพ หรือเงินเดือน ค่าจ้าง บำนาญ บำเหน็จ เบี้ยหวัดของข้าราชการหรือลูกจ้างของรัฐ

2.2.6 วิธีการโอนสิทธิเรียกร้อง²⁰ มีดังนี้

1) การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงตาม
มาตรา 306

(1) การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นการแสดงเจตนาที่เจ้าหนี้ต้องการโอนสิทธิไปให้ผู้รับโอน การโอนสิทธิเรียกร้องจึงเป็นการทำนิติกรรมระหว่างเจ้าหนี้ผู้โอนกับผู้รับโอน โดยกฎหมายกำหนดว่า กรณีใดซึ่งกฎหมายกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้น ก็ต้องทำเป็นหนังสือ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้นจึงจะสมบูรณ์

(2) เมื่อผู้รับโอนซึ่งเป็นเจ้าหนี้คนใหม่ ไม่ใช่เจ้าหนี้คนเดิม ที่ลูกหนี้ต้องชำระหนี้ให้ ลูกหนี้ซึ่งไม่รู้ถึงการโอนสิทธิเรียกร้อง อาจไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เดิมที่รู้จัก ซึ่งทำให้ผู้รับโอนเสียหายได้ ดังนั้นจึงต้องมีการคุ้มครองลูกหนี้ ไม่ให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้เดิม ซึ่งไม่ใช่เจ้าหนี้แล้ว กฎหมายจึงกำหนดวิธีการให้ลูกหนี้ได้รับรู้ถึงการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ เพื่อให้สามารถยกขึ้นต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ ตามมาตรา 306 คือให้มีการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้ได้ทำเป็นหนังสือยินยอมในการโอน แต่การยินยอมในที่นี้ไม่ได้มีความสำคัญถึงขนาดเป็นการยินยอมตกลงในการทำนิติกรรมการโอน เพราะแม้ลูกหนี้จะปฏิเสธการโอนสิทธิเรียกร้อง ก็ไม่มีผลกระทบต่อการโอนที่สมบูรณ์ระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอน และกฎหมายกำหนดอีก

²⁰ เรื่องเดียวกัน

วิธีการให้ลูกหนี้รับรู้ถึงการโอนอสังหาริมทรัพย์ คือการบอกกล่าวเป็นหนังสือ โดยไม่ได้กำหนดว่าใครจะเป็นผู้บอกกล่าว แต่ก็ควรเป็นบุคคลที่มีส่วนได้เสีย คือ ผู้โอน หรือผู้รับโอน

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4139/2532 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 บัญญัติแต่เพียงว่าการ โอนสิทธิเรียกร้องต้องทำเป็นหนังสือจึงจะสมบูรณ์ การโอนนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ ต่อเมื่อมีการบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ยินยอม ด้วยการโอนนั้น มิได้บัญญัติว่าหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องจะต้องลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน ฉะนั้นการ โอนสิทธิเรียกร้องที่ได้ทำเป็นหนังสือและมีลายมือชื่อของผู้โอนฝ่ายเดียวก็สมบูรณ์²¹

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6507/2550 จำเลยทั้งสี่ต้องรับผิดชอบตามสัญญากู้เงินและสัญญาค้ำประกันต่อบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ โจทก์รับโอนสิทธิเรียกร้องที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีต่อจำเลยทั้งสี่และได้บอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องไปยังจำเลยทั้งสี่แล้ว โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ตามสัญญากู้เงินและสัญญาค้ำประกันแก่โจทก์ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ทั้งนี้ไม่ว่าจำเลยจะตกลงด้วยหรือไม่ก็ตาม²²

(3) การบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก็ดี การได้รับความยินยอมจากลูกหนี้เป็นหนังสือก็ดี เป็นเพียงวิธีการที่กฎหมายกำหนด เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่รู้ถึงการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ ถ้าลูกหนี้ได้ทำการชำระหนี้กับเจ้าหนี้คนเดิม กฎหมายต้องคุ้มครองโดยถือว่าลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้แล้วตามมาตรา 306 วรรคสอง ที่วางหลักว่า ถ้าลูกหนี้ใช้เงินก่อนได้รับการบอกกล่าว หรือก่อนตกลงกันให้โอน ลูกหนี้ก็จะหลุดพ้นจากหนี้

(4) การยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ ภายหลังจากได้มีการยินยอมแล้ว ตามมาตรา 308 วรรคหนึ่ง มีผลทำให้ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ที่มีระหว่างผู้โอนกับเจ้าหนี้เดิม ยกมาขึ้นต่อสู้กับผู้รับโอน ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ใหม่ไม่ได้ แต่ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้ผู้โอนไปก่อน ลูกหนี้ย่อมเรียกคืนจากผู้โอนได้ และกรณีมีการทำการรับภาระใดขึ้นใหม่กับผู้โอน ก็ต้องถือว่าหนี้นั้น ไม่มีภาระดังกล่าว เพราะเจ้าหนี้คนเดิม ได้โอนหนี้ให้แก่ผู้รับโอนไปแล้ว จึงไม่มีสิทธิที่จะรับชำระหนี้ หรือทำความ

²¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4139/2532 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 บัญญัติแต่เพียงว่าการ โอนสิทธิเรียกร้องต้องทำเป็นหนังสือจึงจะสมบูรณ์ การโอนนั้นจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้หรือบุคคลภายนอกได้ ต่อเมื่อมีการบอกกล่าวการโอนไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ยินยอม ด้วยการโอนนั้น มิได้บัญญัติว่าหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องจะต้องลงลายมือชื่อของผู้โอนกับผู้รับโอน ฉะนั้นการ โอนสิทธิเรียกร้องที่ได้ทำเป็นหนังสือและมีลายมือชื่อของผู้โอนฝ่ายเดียวก็สมบูรณ์

²² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6507/2550 จำเลยทั้งสี่ต้องรับผิดชอบตามสัญญากู้เงินและสัญญาค้ำประกันต่อบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ โจทก์รับโอนสิทธิเรียกร้องที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีต่อจำเลยทั้งสี่และได้บอกกล่าวการ โอนสิทธิเรียกร้องไปยังจำเลยทั้งสี่แล้ว โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสี่ชำระหนี้ตามสัญญากู้เงินและสัญญาค้ำประกันแก่โจทก์ได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ทั้งนี้ไม่ว่าจำเลยจะตกลงด้วยหรือไม่ก็ตาม

ตกลงผูกพันในหนี้ใหม่อีก เช่น ลูกหนี้ทำการตกลงกับเจ้าหนี้เดิมว่า ตกลงผ่อนผันการชำระหนี้ให้ โดยลูกหนี้จะทำงานเพิ่มให้ ดังนี้ข้อตกลงดังกล่าวไม่มีผลผูกพัน ลูกหนี้จึงไม่ต้องทำงานให้แก่ เจ้าหนี้เดิม เพราะหนี้ที่ก่อขึ้นใหม่ ถือว่าไม่ได้ก่อขึ้นเลย

ตามมาตรา 308 วรรคสอง โดยหลักลูกหนี้มีสิทธิยกข้อต่อสู้ใดๆ อันมีอยู่ต่อ เจ้าหนี้เดิมมาต่อสู้กับเจ้าหนี้ใหม่ (ผู้รับโอน) ได้เฉพาะข้อต่อสู้ที่เกิดขึ้นก่อนได้รับคำบอกกล่าว แต่มี ข้อยกเว้นในกรณีข้อต่อสู้เกี่ยวกับการหักกลบลบหนี้ ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้(ผู้โอน) กล่าวคือ ลูกหนี้มีสิทธิเรียกร้องในมูลหนี้อีกรายหนึ่ง ที่ลูกหนี้มีโอกาสมขอกหักกลบลบหนี้กับเจ้าหนี้ซึ่งเป็น ผู้โอนได้ แต่เนื่องจากสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระในขณะที่มีการบอกกล่าวการ โอน ลูกหนี้จึงขอกหักกลบลบหนี้กับเจ้าหนี้ผู้โอนไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดี แม้เจ้าหนี้ได้โอนสิทธิเรียกร้องไป แล้วลูกหนี้ก็หาเสียสิทธิที่จะขอกหักกลบลบหนี้กับสิทธิเรียกร้องดังกล่าวที่ผู้รับโอนได้รับไปไม่ ถ้า สิทธิเรียกร้องในมูลหนี้ที่ลูกหนี้มีสิทธิถึงกำหนดชำระหนี้ไม่ช้ากว่า (ถึงก่อนหรือพร้อมกัน) เวลา ถึงกำหนดของสิทธิเรียกร้องที่ได้โอนไป

ตามมาตรา 307 กรณีเจ้าหนี้นำสิทธิเรียกร้องรายเดียวไปโอนหลายครั้งให้ ผู้รับ โอนหลายคน ปัญหาผู้รับโอนใดมีสิทธิดีกว่านั้น ต้องพิจารณาว่าลูกหนี้รายใดได้รับรู้การ โอน โดยมีการบอกกล่าว หรือตกลงกันก่อนการ โอนสิทธิเรียกร้อง รายนั้นก็จะมสิทธิดีกว่า

2) การโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามเขาสั่ง ตามมาตรา 309 เป็นหนี้ที่ไม่อาจแยกจากตราสารได้ และตราสารนั้นแสดงความเป็นหนี้ในตัวโดยสมบูรณ์ เป็น อิศระจากมูลเหตุที่ก่อหนี้ตามตราสารนั้น ที่เรียกว่า ตราสารหนี้หรือตราสารสิทธิ เช่น ตัวเงิน กรรมกรรมประกันชีวิต ใบตราส่ง เป็นต้น ซึ่งเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้โดยการสลักหลัง โอนใน ตราสารนั้น

(1) ความสมบูรณ์ของการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตาม เขาสั่ง ต้องเขียนสลักหลังการโอนในตราสาร และส่งมอบตราสารให้กับผู้รับโอน

(2) ลูกหนี้มีสิทธิที่จะตรวจสอบผู้ทรงตราสาร คือตรวจสอบการได้มาของ ตราสารหรือตรวจสอบตัวผู้ถือตราสารว่า เป็นบุคคลที่ระบุไว้ในตราสารนั้นจริง พิจารณาถึง ความถูกต้องแท้จริงแห่งลายมือชื่อ หรือดวงตราของผู้ทรง แต่ถ้าลูกหนี้ทำการโดยไม่สุจริตหรือ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เป็นการชำระหนี้อันไม่สมบูรณ์ หนี้ของลูกหนี้ก็จะไม่ระงับ เช่น ธนาคารรู้อยู่แล้วว่าผู้ที่มาขอชำระหนี้ไม่ใช่บุคคลที่ระบุไว้ หรือไม่ได้รับโอนสิทธิมา แต่ก็ชำระหนี้ ไป จะเป็นการจ่ายโดยไม่สุจริต หนี้จะยังไม่ระงับ

(3) ตามมาตรา 311 ระบุว่า ให้ชำระหนี้แก่ผู้ทรงตราสาร คือมีการสลักหลังให้ชำระแก่ผู้ถือ การโอนสิทธิเรียกร้องด้วยการส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับโอนตามมาตรา 311 ก็มีสิทธิตรวจสอบก่อนทำการชำระหนี้ให้แก่ผู้ถือตราสารได้เช่นกัน

(4) ข้อต่อสู้ของลูกหนี้ต่อผู้รับโอนตามมาตรา 312 ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อเจ้าหนี้เดิมมาต่อสู้ผู้รับโอนที่สุจริตไม่ได้ เว้นแต่มีปรากฏที่ตัวตราสารหรือตามธรรมดา โดยสืบจากลักษณะแห่งตราสารนั้น เช่น ไม่มีรายการที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นหลักกฎหมายมาตรานี้จึงเป็นข้อยกเว้นหลักผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

2.2.7 ผลของการโอนสิทธิเรียกร้อง²³

ตามมาตรา 305 มีผลให้ผู้รับโอนเข้าสวมสิทธิของเจ้าหนี้คนเดิมในหนี้อันเดิม สิทธิในหนี้ประธานโอนไป สิทธิในหนี้อุปกรณ์ เช่น สิทธิจำนอง สิทธิจำนำ สิทธิอันเกิดจากการค้ำประกัน บุริมสิทธิ สิทธิยึดหน่วง ก็ย่อมโอนตามไปด้วย เป็นการเปลี่ยนเฉพาะตัวเจ้าหนี้ โดยหนี้ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง และการโอนสิทธิเรียกร้องบางส่วน ก็สามารถกระทำได้ ขึ้นอยู่กับการตกลงระหว่างผู้โอนกับผู้รับโอน และไม่ว่าการรับโอนสิทธิเรียกร้องจะเสียค่าตอบแทนหรือไม่ ผู้รับโอนก็มีสิทธิในหนี้ที่ได้รับโอนมาจากเจ้าหนี้ (ผู้โอน) ลูกหนี้ต้องผูกพันชำระหนี้ให้กับผู้รับโอนอันเป็นเจ้าหนี้รายใหม่

3. หลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558²⁴

3.1 แนวคิดการยกเว้นพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558

ความเป็นมาของการเกิดหลักประกันทางธุรกิจ ศร. ดร. กำชัย จงจักรพันธ์ ผู้เป็นประธานคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนากฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจในคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบการรายเล็กที่เรียกว่าเอสเอ็มอีหรือไมโครไฟแนนซ์เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุน ขณะที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงและกฎหมายไทยก็จำกัดในเรื่องหลักประกันอยู่เพียงจำนองและจำนำ ซึ่งกฎหมายว่าด้วย การจำนำ ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สิน

²³ เรื่องเดียวกัน

²⁴ กำชัย จงจักรพันธ์. เรื่องนำรู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการและขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559.

ให้แก่ผู้รับจำนำ ทำให้การดำเนินธุรกิจอาจจะหยุดชะงักได้ทรัพย์สินไม่ได้ตกอยู่ในมือผู้ประกอบการทรัพย์สินที่ไม่มีข้อสังหาริมทรัพย์ก็นำไปจำนองไม่ได้ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงไม่อาจใช้หลักประกันขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินได้ เกิดผลกระทบสองประการ คือ หนึ่ง ไม่มีโอกาสในการลงทุน จึงตัดโอกาสในการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ สอง ผู้ประกอบการใช้ทางเลือกหาเงินทุนนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เป็นธรรม มีการฉ้อฉลชำระหนี้ การบังคับหนี้ ในวิธีที่โหดร้าย เกิดปัญหาต่อภาครัฐต้องตั้งหน่วยงานมาป้องกันและแก้ไขปัญหากู้เงินกู้นอกระบบ ซึ่งปัญหาเหล่านี้กฎหมายหลักประกันทางธุรกิจสามารถช่วยได้

ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ทางธุรกิจตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 นั้น ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินให้แก่ผู้รับหลักประกัน และทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจก็เปิดกว้างให้มีหลายประเภทมากกว่าการจำนองที่จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์มีทะเบียนบางประเภทเท่านั้น เช่น เรือระวาง 5 ตันขึ้นไป แพ สัตว์พาหนะ สังหาริมทรัพย์อื่นซึ่งมีทะเบียน²⁵ ผู้ประกอบการไม่สามารถนำทรัพย์สินอื่นที่ใช้ในการดำเนินการประกอบธุรกิจ เช่น สินค้าคงคลัง วัตถุดิบ ทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งล้วนมีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แต่เนื่องจากสังหาริมทรัพย์สามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย หากนำมาจำนองเป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการส่งมอบการครอบครอง กระบวนการบังคับหลักประกันต้องมีความรวดเร็ว มิฉะนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนองได้ แต่การบังคับจำนองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นอำนาจของศาล ศาลมีบุคลากรจำกัดและต้องรับผิดชอบคดีจำนวนมาก กระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปได้ด้วยความล่าช้า ส่งผลเสียต่อการประกอบธุรกิจ อีกทั้งการบังคับคดีจำนองตามคำพิพากษาเป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบทางราชการยังต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ และมักได้ราคาในการจำหน่ายไม่มากนัก ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อผู้จำนองและผู้รับจำนอง จึงควรสร้างระบบการบังคับหลักประกันที่มีความรวดเร็ว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ และจากการที่ทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจสามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) จึงกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือและต้องมีการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจต่อเจ้าพนักงานทะเบียน แทนการจดทะเบียนตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และให้เจ้าพนักงานทะเบียนรับจดทะเบียนแก้ไขรายการ หรือยกเลิกการจดทะเบียนตามข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้มี

²⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 703

การริเริ่มและมีการยกเว้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 โดยพัฒนามาจาก Article 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ประเทศสหรัฐอเมริกา และ Floating Charge ของสหราชอาณาจักร²⁶

3.2 ความหมายของสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ²⁷ คือ สัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกัน อาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้

แนวคิด คือ ผู้ให้หลักประกันสามารถตราทรัพย์สินไว้เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องจำนำ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถนำทรัพย์สินมาเป็นประกันในขณะที่ครอบครองใช้สอยทำประโยชน์ทรัพย์สินนั้นอยู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถที่จะเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้สะดวก และมีดอกเบี้ยต่ำและยังทำให้เจ้าหนี้มีความมั่นใจในการที่จะปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจมากยิ่งขึ้น

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นสัญญาประเภทหนึ่งจึงตกอยู่ภายใต้หลักกฎหมายทั่วไป กล่าวคือหลักสุจริตและหลักเสรีภาพ ดังนั้น จึงสามารถตกลงกันกำหนดเงื่อนไขสัญญาใดๆ ได้ เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ

3.3 การนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

การนำทรัพย์สินมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ต้องทำเป็นสัญญา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ให้หลักประกันฝ่ายหนึ่งและผู้รับหลักประกันอีกฝ่ายหนึ่ง โดยผู้ให้หลักประกันจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ และผู้ให้หลักประกันสามารถนำทรัพย์สินของตนเป็นประกันหนี้ตนเองหรือบุคคลอื่นก็ได้ ส่วนผู้รับหลักประกันต้องเป็น “สถาบันการเงิน” หรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อจำกัดผู้รับหลักประกันเฉพาะนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ และบุคคลเหล่านั้นมีหน่วยงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่ดูแลกำกับให้เกิดความเป็นธรรมอีกชั้นหนึ่งด้วย

²⁶ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอน ในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 181/2559). กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขานุการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559.

²⁷ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 5

ผู้รับหลักประกัน “สถาบันการเงิน”²⁸ หมายถึง (1) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงิน หรือ (2) บริษัทที่ได้รับอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตและบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย หรือ (3) ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายจัดตั้ง โดยเฉพาะก็ได้ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้รับหลักประกัน ตามกฎกระทรวง ได้แก่ นิติบุคคลเฉพาะกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ ทรัสต์ในนามทรัสต์ตามกฎหมายว่าด้วยทรัสต์เพื่อธุรกรรมในตลาดทุน บริษัทหลักทรัพย์ กองทุนรวม หรือผู้แทนผู้ถือหุ้นกู้ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจซื้อขายล่วงหน้าตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริหารสินทรัพย์ นิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจแฟ็กเตอร์ริง²⁹ สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเฉพาะกรณีกองทุนพัฒนาเอสเอ็มอีตามแนวประชารัฐ ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศเฉพาะกรณีการให้สินเชื่อร่วมกับสถาบันการเงิน นิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง นิติบุคคลซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจให้สินเชื่อ³⁰

3.4 ประเภททรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกัน³¹

ทรัพย์สินที่สามารถนำมาเป็นหลักประกัน แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ (1) กิจการ หมายถึง ทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้ให้หลักประกัน อาจโอนทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นให้แก่บุคคลอื่นในลักษณะที่ผู้รับโอนสามารถประกอบ ธุรกิจดังกล่าวต่อไป (2) สิทธิเรียกร้อง หมายถึง สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้และสิทธิอื่น ๆ แต่ไม่หมายความรวมถึงสิทธิที่มีตราสาร เนื่องจาก ป.พ.พ. มาตรา 750 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการใช้สิทธิที่มีตราสารไว้เฉพาะอยู่แล้วว่า ต้องส่งมอบตราสารให้แก่ผู้รับจำนำและมีหนังสือบอกกล่าวแก่ลูกหนี้แห่งสิทธิด้วย (3) สงหาริมทรัพย์ ได้แก่ สงหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง หรือ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า (4) อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ โดยตรง (5) ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจาก

²⁸ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 3

²⁹ กฎกระทรวงกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้รับหลักประกัน พ.ศ. 2559

³⁰ กฎกระทรวงกำหนดให้บุคคลอื่นเป็นผู้รับหลักประกัน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

³¹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 8

การประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ ทั้งในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สินค้าต่าง ๆ หรือสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวคิดในการดำเนินธุรกิจ กรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เป็นต้น (6) ทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งปัจจุบันมีกฎกระทรวงกำหนดให้ทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกัน พ.ศ. 2561 กำหนดให้ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจเป็นหลักประกันทางธุรกิจได้ เช่น ต้นไม้ตามบัญชีท้ายกฎหมายว่าด้วยสวนป่า อาทิ ไม้สัก พะยูง ชิงชัน แดง เต็ง รัง ตะเคียน สะเดา นางพญาเสือโคร่ง ปิบ ตะแบกนา ไม้สกุลจําปี จามจรี กัลปพฤกษ์ราชพฤกษ์ เป็นต้น³²

ทรัพย์สินที่จะนำมาเป็นหลักประกันนั้น ผู้ให้หลักประกันอาจนำทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิอยู่แล้วในปัจจุบันหรือที่จะได้มาในอนาคตก็ได้ การนำทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตมาเป็นหลักประกัน ทรัพย์สินนั้นต้องเป็นทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์ และแม้จะเป็นทรัพย์สินที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางอย่างก็สามารถนำทรัพย์สินนั้นมาเป็นหลักประกันได้

อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้ จะกล่าวรายละเอียดเฉพาะที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้อง ซึ่งได้แก่ สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ ไม่ว่าจะได้รับชำระหนี้เป็นเงินหรือได้รับชำระหนี้เป็นทรัพย์สินอย่างอื่นและสิทธิอื่นๆ แต่ไม่รวมถึงสิทธิที่มีตราสาร ตัวอย่างสิทธิเรียกร้อง เช่น สิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ หรือสิทธิเรียกร้องเงินฝากในบัญชีเงินฝาก หรือสิทธิในการเช่ามาเป็นหลักประกัน

3.5 สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ³³

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ต้องทำตามแบบ คือ ต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ เพื่อเป็นการเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้

ผู้รับหลักประกันมีสิทธิ จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ และมีบุริมสิทธิหรือสิทธิการบังคับชำระหนี้ลำดับเดียวกับผู้รับจำนำ หรือ ผู้รับจ้างองแล้วแต่กรณี โดยลำดับบุริมสิทธิ กำหนดให้เป็นไปตามลำดับวัน และเวลาจดทะเบียน

การจดทะเบียนแยกเป็นสองกรณีหลัก คือ กรณีผู้รับหลักประกันมีหน้าที่จดทะเบียน เช่น กรณีก่อตั้งหลักประกัน กรณีแก้ไขรายงานการจดทะเบียน ส่วนกรณีที่สอง คือ กรณีระงับหนี้ที่เป็นประกันเมื่อมีการไถ่ถอน จะเป็นหน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน

³² วนิกา อินทรอำนวย, หลักประกันตามสัญญาทางแพ่ง, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 22 พฤษภาคม 2564, สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2050

³³ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 13

ทั้งนี้ กรณีที่มีเงื่อนไขสัญญากำหนดให้ผู้ให้หลักประกันต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข
อย่างไร กฎหมายกำหนดให้ เมื่อนำทรัพย์สินนั้นไปเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ก็ต้องอยู่ภายใต้
เงื่อนไขเช่นนั้น³⁴

จากการศึกษาสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ดังตัวอย่างในภาคผนวก ก. พบว่า มี
เงื่อนไขสำคัญ ดังนี้

- 3.5.1 รายละเอียดของสิทธิเรียกร้องหรือสัญญา ที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ
- 3.5.2 ข้อตกลงที่ว่า ลูกหนี้ได้ให้ประโยชน์ของลูกหนี้ในทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้เป็น
ประกันการชำระหนี้ ตามที่ระบุในสัญญา
- 3.5.3 เหตุบังคับหลักประกัน
- 3.5.4 ข้อความที่แสดงว่า เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันจะให้
หลักประกันแก่ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นการชำระหนี้
- 3.5.5 ลายมือชื่อลูกหนี้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน

3.6 สิทธิและหน้าที่ของกลุ่มสัญญา

3.6.1 สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้หลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิดังนี้ (1) สิทธิในการครอบครอง³⁵ ใช้สอยทรัพย์สินที่
นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ แต่ในกรณีของการนำสิทธิเรียกร้องในเงินฝากมาเป็นหลักประกัน
ที่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันอาจไม่ยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้สอยได้อย่างไม่มีข้อจำกัด
หรือสิทธิเรียกร้องที่จะได้รับชำระหนี้เป็นเงินที่นำมาเป็นหลักประกัน ก็อาจมีข้อตกลงให้ต้องนำส่ง
เงินตามสิทธิเรียกร้องนั้นให้แก่เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกัน เป็นต้น (2) สิทธิที่จะตรวจสอบจำนวนหนี้
(3) สิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาใดๆ ก็ได้³⁶ (4) สิทธิในการได้รับหนังสือยกเลิก
การจดทะเบียน เมื่อหนี้ที่ประกันระงับหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญา หรือ
เมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ ดังนี้ (1) หน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังและสงวน
รักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชน³⁷ จะต้องใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพะ

³⁴ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 10

³⁵ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 22

³⁶ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 27

³⁷ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 23

เช่นนั้น กรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญหายหรือเสื่อมราคาลง ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบในความเสียหายนั้น (2) หน้าที่ต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน³⁸ตามวิธีการปฏิบัติทางการค้าหรือตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (3) หน้าที่ให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะเวลาอันสมควร³⁹

3.6.2 สิทธิและหน้าที่ของผู้รับหลักประกัน

ผู้รับหลักประกันมีสิทธิ ดังนี้ (1) สิทธิในการเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินเป็นครั้งคราวในระยะเวลาอันสมควร โดยแจ้งผู้ให้หลักประกันทราบล่วงหน้าทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก่อนไม่น้อยกว่า 3 วัน (2) สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ⁴⁰ (บุริมสิทธิ) (3) ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยน หรือได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มา เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นหลักประกันด้วย⁴¹ อย่างไรก็ตาม บุคคลภายนอก ซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยการค้าปกติของทรัพย์สินนั้นหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกัน⁴² นอกจากนั้น ผู้รับหลักประกันยังเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามด้วยกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ตามมาตรา 17 วรรคสอง

ผู้รับหลักประกันมีหน้าที่ ดังนี้ (1) ต้องจดทะเบียนสิทธิในหลักประกันเหนือทรัพย์สินนั้น และในกรณีที่ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยแล้ว⁴³ (2) ในการจำหน่ายทรัพย์สิน ผู้รับหลักประกันต้องใช้ความระมัดระวังเช่นวิญญูชนในการดำเนินงาน⁴⁴

³⁸ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 24

³⁹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 25

⁴⁰ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 29

⁴¹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 31

⁴² พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 32

⁴³ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 31

⁴⁴ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 41

3.6.3 ลิขสิทธิ์หน้าที่ต่อบุคคลภายนอก

ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือทรัพย์สินที่มีหลักประกันรวมอยู่ หรือทรัพย์สินที่มาแทนหลักประกัน เป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ประกอบธุรกิจในลักษณะที่มีการหมุนเวียนเปลี่ยนไปตลอด บุคคลภายนอกที่ได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยการค้าปกติหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกันย่อมได้ทรัพย์สินนั้น โดยปลอดภาระหลักประกัน แต่หากทรัพย์สินไม่ได้เป็นทรัพย์สินลักษณะดังกล่าวบุคคลภายนอกจะได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกัน เมื่อเป็นผู้ได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน

45

กรณีผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่าย จ่าย โอน แลกเปลี่ยน หรือ ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มาจากทรัพย์สินดังกล่าวในกรณีสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันด้วย และต้องดำเนินการแก้ไขการจดทะเบียนเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันต่อเจ้าพนักงานด้วย และหากหลักประกันนั้นเป็นประเภทสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ จึงจะมีสิทธิยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้⁴⁶

3.7 การบังคับหลักประกัน

การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินทั่วไป ที่ไม่ใช่กิจการ พัฒนามาจาก Article 9 ของประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันแล้ว ห้ามผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือกระทำการใดๆ ให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หากผู้ให้ประกันหรือผู้ครอบครองหลักประกันยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครอง ซึ่งกระทำโดยวิธีที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ผู้รับหลักประกันสามารถเข้าครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือให้หลุดเป็นสิทธิโดยไม่ต้องฟ้องศาล แต่หากผู้ให้ประกันหรือผู้ครอบครองไม่ยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องฟ้องศาลเพื่อบังคับหลักประกันต่อไป⁴⁷

⁴⁵ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 32

⁴⁶ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 มาตรา 31

⁴⁷ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอน ในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 181/2559). กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขานุการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559.

กระบวนการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ จะช่วยลดภาระของศาลและเจ้าพนักงานบังคับคดีเนื่องจากทำให้ศาลบังคับหลักประกันเช่นเดียวกับการบังคับจำนอง จะทำให้กระบวนการล่าช้า เป็นผลเสียในการประกอบกิจการของผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการบังคับหลักประกันอาจจะมีการบังคับคดีที่ล่าช้าและมีการจำหน่ายทรัพย์สินในราคาที่ไม่สูงพอ เนื่องจากเจ้าพนักงานบังคับคดีต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและระเบียบแบบแผนของทางราชการที่มีขั้นตอนมาก ดังนั้นการบังคับหลักประกันทางธุรกิจจะช่วยลดภาระของศาลและระยะเวลาการบังคับหลักประกันได้

3.7.1 การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน ทำได้ 2 วิธี คือ จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือ เอาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ⁴⁸

การบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ จะกระทำต่อเมื่อลูกหนี้ค้างชำระหนี้ อันเป็นต้นเงินเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี โดยไม่มีหลักประกันรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันจดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน⁴⁹

เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามกฎหมายและผู้รับหลักประกันได้ตัดสินใจบังคับหลักประกันโดยมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือกระทำการใดๆ อันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน⁵⁰

กรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่ได้รับหนังสือดังกล่าว หากหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระ ให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน⁵¹

เมื่อผู้รับหลักประกันแจ้งเหตุบังคับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันหรือผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันยินยอมส่งมอบการครอบครองทรัพย์สิน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้ง

⁴⁸ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 36

⁴⁹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 37

⁵⁰ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 38

⁵¹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 39

ให้ลูกหนี้และผู้ให้หลักประกันชำระหนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าวและให้แจ้งไปด้วยว่า หากไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกัน โดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือ จำหน่าย โดยประมวลแบบเปิดเผย เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ผู้รับหลักประกันรายอื่นและเจ้าหนี้รายอื่นซึ่งมีบุริมสิทธิ ตามรายชื่อทางทะเบียนทราบด้วย⁵²

การจัดสรรเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายทรัพย์สินเป็นตามลำดับ ดังต่อไปนี้ ค่าใช้จ่ายในการสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควรรวมทั้งค่าธรรมเนียมหรือค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิ ตามรายชื่อทางทะเบียน ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สิน และหากมีเงินเหลือต้องคืนให้แก่ผู้ให้หลักประกัน

ส่วนการบังคับหลักประกันประเภทกิจการ พัฒนาจากหลักประกันแบบ Floating Charge ของประเทศอังกฤษที่มีการนำ Administrative Receiver มาเป็นผู้บังคับหลักประกัน เริ่มตั้งแต่คู่สัญญาตกลงกันเลือกผู้เชียวชาญซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานทะเบียนและมีความรู้ความเชี่ยวชาญมาเป็นผู้บังคับหลักประกัน เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน ผู้บังคับหลักประกันจะไต่สวนวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันจริงหรือไม่ และบังคับหลักประกัน โดยผู้บังคับหลักประกันมีอำนาจจัดการและดำเนินกิจการที่เป็นหลักประกัน ตรวจสอบ ประเมินราคา จำหน่ายหลักประกัน และจัดสรรชำระหนี้⁵³

การบังคับหลักประกันประเภทกิจการ ต้องมีบุคคลที่มาทำหน้าที่บังคับหลักประกันที่เป็นกิจการซึ่งต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ บริหาร และต้องมีความเป็นอิสระ เป็นกลาง เป็นธรรม ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เป็นบุคคลล้มละลาย เป็นบุคคลที่ได้รับโทษจำคุกเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เป็นต้น ผู้บังคับหลักประกันต้องมีอิสระและเป็นกลาง เปิดเผยข้อเท็จจริง เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน และผู้บังคับหลักประกันได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รับหลักประกันแล้ว ต้องกำหนดวัน เวลา สถานที่ เพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงไปยังผู้ให้หลักประกันโดยทางไปรษณีย์ตอบรับ เมื่อได้รับคำชี้แจงจากผู้ให้หลักประกัน

⁵² พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 39

⁵³ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขานุการวุฒิสภา. พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอน ในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 181/2559). กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขานุการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559.

ผู้บังคับหลักประกันต้องดำเนินการและแจ้งคำวินิจฉัยให้แก่นายทะเบียนบริษัท เพื่อจดบันทึกคำวินิจฉัยไว้ในทะเบียน เมื่อมีการคัดค้านคำวินิจฉัย ศาลอาจมีคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งถือว่าเป็นที่สุด

3.7.2 การบังคับหลักประกันกรณีผู้ให้หลักประกันหรือผู้ยึดถือทรัพย์สินไม่ยินยอมส่งมอบการครอบครอง ให้ผู้รับหลักประกันยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิพากษาบังคับหลักประกัน โดยให้ระบุในคำร้องด้วยว่าจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ผู้รับหลักประกันอาจมีคำขอต่อศาลให้มีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ต้องวางหลักประกัน⁵⁴

3.7.3 การเปรียบเทียบการบังคับหลักประกันทางธุรกิจกับการบังคับจำนำ และ การบังคับจำนอง⁵⁵

1) การบังคับจำนำแตกต่างจากการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ดังนี้

(1) การบังคับจำนำสามารถดำเนินการโดยผู้รับจำนำได้ทันที เนื่องจากทรัพย์สินที่จำนำอยู่กับผู้รับจำนำอยู่แล้ว แต่การบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจนั้น ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ไม่ได้อยู่ในการครอบครองของผู้รับหลักประกัน จึงต้องทำการบอกกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้ให้หลักประกันส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และต้องให้เวลาลูกหนี้หรือผู้ให้หลักประกันชำระหนี้อย่างน้อย 15 วัน ก่อนดำเนินการบังคับหลักประกันต่อไป

(2) การบังคับจำนำสามารถดำเนินการได้โดยการเอาทรัพย์สินออกขายทอดตลาดเท่านั้น แต่การบังคับหลักประกันตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ สามารถดำเนินการได้ทั้งการจำหน่ายทรัพย์สินและการเอาทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ

(3) ตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการจะต้องดำเนินการโดยผู้บังคับหลักประกัน แต่ในการจำนำไม่สามารถจำนำกิจการได้ และไม่ได้แยกวิธีการบังคับจำนำตามประเภททรัพย์สินที่นำมาจำนำ

⁵⁴ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 46

⁵⁵ คำชัย จงจักรพันธ์. เรื่องนำรู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการและขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. 2559.

2) การบังคับจำนองแตกต่างจากการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ดังนี้

(1) กฎหมายว่าด้วยจำนองไม่มีการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการทั้งกิจการ ซึ่งต้องดำเนินการ โดยผู้บังคับหลักประกัน

(2) การบังคับจำนอง ผู้รับจำนองต้องฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับจำนอง แต่ตามกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ หากผู้ให้หลักประกันยินยอมส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันก็สามารถบังคับหลักประกันได้โดยไม่ต้องฟ้องศาล

3.8 เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน⁵⁶

ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ต้องกำหนดเหตุแห่งการบังคับหลักประกันในรายการจดทะเบียน โดยคู่สัญญาอาจตกลงกันกำหนดเหตุบังคับหลักประกันอย่างไรก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ที่ขึ้นอยู่กับเจตนาของคู่สัญญา ในทางปฏิบัติคู่สัญญามักกำหนดเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเหมือนกับเหตุผิดนัดผิดสัญญา และเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันเกิดขึ้น ผู้รับหลักประกันต้องแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลได้ว่าผู้ให้หลักประกันผิดนัดชำระหนี้หรือมีเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเกิดขึ้นตามที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งศาลจะไต่สวนตามข้ออ้างของผู้รับหลักประกัน

ความหมายของความสงบเรียบร้อยของประชาชน ไม่มีกำหนดอยู่ในบทบัญญัติกฎหมายถึงคำนิยามดังกล่าว แต่เกิดจากการตีความ ซึ่งศาสตราจารย์จิต เศรษฐบุตร ได้มีความเห็นว่า “ความสงบเรียบร้อยของประชาชน คือ ข้อห้ามซึ่งสังคมบังคับแก่เอกชน เพื่อสังคมจะได้ดำรงอยู่ได้ เพื่อคุ้มครองปกป้องรักษาเอกชนซึ่งอยู่ในสังคมนั้นเอง” จึงพิจารณาได้ว่า หากมีการละเมิดจนเกิดความไม่สงบเรียบร้อย กระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือประชาชน ก็จะถือเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย เช่น เรื่องความสามารถของบุคคล เรื่องแบบของการทำนิติกรรม การคุ้มครองบุคคลภายนอก เป็นต้น

สำหรับคำว่า ศีลธรรมอันดีของประชาชน พิจารณาได้จากเรื่องนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน อันเป็นหลักที่บุคคลในสังคมที่ซื่อสัตย์และสุจริตยอมรับนับถือ แต่ก็มีความแตกต่างกันไปในแต่ละยุคสมัย

⁵⁶ ภัทรพร เกาทัณฑ์ทอง. การจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ : ปัญหาและการบังคับใช้. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2559. หน้า 115-120.

จากข้อความข้างต้น จึงสรุปได้ว่า หลักความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่เป็นเรื่องที่ศาลต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป เพื่อให้เกิดความยุติธรรม หากพิจารณาจากคำพิพากษาศาลฎีกาอาจจำแนกได้ ดังนี้ (1) การขัดขวางไม่ให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม เช่น ข้อตกลงห้ามนำคดีมาสู่ศาล (2) การยุยงส่งเสริมให้เป็นความกัหรือการซื้อขายความ เช่น การแสวงหาประโยชน์จากบุคคลอื่นยุยงส่งเสริมให้คนเป็นความกั (3) การห้ามแข่งขันในการประกอบอาชีพหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ (4) การตกลงจำกัดการแข่งขันราคาในการประมูลราคา

กรณีกำหนดว่า หากผู้ให้หลักประกันยื่นฟ้องผู้รับหลักประกัน ถือเป็นเหตุแห่งการบังคับหลักประกันนั้นเป็นตัวอย่างของเหตุแห่งการบังคับหลักประกันที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะเป็นกรณีที่ขัดขวางไม่ให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากเจ้าหน้าที่จดทะเบียนไม่ได้มีหน้าที่ตรวจสอบว่า เหตุแห่งการบังคับหลักประกันที่กำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจนั้น ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ เช่นเดียวกัน ศาลก็จะได้พิจารณาเรื่องนี้ต่อเมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น หากคู่สัญญากำหนดเหตุบังคับหลักประกันที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่เป็นเหตุที่เป็นการเอาเปรียบผู้ให้หลักประกันเกินสมควร เช่น การกำหนดเหตุบังคับหลักประกันที่กว้างจนเกินไปทำให้ผู้ให้หลักประกันไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ กรณีดังกล่าวนี้ ประเทศไทยก็ยังไม่มียกเว้นที่เขียนรับรองในเรื่องดังกล่าวไว้

3.8.1 เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน⁵⁷ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1) เหตุตามข้อสัญญา ตามสัญญาหลักประกัน อันเป็นเหตุที่คู่สัญญาตกลงกันตามหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา แต่ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ตกลงให้มีการบังคับหลักประกันได้เมื่อผู้ให้หลักประกันเลิกกิจการหรือมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง

2) เหตุตามข้อกฎหมาย เป็นเหตุที่ทำให้ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับหลักประกันได้แม้จะไม่ได้กำหนดไว้ในสัญญา เช่น ลูกหนี้ผิดนัด หรือการที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้พันวิสัยอันเกิดจากความผิดของลูกหนี้ เป็นต้น

⁵⁷ ทรงยศ พุทธิย์ชงกุล. ปัญหาหลักประกันทางธุรกิจ ศึกษากรณีการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร. 2559. หน้า 84-85.

ตราใบใดที่ ข้อตกลงเรื่องเหตุแห่งการบังคับหลักประกันไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ก็สามารถกำหนดได้ ตัวอย่างเช่น หากลูกหนี้ผิดเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งในสัญญากู้เงิน ถือเป็นเหตุบังคับหลักประกัน หรือ กรณีผิดนัดชำระดอกเบี้ยงวดหนึ่ง ไม่ว่าจะจากสาเหตุใด ถือเป็นเหตุบังคับหลักประกัน หรือกำหนดว่า การไม่ใช้เงินคืนในจำนวนใดๆ ที่ผู้รับหลักประกันตกลงจ่ายไปก่อน ถือเป็นเหตุบังคับหลักประกัน หรือการที่ลูกหนี้ไม่นำส่งเอกสารในเวลาที่กำหนด ถือเป็นเหตุบังคับหลักประกัน เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบกับ การแปลงสภาพของหลักประกันแบบ Floating Charge ของสหราชอาณาจักร ก็ไม่ได้มีบัญญัติหลักเกณฑ์การกำหนดเหตุแห่งการแปลงสภาพของหลักประกัน แต่มีหลักการที่คู่สัญญาต้องคำนึงถึงคือ คู่สัญญาต้องคำนึงเหตุผลในทางธุรกิจ ไม่กำหนดเหตุแห่งการแปลงสภาพจนทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินธุรกิจได้ตามปกติ หรือกำหนดเหตุแห่งการแปลงสภาพที่กว้างจนเกินไป หรือกำหนดจนส่งผลให้ผู้ให้หลักประกันผิดสัญญาได้ง่าย เช่น หากลูกหนี้ผิดเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง จะเป็นเหตุแห่งการแปลงสภาพหลักประกันทันที หรือกำหนดให้ลูกหนี้ส่งมอบเอกสารภายในเวลาที่กำหนด แต่ลูกหนี้ไม่ส่งมอบ ถือว่าเป็นเหตุการณ์แปลงสภาพ เป็นต้น

3.9 ความรับผิดชอบในหนี้ที่ยังขาดอยู่⁵⁸

ความรับผิดชอบในหนี้ที่ยังขาดอยู่ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ (1) ในกรณีที่ให้ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ ให้ถือว่าหนี้ประชนและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับไป ทั้งนี้ ข้อตกลงที่เป็นอย่างอื่นจะตกเป็น โฆษะ (2) ในกรณีที่จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้วได้เงินจำนวนน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระ ลูกหนี้ยังต้องชำระในส่วนที่ขาด แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้ เป็นลูกหนี้ จะเรียกร้องเอาจากผู้ให้หลักประกันอีกไม่ได้ ทั้งนี้ ข้อตกลงที่เป็นอย่างอื่นจะตกเป็น โฆษะ

3.10 ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกัน

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกันมี 4 เหตุ ดังนี้ (1) หนี้ที่ประกันระงับสิ้นไป โดยการชำระหนี้ ปลดหนี้ หักกลบบหนี้ แปลงหนี้ใหม่ หนี้เคลื่อนกลืนกัน (2) ผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิก (3) ใถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (4) การบังคับหลักประกัน โดยการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือเมื่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันแม้หนี้ที่

⁵⁸ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 52

ประกันนั้นขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกินกว่าห้าปีไม่ได้⁵⁹

4. กฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

4.1 หลักทั่วไปของกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย⁶⁰

ศาลต้องพิจารณาให้ได้ความจริงตามคำฟ้องว่า ลูกหนี้เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้อันอาจกำหนดจำนวนได้แน่นอนตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด และหากฟังความจริงได้ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาดแล้วจึงแจ้งคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ และทรัพย์จะเข้าดำเนินการตามขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนด ศาลจะเป็นผู้พิจารณาสั่งตามที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงานไป

หากเจ้าหนี้ทั้งหลายต้องการได้รับชำระหนี้ต้องเข้ามาในคดีล้มละลาย โดยการยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ภายในสองเดือนนับแต่วัน โฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หากไม่ยื่นคำขอรับชำระหนี้หรือยื่นเกินเวลาที่กฎหมายกำหนด เจ้าหนี้จะสิ้นสิทธิในการบังคับชำระหนี้รายนั้น และไม่สามารถฟ้องบังคับทางแพ่งได้ เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์คือเจ้าหนี้ที่ได้ยื่นฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลาย จะกระทำการแทนเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ มีบทบาทในการดำเนินกระบวนการล้มละลาย โดยการระวางประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายและช่วยพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รวบรวมจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ ทั้งนี้ อาจมีการแต่งตั้งเจ้าหนี้คนอื่นแทนเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ แต่หากไม่สามารถหาเจ้าหนี้ผู้ใดทำหน้าที่เป็นเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ได้ ศาลจะยกเลิกการล้มละลายมีผลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีสิ้นสุดลง

การฟ้องคดีล้มละลายอาจจะฟ้องโดยเจ้าหนี้ที่มีประกันหรือเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ซึ่งการฟ้องโดยเจ้าหนี้มีประกัน มีหลักเกณฑ์ คือ ต้องไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้บังคับชำระหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน และในการฟ้องจะต้องกล่าวในฟ้องว่า ลูกหนี้ล้มละลายแล้วจะยอมสละหลักประกันหรือตีราคาหลักประกันมาในฟ้อง และเมื่อนำมาหักกับจำนวนหนี้แล้ว ยังคงเป็นหนี้ไม่น้อยกว่าสองล้านบาท และศาลก็จะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลเด็ดขาด แต่หากศาลเห็นสมควรจะมีคำสั่งให้ไต่สวนคำร้องก่อนก็ได้ และให้ที่ประชุมเจ้าหนี้แต่งตั้งเจ้าหนี้คนหนึ่งขึ้น

⁵⁹ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 80 และมาตรา 81

⁶⁰ พิรพร เรื่องรองปัญญา. ปัญหาการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ศึกษาเฉพาะกรณีกิจการที่เป็นหลักประกันล้มละลาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร. 2549.

ให้มีสิทธิหน้าที่เหมือนเจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์ ส่วนจำเลยมีหน้าที่นำสืบหักล้างว่า ตนไม่สมควร ล้มละลาย หากไม่ได้ความจริงตามมาตรา 9 และมาตรา 10 กรณีจำเลยนำสืบว่าตนสามารถชำระหนี้ ได้ทั้งหมดหรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรล้มละลาย ศาลจะพิพากษายกฟ้อง แต่ในทางตรงข้ามหากศาล พังข้อเท็จจริงได้ตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ลูกหนี้เด็ดขาด แต่ศาลจะไม่สั่งให้ ลูกหนี้ล้มละลายในทันที จะสั่งควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ก่อน อันมีผลเป็นการตัดอำนาจ การครอบครองและการจัดการทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้ จากนั้นพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้ามา เป็นผู้ดูแลจัดการกองทรัพย์สินของลูกหนี้ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเรียกประชุมเจ้าหนี้ครั้ง แรก เพื่อพิจารณาคำขอประนอมหนี้ของลูกหนี้หรือขอให้ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย ถ้าที่ ประชุมเจ้าหนี้เห็นชอบกับการประนอมหนี้ ลูกหนี้ก็จะไม่ตกเป็นบุคคลล้มละลาย แต่หากลูกหนี้ไม่ ยื่นคำขอประนอมหนี้หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่เห็นชอบกับการประนอมหนี้ และที่ประชุมเจ้าหนี้ ขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะทำรายงานมติที่ประชุมของเจ้าหนี้ให้ศาล พิจารณาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

สิทธิในการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้แบ่งเป็น (1) การเพิกถอนการฉ้อฉลใน คดีล้มละลาย พิจารณาตามหลักเกณฑ์การเพิกถอนฉ้อฉลตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์มาตรา 237 อายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบถึงต้นเหตุอันเป็นมูล ให้เพิกถอนตามมาตรา 114 ของพระราชบัญญัติล้มละลาย หากสันนิษฐานว่าทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ ผู้รับโอนต้องพิสูจน์ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หาก พิสูจน์ไม่ได้ ต้องถูกเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้น (2) การเพิกถอนการโอนหรือ การกระทำที่ทำให้เจ้าหนี้รายหนึ่งได้เปรียบแก่เจ้าหนี้รายอื่นตามมาตรา 115

นอกจากนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ยังมีอำนาจในการบอกเลิกสัญญาหรือปฏิเสธ ไม่รับทรัพย์สินหรือสิทธิตามสัญญาของลูกหนี้ เมื่อมีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ โดยต้องปฏิเสธ ภายในสามเดือนนับแต่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบว่าทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา มี ภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้รับ ตามมาตรา 122

ตามมาตรา 146 ถ้าบุคคลล้มละลายเจ้าหนี้หรือบุคคลใดได้รับความเสียหายด้วย การกระทำหรือคำวินิจฉัยของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ บุคคลนั้นอาจยื่นคำขอเป็นคำร้องต่อศาล ภายใน 14 วันนับแต่วันที่ได้รับความทราบการกระทำหรือคำวินิจฉัยนั้น ศาลสั่งยื่น ตาม กลับ หรือแก้ไข หรือสั่งประการใดตามที่เห็นสมควรได้

การแบ่งทรัพย์สินแก่บรรดาเจ้าหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องรวบรวม ทรัพย์สินลูกหนี้แล้วต้องกันเงินส่วนแบ่งรายที่มีเงื่อนไขหรือมีข้อโต้แย้งและค่าธรรมเนียมกับ ค่าใช้จ่ายอันเกิดขึ้นไว้ตามสมควรแล้วจึงแบ่งเงินที่เหลือให้แก่เจ้าหนี้อื่นต่อไปตามมาตรา 125 โดย

ก่อนทำการแบ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องโฆษณาในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และแจ้งความไปยังเจ้าหนี้และบุคคลล้มละลายล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ให้มาตรวจบัญชีส่วนแบ่ง ถ้าไม่มีผู้ใดคัดค้านให้ถือว่าบัญชีนั้นถูกต้องและเป็นที่สุดตามมาตรา 126 และถ้าผู้มีส่วนได้เสียคนใดคัดค้านบัญชีส่วนแบ่ง ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์พิจารณาคำคัดค้านและคำชี้แจงของเจ้าหนี้ และบุคคลล้มละลายแล้วส่งตามที่เห็นสมควร กรณีมีผู้คัดค้านต่อศาล ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เลื่อนการจ่ายเงินไปจนกว่าศาลได้มีคำสั่ง แต่ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เห็นว่า การเลื่อนนั้นจะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียได้รับความเสียหาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะกั้นเงินค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอันอาจเกิดขึ้นไว้ตามสมควรแล้วจึงแบ่งเงินที่เหลือให้แก่เจ้าหนี้รายที่ไม่มีข้อโต้แย้งไปก่อนได้ตามมาตรา 127

ตามมาตรา 130 การแบ่งทรัพย์สินให้แก่เจ้าหนี้ให้ชำระค่าใช้จ่ายและหนี้สินตามลำดับคือ ค่าใช้จ่ายในการจัดการมรดกของลูกหนี้ ค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ค่าปลงศพลูกหนี้ตามสมควรแก่ฐานะ รูป ค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สิน ค่าธรรมเนียมของเจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์ และค่าทนายตามที่ศาลหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนด ค่าภาษีอากรที่ถึงกำหนดชำระภายในหกเดือนก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ และเงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับก่อนมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ เพื่อการงานที่ได้ทำให้ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้าง โดยถ้ามีเงินไม่พอชำระเต็มจำนวนหนี้ในลำดับใดให้เจ้าหนี้ในลำดับนั้นได้รับเฉลี่ยตามส่วน

4.2 การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน

มาตรา 6 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ให้คำนิยามคำว่า “เจ้าหนี้มีประกัน” หมายความว่า เจ้าหนี้ผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง จำน่า หรือสิทธิยึดหน่วง หรือเจ้าหนี้ผู้มีบริมสิทธิ์ที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ รวมถึงเจ้าหนี้ที่กฎหมายอื่นให้ถือว่าเป็นเจ้าหนี้มีประกัน

การใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

4.2.1 การยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ภายใต้เงื่อนไข สละหลักประกันขอรับชำระหนี้เต็มจำนวน เมื่อบังคับกับหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด เมื่อขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด เมื่อตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด

4.2.2 ยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 โดยการเจ้าหนี้มีประกันแจ้งความประสงค์ ถือสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจดูทรัพย์สิน

ดำเนินการสอบสวนและขอมติที่ประชุม โดยพิจารณาด้วยว่า หากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มีราคารมากกว่าจำนวนหนี้ มีประโยชน์ต่อกองทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการยึดหลักประกัน หากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มีราคารน้อยกว่าจำนวนหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันดำเนินการตามกฎหมายอื่น

กรณีที่กำลังข้างต้น เป็นกรณีขอให้ล้มละลาย แต่หากเป็นกรณีลูกหนี้ขอฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากหลักประกันได้โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ก็ได้ แต่อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการ เกิดสภาวะหยุดนิ่ง เพราะหากไม่มีมาตรการนี้ โอกาสการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะยาก เพราะเจ้าหนี้ต่างใช้สิทธิตนในการบังคับชำระหนี้จนอาจไม่มีทรัพย์สินเหลือพอที่จะดำเนินการฟื้นฟู แต่เจ้าหนี้ก็ไม่เสียสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินและมีสิทธิเหนือทรัพย์สินหลักประกันในอันที่จะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินได้ก่อนเจ้าหนีรายอื่นซึ่งเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน หรือเจ้าหนี้สามัญ แต่การได้รับชำระหนี้ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันด้วย

5. หลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง

การบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง ไม่ต้องมีการประเมินราคาหลักประกันก่อนดำเนินการบังคับหลักประกัน แต่อย่างไรก็ตาม สิทธิเรียกร้องส่วนใหญ่ที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจเป็นสิทธิเรียกร้องหนี้เงิน(สิทธิเรียกร้องในการรับเงินจากลูกหนี้) และมีหลากหลายรูปแบบ ดังนั้น จึงศึกษาเทียบเคียงกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน ประกอบกับหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยพิจารณาตามลักษณะความเสี่ยงของสิทธิเรียกร้องแต่ละประเภท สามารถสรุปได้ดังนี้⁶¹

⁶¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/314/T_0022.PDF และธนาคารแห่งประเทศไทย. หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/PruReg_HB/Documents/25591103_hearing2_classification.pdf

ตารางที่ 2.1 หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน

ประเภทของลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้อง	มูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย นำมาหักมูลหนี้ก่อนการกันเงินสำรอง
หน่วยงานราชการไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน และรัฐบาลต่างประเทศที่มี น้ำหนักความเสี่ยง 0%	100% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมี บุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง
ธนาคารพาณิชย์ในและต่างประเทศ	95% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมี บุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง
ลูกหนี้ทั่วไป	40% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมี บุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง
หนี้สูญ	สิทธิเรียกร้องซึ่งได้ดำเนินการโดยสมควร เพื่อให้ได้รับชำระหนี้ แต่ไม่มีทางที่จะได้รับ ชำระหนี้แล้ว - ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย หรือหายสาบสูญ - ลูกหนี้เลิกกิจการและมีเจ้าหนี้อื่น - มีบุริมสิทธิเหนือสินทรัพย์ทั้งหมด - ลูกหนี้ล้มละลาย และแบ่งทรัพย์สินครั้งแรก แล้ว • สิทธิเรียกร้องซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจ เรียกให้ชำระหนี้ได้

จากตารางที่ 2.1 ข้างต้นพบว่า สิทธิเรียกร้องในแต่ละประเภท มีความเสี่ยงในการที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือในความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่า กรณีที่สิทธิเรียกร้องที่มีลูกหนี้เป็นหน่วยงานราชการ จะมีความน่าเชื่อถือมาก และมีความเสี่ยงต่ำที่จะไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามข้อผูกพัน ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีเกณฑ์ในการกำหนดให้สัดส่วนร้อยละของมูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาหักมูลหนี้ก่อนกันเงินสำรองคือ ร้อยละ 100% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมีบุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง จึงมีค่าเท่ากับ ไม่ต้องกันเงินสำรองเลย สำหรับสิทธิเรียกร้องที่มีลูกหนี้เป็นธนาคารพาณิชย์ในและต่างประเทศ และลูกหนี้ทั่วไป ซึ่งมีความน่าเชื่อถือในความสามารถใน

การชำระหนี้ย่อยลงมาตามลำดับ และมีความเสี่ยงที่จะไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามข้อผูกพันมากขึ้นตามลำดับ ธนาคารแห่งประเทศไทย ก็จะกำหนดให้สัดส่วนร้อยละของมูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาหักมูลค่าหนี้ก่อนกันเงินสำรองลดลงมาตามลำดับเช่นกัน และสุดท้ายคือลักษณะหนี้สูญ เช่น ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย หรือหายสาบสูญ ลูกหนี้เลิกกิจการและมีเจ้าหนี้อื่น มีบุริมสิทธิเหนือสินทรัพย์ทั้งหมด ลูกหนี้ล้มละลาย และแบ่งทรัพย์สินครั้งแรกแล้ว ซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจเรียกให้ชำระหนี้ได้นั้น มีลักษณะความเสี่ยงสูงมากที่จะไม่ชำระหนี้ ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงกำหนดให้สัดส่วนร้อยละของมูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาหักมูลค่าหนี้ก่อนกันเงินสำรองเป็นศูนย์ คือต้องกันเงินสำรองเพื่อทั้งจำนวน

บทที่ 3

กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักประกันทางธุรกิจ

1. กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา¹

สิทธิในทรัพย์สินตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา มี 2 ชนิด คือ กรรมสิทธิ์ กับ สิทธิในการบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้ได้รับจากเจ้าของทรัพย์สินโดยทางนิติกรรม 2 ประเภท คือ การจำนองอสังหาริมทรัพย์ และนิติกรรมประกันด้วยทรัพย์สิน ตามมาตรา 9 ของ กฎหมายแม่แบบว่าด้วยการพาณิชย์ (Uniform Commercial Code : UCC) ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้กู้ยืมเงินและการให้สินเชื่อ การประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินมีอยู่ 2 วิธี คือ จำนองกับจำนำ สำหรับการจำนองใช้กับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน โดยต้องมีการจดทะเบียนการจำนองให้สาธารณะชนได้รับรู้ตามแบบพิธีการแต่ละมลรัฐกำหนด ส่วนการจำนำต้องส่งมอบทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ แต่ไม่ต้องจดทะเบียน ต่อมาได้พัฒนาเครื่องมือประกันสินเชื่อหลายชนิด เช่น การซื้อขายสินค้าแบบมีเงื่อนไขแห่งกรรมสิทธิ์ ทรัสต์ รีซีท หลักประกัน (Secured Transaction) เป็นต้น

เรื่องหลักประกันใน UCC ไม่ได้กำหนดเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางเพราะไม่ได้ผ่านสภาองเกรส แต่เป็นการยกเว้นนอกสภา โดยริเริ่มและผลักดันจากสถาบัน American State laws และองค์กร The National Conference Of Commissioners On Uniform Laws จากนั้นทั้งสององค์กรก็ได้นำเสนอต่อสภานิติบัญญัติของแต่ละมลรัฐและประกาศใช้เป็นกฎหมายภายในแต่ละรัฐ²

มาตรา 9 ของ UCC เป็นกรณีเกี่ยวกับนิติกรรมที่มีการให้สินเชื่อหรือเครดิตระหว่างกัน เจ้าหนี้จะมีสิทธิบังคับชำระหนี้จากหลักประกัน ซึ่งลักษณะเป็นเจ้าหนี้อำนาจ

¹ นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 60-76.

² สุวิทย์ สุวรรณ. การประกันด้วยทรัพย์สินตามกฎหมายอเมริกัน. วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 28(1) , 47-81. หน้า 47-81.

1.1 ลักษณะสำคัญของสัญญาหลักประกันในประเทศสหรัฐอเมริกา

สัญญาหลักประกันในประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1.1 เจ้าหนี้ไม่ต้องครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน แต่จะต้องมีสัญญา ระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ ไม่ว่าจะเปลี่ยนลายลักษณ์อักษรหรืออิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยวาจาก็ได้ โดย ทำสัญญา เพื่อเป็นหลักประกันแสดงให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากตัวทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันโดยเฉพาะเจาะจง (Security Agreement) ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ และทันที ที่ มีการทำสัญญาหรือเจ้าหนี้ชำระหนี้ต่างตอบแทน สิทธิในการบังคับชำระหนี้จะยึดติดเข้ากับ ตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน³

การทำสัญญาประกันการชำระหนี้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรตามมาตรา 9-203 ต้องประกอบด้วย (1) การตกลงเข้าทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นหลักประกันยืนยันคู่สัญญา ตามหลัก statute of frauds โดยมีข้อความเพียงพอว่าลูกหนี้ได้ให้ประโยชน์ของลูกหนี้ในทรัพย์สิน แก่เจ้าหนี้ตามทรัพย์สินเป็นประกันการชำระหนี้ ตามที่ระบุในสัญญา (2) มีรายละเอียดของ หลักประกันโดยระบุประเภทของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน ซึ่งจะมีผลต่อการบังคับชำระหนี้ และการยกเป็นข้อต่อสู้กับบุคคลภายนอก (3) มีลายมือชื่อของลูกหนี้ ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน คู่สัญญาสามารถฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามสัญญาได้ (4) ต้องมีข้อความระบุกิจการเพื่อประกันการชำระ หนี้⁴ และวิธีการบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน นอกจากนี้ อาจมีการตกลงใน เงื่อนไขอื่นที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียสิทธิในการชำระหนี้ ไม่ขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยสัญญาจะเป็นในรูปแบบของลายลักษณ์อักษรหรือ สื่่ออิเล็กทรอนิกส์⁵

1.1.2 สามารถทำกับทรัพย์สินที่มีการเคลื่อนไหวหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง เช่น สต็อกสินค้าหรือทรัพย์สินที่ลูกหนี้ได้มาภายหลัง แต่ไม่สามารถทำกับสิทธิเรียกร้องมูลละเมิดทาง การค้าที่ยังไม่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังมีสิทธิชนิดพิเศษที่เรียกว่า Purchase Money Security Interest

³ นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 60-76.

⁴ ทรงยศ พุทธิย์ขงกุล. ปัญหาหลักประกันทางธุรกิจ ศึกษากรณีการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ (วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร. 2559. หน้า 49-50.

⁵ อิศร์ฉน์ ช่างมาศ. แนวทางการบังคับสิทธิในการน ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นหลักประกัน ทางธุรกิจตามพระราชบัญญัติ หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร. 2558. หน้า 100.

(PMSI) ซึ่งเป็นบุริมสิทธิพิเศษเหนือเจ้าหนี้มีประกันอื่นๆในการบังคับชำระหนี้จากหลักประกันที่ลูกหนี้ได้มาเพราะเงินกู้หรือเครดิตของตน เช่น เจ้าหนี้ผู้ขายสินค้าเงินผ่อนมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่ลูกหนี้ซื้อไปจากตน⁶

1.1.3 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้ประกันหนี้ ได้แก่ เจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันฝ่ายหนึ่งและผู้ให้หลักประกันอีกฝ่ายหนึ่ง โดยกฎหมายเปิดกว้างให้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเป็นคู่สัญญา

1.1.4 ทรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกัน⁷ ได้แก่ สงหาริมทรัพย์สินทั้งปวง รวมทั้ง สงหาริมทรัพย์สินที่ติดตั้งเข้ากับอสังหาริมทรัพย์สิน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) ทรัพย์สินที่มีตัวตน ได้แก่ สินค้า ผู้บริโภค สินค้าคงคลัง สินค้าเกษตร วัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น (2) ทรัพย์สินที่มีสภาพคล้าย มีตัวตน ได้แก่ ตราสารเปลี่ยนมือ เอกสารกรรมสิทธิ์ ตราสารการลงทุน เป็นต้น (3) ทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน ได้แก่ บัญชีลูกหนี้ การเรียกร้องหนี้ (Debt Claims) หรือ ลูกหนี้ (Receivables) UCC จะใช้รูปแบบของบัญชีในการครอบคลุม บัญชีถูกกำหนดให้เป็นสิทธิในการชำระภาระผูกพันทางการเงิน ธุรกรรมรวมถึงการขายหรือการจำหน่ายทรัพย์สินอื่น การให้บริการ การประกันภัย ค่าใช้จ่ายบัตรเครดิต อย่างไรก็ตาม คำจำกัดความ คือ สิทธิในการชำระเงินซึ่งพิสูจน์จาก กระดาษขาดเทิล ตราสาร การเรียกร้องค่าเสียหายทางการค้า บัญชีเงินฝาก อสังหาริมทรัพย์สินเพื่อการลงทุน สิทธิเลตเตอร์ออฟเครดิต สิทธิในการชำระเงินของกองทุนล่วงหน้าหรือขายแล้ว แต่ไม่รวมบัญชีเงินฝากในธนาคารกับ อสังหาริมทรัพย์สินเพื่อการลงทุน และบัญชีที่พิสูจน์ด้วยตราสาร

1.2 การยึดของสิทธิกับตัวทรัพย์สิน หรือการยึดติดของ Security Interest เข้ากับตัวทรัพย์สิน

องค์ประกอบตามมาตรา 9 หากไม่ครบจะมีผลไม่สมบูรณ์และมีผลให้เจ้าหนี้เป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน มีองค์ประกอบ 3 ประการ⁸ คือ

1.2.1 มีการทำสัญญาระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ คือ สัญญาที่บ่งบอกถึงมูลหนี้ระหว่างกัน บอกชื่อเจ้าหนี้ลูกหนี้ มูลหนี้ รายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ระบุให้สิทธิแก่

⁶ นีรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 60-76.

⁷ สุวิทย์ สุวรรณ, การประกันด้วยทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอเมริกัน, วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 28(1), 47-81. หน้า 47-81.

⁸ นีรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. หน้า 60-76.

เจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยทำในเป็นลายลักษณ์อักษรหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร หากลูกหนี้ยอมให้เจ้าหนี้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้คู่สัญญาต้องอธิบายให้ชัดเจนถึงทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หากรวมถึงทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตด้วยก็ควรระบุไว้ในสัญญา มิฉะนั้นทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก็จะไม่ครอบคลุม เว้นแต่ในกรณีนำสต็อกสินค้า หรือ บัญชีลูกหนี้ มาเป็นหลักประกัน ซึ่งจะรวมถึงทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตด้วยเสมอ

ตัวอย่างคดี In re GAMMA CENTER, INC., Debtor. William L. Swope, Trustee, Plaintiff, vs. Commercial Savings Bank, et al., Defendants. ที่ศาลพิจารณาดำเนินการตาม UCC ของรัฐโอไฮโอว่า หากจะให้หลักประกันรวมถึงทรัพย์สินที่จะได้มาในอนาคตก็ต้องพิจารณาจากสัญญาหลักประกันที่ตกลงกันเป็นหลัก ไม่ใช่รายการทางการเงิน (Financing Statement) ที่แนบประกอบสัญญา ซึ่งในที่นี้ ระบุว่า Security agreement evidenced security interest in proceeds and products of camera used to perform nuclear heart stress testing, where agreement stated that security interest was being granted on “all of the property described below” and in “all proceeds and products of the property,” and only property identified in agreement was camera and related equipment. Unchecked box that appeared next to “accounts and other rights to payment” in agreement's list of asset categories indicated that accounts receivable were not collateralized. หมายถึง ทรัพย์สินที่ตามมาหรือรายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์กล้องถ่ายภาพซึ่งในสัญญามีรายละเอียดแนบท้าย ดังนั้น ข้อตกลงดังกล่าวหมายถึงตัวกล้องถ่ายภาพและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องและรายได้ที่เกิดจากการใช้กล้องทดสอบนิวเคลียร์ที่ได้รับเป็นตัวแทน แต่ไม่รวมถึงบัญชีลูกหนี้การค้าที่เป็นรายได้ที่เกิดจากการใช้กล้องในการปฏิบัติทางการแพทย์ทดสอบนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นลูกหนี้การค้าของลูกหนี้ แม้ว่าจะเกิดจากการใช้กล้องถ่ายภาพก็ตาม เนื่องจากไม่ได้กำหนดให้รวมไว้เป็นทรัพย์สินหลักประกันในสัญญา และลูกหนี้การค้าอาจมาจากเงินที่เรียกเก็บได้จากการทำธุรกิจด้านอื่นๆ⁹

การทำสัญญาหลักประกัน อาศัยยื่นรายการทางการเงิน (Financing Statement) ต่อทางการเพื่อเป็นการแสดงต่อสาธารณะ ใช้ยื่นกับบุคคลที่สามได้ แต่บางกรณีไม่ต้องยื่นรายการทางการเงิน (Financing Statement) ก็ไม่ได้ทำให้สัญญาหลักประกันไม่สมบูรณ์ เช่น อุปกรณ์การเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภค เงินในบัญชี หรือสิทธิในสัญญา

1.2.2 เจ้าหนี้ชำระหนี้ต่างตอบแทนให้ลูกหนี้แล้ว เช่น หากมีการขอสินเชื่อ เจ้าหนี้ก็ต้องส่งมอบเงินกู้แก่ลูกหนี้ก่อน หากเจ้าหนี้ไม่ได้กระทำการดังกล่าว สัญญาหลักประกันก็ยังไม่ยึด

⁹ Bankruptcy No. 10–30193. Adversary No. 12–3015. 489 B.R. 688 United States Bankruptcy Court, N.D. Ohio, Western Division. March 29, 2013.

ติดกับตัวทรัพย์สินที่ลูกหนี้เอามาเป็นหลักประกันได้ แม้ลูกหนี้จะได้อำนาจสัญญามอบสิทธิหรือส่งมอบทรัพย์สินในความครอบครอง

1.2.3 ลูกหนี้ต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกัน หากลูกหนี้ไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ก็ไม่มีสิทธิที่จะจำหน่ายหรือโอนทรัพย์สินนั้นต่อให้บุคคลอื่น สัญญาก็จะไม่ผูกพันไม่ยึดติดเข้ากับตัวทรัพย์สินตามหลักผู้รับ โอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน

เมื่อสิทธิติดเข้ากับตัวทรัพย์สินแล้ว ก็จะติดตามทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไปตลอด ไม่ว่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้น จะแปลงสภาพเป็นทรัพย์สินอื่นมาทดแทน ก็ทอดก็ตาม แต่จำนวนเงินที่ได้จากการขายหลักประกัน สิทธิจะยึดติดกับเงินที่ได้มาเพียง 20 วัน ภายในระยะเวลาดังกล่าวเจ้าหนี้จะต้องยื่น Financial Statement ใหม่ เพื่อขอมี Security Statement ใหม่ต่อทางการเพื่อขอมี Security Interest เหนือเงินตลอดไป หากไม่ยื่น การยึดติดจะมีอยู่เพียง 20 วันเท่านั้น

1.3 การทำให้สิทธิมีผลบริบูรณ์ (perfection)¹⁰

การทำให้สิทธิมีผลบริบูรณ์เป็นขั้นตอนยึดสิทธิยึดติดเข้ากับตัวหลักประกัน หากไม่มีการทำ perfection จะไม่สามารถอ้างยันกับบุคคลภายนอกได้นอกจากจะอ้างระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้เท่านั้น มี 4 วิธี ดังนี้

1.3.1 โดยการยื่นเอกสารจดทะเบียนต่อหน่วยงานของรัฐ ซึ่งการจดทะเบียนจะแตกต่างกันไปในแต่ละมลรัฐ

1.3.2 โดยการทำการครอบครอง ซึ่งใช้สำหรับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สินที่มีรูปร่างทรัพย์สินที่คล้ายกับมีรูปร่าง ประเภทตราสารเปลี่ยนมือ ตราสารการลงทุนที่อยู่ในแบบมีรูปร่างเท่านั้น

1.3.3 โดยการควบคุม เป็นการที่เจ้าหนี้เข้าควบคุมทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน มีผลให้บริบูรณ์โดยไม่ต้องยื่นจดทะเบียน ได้แก่ บัญชีเงินฝาก สิทธิ letter of credit ตราสารการลงทุน ซึ่ง “การควบคุม” หมายถึง การที่เจ้าหนี้มีสิทธิโดยเด็ดขาดเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยไม่ต้องครอบครองหลักประกันโดยตรง เช่น ลูกหนี้ทำสัญญาให้สิทธิแก่ธนาคารในการดำเนินการหักกับหนี้ที่ค้างชำระหรือให้สิทธิธนาคารเข้าควบคุมการเบิกการถอนเงินในบัญชีเงินฝาก เป็นต้น หรือหากเป็นหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องในหนี้หรือเป็นสิทธิเรียกร้องในเงินกองทุน ต้องทำเป็น

¹⁰ เรื่องเดียวกัน

หนังสือ เพื่อแจ้งการเป็นหลักประกัน ไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ (Trustee หรือ Fund Holder) ทราบด้วย

11

1.3.4 โดยอัตโนมัติ ทรัพย์สินที่มีความบริบูรณ์ในตัวเอง สิทธิยึดติดกับตัวทรัพย์สินจะเกิดขึ้นพร้อมกันและบริบูรณ์อัตโนมัติ โดยไม่ต้องดำเนินการใดๆ เช่น ประเพณีสินค้าอุปโภคบริโภค

1.4 สิทธิหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้มีประกัน¹²

ในกรณีที่ยังไม่บริบูรณ์ เมื่อ Security Interest ยึดติดเข้ากับทรัพย์สิน เจ้าหนี้นอกระบบมีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ใช้ยื่นลูกหนี้ได้ แต่จะยื่นบุคคลภายนอกไม่ได้ เนื่องจากยังไม่บริบูรณ์โดยการทำให้ perfection เจ้าหนี้ที่ยึดติดกับทรัพย์สินได้ก่อน ย่อมมีสิทธิเหนือเจ้าหนี้ที่ยึดติดได้ภายหลัง สำหรับสิทธิหน้าที่ระหว่างเจ้าหนี้มีประกัน กรณีมีการทำ Perfection ในหลักประกันขึ้นเดียวกันแล้ว ใครทำให้ perfection ก่อนจะมีสิทธิดีกว่า

สิทธิหน้าที่ระหว่างบุคคลภายนอก กรณีบุคคลภายนอกเป็นผู้ซื้อสินค้า บุคคลดังกล่าวจะได้สินค้าไปโดยปราศจากภาระติดพันใดๆ ถ้าสินค้าที่ซื้อไปนั้นเป็นสินค้าที่อยู่ในสต็อกที่ผู้ขายมีไว้ แม้ผู้ซื้อจะทราบว่าสินค้าเป็นหลักประกันของเจ้าหนี้ของผู้ขาย เช่น การซื้อรถจากร้านตัวแทนจำหน่าย มักจะเป็นสิทธิของสถาบันที่ให้สินเชื่อแก่ตัวแทนจำหน่าย ในกรณีดังกล่าวเมื่อมีการขายรถออกไป สิทธิที่ติดกับรถก็จะเปลี่ยนไปยึดติดกับเงินที่ผู้บริโภครายได้จ่ายให้กับตัวแทน ทำให้ผู้ที่ซื้อรถ ได้รถไปโดยปราศจากภาระติดพันใดๆ เหนือตัวทรัพย์สิน แต่ผู้ซื้อสินค้าจะไม่ได้รับความคุ้มครองหากซื้อสินค้าที่มี Security Interest ยึดติด โดยรู้ว่าการซื้อสินค้านั้น เป็นการทำให้ผู้ขายผิดสัญญาที่ผู้ขายทำไว้กับเจ้าหนี้ ทั้งนี้ การซื้อนั้นผู้ซื้อต้องเป็นผู้ชำระราคาในฐานะผู้ซื้อใหม่ ไม่ใช่ซื้อเพราะหักกลบลบหนี้หรือลดหนี้เก่าที่มีอยู่ต่อกัน

1.5 การบังคับหลักประกัน¹³

การบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้กระทำได้ต่อเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ซึ่งเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องใช้สิทธิดังกล่าวเสมอไป การผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ไม่ได้เกิดจากลูกหนี้ไม่ยอม

¹¹ สุดารัตน์ จันทร์เทียน. ข้อจำกัดของหลักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันการชำระหนี้: ศึกษาเฉพาะกรณีเครื่องจักร (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร, 2550. หน้า 69-70.

¹² นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ... (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต), สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร, 2557. หน้า 60-76.

¹³ เรื่องเดียวกัน

ชำระหนี้เงินกู้แต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการผิดนัดเพราะการผิดสัญญา Security Agreement ด้วย ซึ่งจะระบุถึงเหตุแห่งการบังคับหลักประกัน

วิธีการบังคับหลักประกัน เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะขาย ให้เช่า ให้สิทธิ หรือจำหน่าย หรือ โอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้โดยไม่ต้องดำเนินการวิธีขายทอดตลาด และจะขายครั้งเดียวหรือหลายครั้ง ณ สถานที่ใด ที่เจ้าหนี้เห็นสมควรก็ได้ แต่ต้องมีความสมเหตุสมผลและก่อให้เกิดผลดีแก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ ทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและเงื่อนไขในสัญญาที่ตกลงกัน การบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินหลักประกัน รวมถึงเอาทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าวนั้นหลุดเป็นสิทธิในเรื่องการจำนอง คือนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นกรรมสิทธิ์ของตน แทนการจำหน่ายจ่ายโอน โดยวิธีอื่น ซึ่งลูกหนี้คัดค้านได้ภายใน 20 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากเจ้าหนี้ การนำทรัพย์สินหลุดจะนำมาใช้ในกรณีทรัพย์สินหลักประกันประเภทสินค้า บริโภคและลูกหนี้ได้ชำระราคาหรือชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มาแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของหนี้ทั้งหมด เจ้าหนี้ต้องขายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นเพียงอย่างเดียว และต้องขายภายใน 90 วันนับแต่วันที่ทราบ โดยเงินที่มาจากการจำหน่าย เจ้าหนี้มีสิทธิจัดสรรชำระหนี้ รวมดอกเบี้ย ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการติดตามและจำหน่ายจ่ายโอน ส่วนที่เหลือต้องคืนให้แก่ผู้ให้หลักประกัน ซึ่งส่วนมากก็คือลูกหนี้ กรณีเงินที่จำหน่ายทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องเรียกหรือส่วนที่ขาด การบังคับชำระหนี้มาตรา 9 อนุญาตให้เจ้าหนี้สามารถติดตามเพื่อยึดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจากลูกหนี้มาไว้ในครอบครองได้เอง โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล หากไม่เป็นการขัดความสงบเรียบร้อยของสังคม

การยึดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของเจ้าหนี้ เนื่องจากโดยสภาพของการให้หลักประกัน ไม่ต้องมีการส่งมอบทรัพย์สิน เจ้าหนี้จึงไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวให้ลูกหนี้ทราบล่วงหน้า ดังนั้นหากมีการบอกกล่าวล่วงหน้าลูกหนี้ย่อมที่จะชักย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทำให้เกิดการแก่ผู้เป็นเจ้าของที่ต้องไปใช้สิทธิทางศาล เพื่อขอบังคับเอาทรัพย์สินหลักประกันเพื่อเป็นการชำระหนี้ แต่หากมีสัญญาตกลงกันไว้ว่าต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เจ้าหนี้ก็ต้องปฏิบัติตาม และระหว่างที่เจ้าหนี้ครอบครองทรัพย์สินหลักประกัน เจ้าหนี้ก็มีหน้าที่ต้องเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นเช่นเดียวกับวิญญูชนพึงสงวนรักษาทรัพย์สินของตน

ตัวอย่างคดี Manchester Nat. Bank v. Roche ของศาล United States Court of Appeals มีการอธิบายถึงการบังคับหลักประกันที่ไม่มีรูปร่างอย่างสิทธิยึดหน่วงไว้ดังนี้ คือ วิธีที่จะมีผลตามข้อตกลงหลักประกันหรือสิทธิยึดหน่วง ต้องมีการแจ้งการโอนไปยังบัญชีลูกหนี้ และทำหนังสือตกลงเพิ่มเติม หรือ การมอบหมายบัญชีลูกหนี้ (โอนบัญชี) อย่างเป็นทางการ และแม้ในสัญญา

ข้อตกลงระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ (ธนาคาร) มีข้อตกลงว่า รวมถึง ยอมให้ โอน จำน่า ขาย ให้แก่ธนาคารทั้งหมด ทั้งสินค้าคงคลังและลูกหนี้ใดๆ และสิ่งอื่นที่ผู้กู้ยึดเอาได้มาในลำดับต่อไป ไม่ว่าจะ เป็นผลจากการขายหรือไม่ก็ตาม แต่ตามกฎหมาย N.H. 1945, C. 263-A บัญชี หมายถึง บัญชีลูกหนี้ จำนวนลูกหนี้ที่ยังไม่ได้รับชำระตามสัญญาที่มีอยู่ แต่ยังไม่ถึงกำหนดชำระสินค้าที่ยังไม่เสร็จหรือให้บริการ ดังนั้น ภายใต้ มาตรา 5 ของ C. 262-A จึงหมายถึง การโอนปัจจุบัน ไม่ได้มีผลโดยอัตโนมัติต่อลูกหนี้ในอนาคต จึงต้องมีข้อตกลงเพื่อสร้างภาระผูกพันที่ถูกต้องในบัญชีที่จะมีขึ้นในอนาคต ธนาคารจะไม่นำรายได้ของหลักประกันมาถอนจากบัญชีหลักประกัน ขึ้นกับเงื่อนไขที่ตกลงกัน รายได้จากหลักประกัน หมายถึง บัญชีลูกหนี้ที่ผูกพัน เมื่อไม่มีหลักฐานให้ออนเงินไปยังผู้ที่ตนค้ำประกัน บริษัทที่ล้มละลายยังคงครอบครองและควบคุมการให้ได้เงินมานั้น จนกว่า 4 เดือนก่อนล้มละลาย ธนาคารยื่นยื่นการเข้าครอบครอง จึงจะถือว่าเป็นการเข้าครอบครองบัญชีลูกหนี้¹⁴

มาตรา 60a(1) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย กำหนดเรื่องความชอบธรรม ดังนี้ (1) การโอนทรัพย์สินใดๆ ของลูกหนี้ (2) เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ (3) เพราะเหตุก่อนหนี้ (4) ขณะที่ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (5) ก่อนเวลา 4 เดือนนับแต่ลูกหนี้ล้มละลาย (6) ทำให้เจ้าหนี้ได้รับสัดส่วนหนี้มากกว่าผู้แก้ไขอื่นในกลุ่มเดียวกัน มาตรา 60b อนุญาตให้ผู้ดูแลผลประโยชน์หลักเพียงหากมีเหตุอันควรเชื่อว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวขณะทำการ โอน ผู้บังคับหลักประกันจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ โดยมี 2 ทฤษฎี คือ ทรายใดที่มีการยื่นรายการทางการเงินสำหรับหลักประกันก่อนระยะเวลา 4 เดือน ก่อนล้มละลาย การโอนจะไม่โมฆะ อีกทฤษฎี คือ ถือว่าเจ้าหนี้มีประกันมีความต่อเนื่อง ได้รับประโยชน์จากผลประโยชน์ที่ตามมา ตามหลักของการรับโอน แสดงให้เห็นว่าไม่มีเจตนาทำให้ผู้ดูแลผลประโยชน์ทำให้เสียสิทธิโดยตัวในบัญชีลูกหนี้¹⁵

1.6 เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน

เหตุแห่งการบังคับหลักประกัน คือเหตุที่ผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงกันว่าเมื่อมีเหตุตามที่ตกลงกัน ถือเป็นกรณีที่จะส่งผลให้ผู้รับหลักประกันเข้าบังคับหลักประกันได้ เช่น การผิดนัดชำระหนี้ ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันถูกทำลายหรือเสียหายหรือสูญหาย ลูกหนี้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันเป็นเท็จ ลูกหนี้ตายหรือหยุดประกอบกิจการหรือ

¹⁴ Manchester Nat. Bank v. Roche. United States Court of Appeals. Retrieved from : <https://www.casemine.com/judgement/us/5914a09badd7b0493467bee3>

¹⁵ Dubai V. Williams. United States Court of Appeals. Retrieved from : <https://www.casemine.com/judgement/us/5914c7c6add7b049347e5081>

เลิกกิจการ การมีเหตุการณ์ที่ทำให้เจ้าหนี้ไม่สบายใจหรือไม่มั่นคง เช่น มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ค่าใช้จ่ายประจำอย่างเงินเดือน โดยให้ถือว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด ทำให้เจ้าหนี้มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้ ทั้งนี้ เหตุแห่งการบังคับหลักประกันต้องมีความสมเหตุสมผลและไม่เป็นการเอาเปรียบลูกหนี้ รวมถึงเจ้าหนี้รายอื่นมากเกินไป มิฉะนั้น ศาลก็อาจตัดสินไม่ให้มีผลใช้บังคับ เนื่องจากไม่เป็นธรรม¹⁶

1.7 สิทธิของเจ้าหนี้ในทรัพย์สินหลักประกัน

ทรัพย์สินหลักประกัน ซึ่งลูกหนี้ได้มาภายหลังวันทำสัญญาประกัน กฎหมายบางฉบับไม่ให้เจ้าหนี้มีสิทธิในทรัพย์สินที่ได้มาภายหลัง ถ้าคู่สัญญาต้องการกำหนดลงไปสัญญาด้วย แต่กฎหมายบางมตรัฐอนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถติดตามมูลค่าของหลักประกันได้โดยผ่านแนวคิดรายได้ ผลผลิต และความสามารถเรียกหลักประกันเพิ่มเติมโดยครอบคลุมทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังด้วย แต่ถ้าลูกหนี้ได้ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายแล้ว ตามกฎหมายล้มละลายมาตรา 552 อนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันติดตามมูลค่าของหลักประกันได้ในความหมายที่แคบกว่า Article 9 เมื่อลูกหนี้ล้มละลายแล้วเจ้าหนี้มีประกันไม่อาจเรียกหลักประกันเพิ่มตามวิธีการที่ตกลงกันไว้ในสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาภายหลัง ซึ่งจำกัดไว้เพียงรายได้ ผลผลิต ดอกผลโดยธรรมชาติ ค่าเช่า และกำไร กล่าวคือเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิครอบคลุมหลักประกันที่มีอยู่ก่อนลูกหนี้ยื่นเป็นคดีล้มละลายได้ แม้ว่ามูลค่าของหลักประกันจะถูกเปลี่ยนรูปแบบไป แต่ไม่สามารถเรียกหลักประกันเพิ่มเติมตามข้อตกลงว่าด้วยหลักประกันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังในระหว่างล้มละลายได้ เช่น นำรายได้จากกิจการซึ่งเป็นหลักประกันไปซื้ออุปกรณ์ใหม่ ในกรณีนี้จะไม่ครอบคลุมถึงมูลค่าของอุปกรณ์ใหม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งหลักการของกฎหมายล้มละลาย ทรัพย์สินทั้งหมดต้องตกอยู่ภายใต้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งมีไว้เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหมดโดยเท่าเทียมกัน ในระหว่างสภาวะการหยุดพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ของกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย¹⁷

เมื่อลูกหนี้ล้มละลาย ลำดับการได้รับชำระหนี้ เรียงลำดับ ดังนี้ เจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีล้มละลาย ภาษี การเรียกร้องอื่น ๆ ของรัฐบาล และลำดับสุดท้ายคือเจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน โดยในกรณีที่เจ้าหนี้มากกว่าหนึ่งรายที่มีส่วนได้เสียในหลักทรัพย์เดียวกัน จะ

¹⁶ อิศรัตน์ ชำรงมาศ. แนวทางการบังคับสิทธิในการนำทรัพย์สินทางปัญญามาเป็นหลักประกัน ทางธุรกิจตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร. 2558. หน้า 112.

¹⁷ ยี่งศักดิ์ เพชรนิล. หลักประกันทางธุรกิจและปัญหาการบังคับทรัพย์สินหลักประกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร. 2546.

เรียงตามลำดับตามเจ้าหนี้ที่มีส่วนได้เสียในหลักประกันที่มีความสมบูรณ์หรือยื่นรายการทางการเงินและมีการเข้าครอบครองหรือควบคุมหลักประกันแล้ว อย่างไรก็ตาม สามารถปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญระหว่างเจ้าหนี้ได้โดยใช้ข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้¹⁸

กรณีลูกหนี้อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ก็ไม่ได้มีกระบวนการที่แตกต่างจากกระบวนการล้มละลาย แต่ผู้ให้กู้และผู้กู้สามารถตกลงที่จะแก้ไข หรือยกเว้นเหตุแห่งการบังคับหลักประกัน เช่น การผัดผ่อน ตามเงื่อนไขในเอกสารเงินกู้เพื่อหลีกเลี่ยงการผัดผ่อนและผลที่ตามมาได้¹⁹

2. กฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจของสหราชอาณาจักร

หลักประกันแบบ Floating charge เป็นหลักประกันแบบลอย หรือหลักประกันแบบไม่เฉพาะเจาะจงเป็นหลักกฎหมายที่เกิดจากคำพิพากษาของศาล เช่น คดี Illingworth v Houldworth (1904) acc335 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “มีรูปลักษณะแปรเปลี่ยนไปเรื่อยและลอยอยู่เหนือทรัพย์สิน ซึ่งตั้งใจจะใช้เป็นหลักประกันจนกระทั่ง เมื่อเกิดเหตุการณ์บางอย่าง หรือมีการกระทำบางอย่าง ทำให้มันตั้งหลักลงยึดมั่นบนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน” ลูกหนี้มีสิทธิใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ หลักประกันครอบคลุมถึงทรัพย์สินทุกชนิดรวมถึงสินค้าและสิทธิเรียกร้อง แม้ว่าเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันจะไม่ได้มีความครอบครองก็ตาม²⁰

นิยามคำว่า “ชาร์จ (charge)” ใน 2 (16) ของ THE COMPANIES ACT หมายถึงผลประโยชน์หรือภาระผูกพันที่สร้างขึ้นบนทรัพย์สินหรือเป็นทรัพย์สินของบริษัท หรือ ใด ๆ หรือทั้งสองอย่างเพื่อเป็นหลักประกันการชำระหนี้และรวมถึงการจำนอง²¹

¹⁸ Stephen Semian and Warsaw Burstein. Lending and taking security in the United States: overview. *THOMSON REUTERS*.

June 10, 2021. Retrieved from : [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-501-2871?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-501-2871?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true).

¹⁹ เรื่องเดียวกัน

²⁰ เรื่องเดียวกัน

²¹ Companies Act 2006 section 2 (16) “charge” means an interest or lien created on the property or assets of a company or any of its undertakings or both as security and includes a mortgage

2.1 ลักษณะของหลักประกันแบบ Floating charge ²²

หลักประกันแบบ Floating charge มีลักษณะที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1.1 หลักประกันครอบคลุมถึงทรัพย์สินในอนาคต จึงไม่ต้องระบุนายการของทรัพย์สินทุกรายการหรือเพิ่มเติมที่ลูกหนี้ได้มา ระบุไว้แต่เพียงประเภทของทรัพย์สิน รวมตลอดถึงสินค้าคงคลังและสิทธิเรียกร้อง ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำหนังสือแจ้งลูกหนี้แห่งสิทธิ ส่วนกรณีประเภทที่เป็นหลักประกันการลงทุนก็ไม่ต้องจดทะเบียน เพราะเจ้าหนี้เป็นผู้ถือหลักประกันการลงทุนนั้น หรือเป็นทรัพย์สินในอนาคตของลูกหนี้ หรือกรณีนำกิจการมาเป็นหลักประกัน สามารถใช้ทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้ในกิจการที่เป็นหลักประกันได้

2.1.2 ระหว่างที่ลูกหนี้ครอบครองทรัพย์สินหลักประกัน ลูกหนี้มีสิทธิใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ตามปกติทางการค้า โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าหนี้ รวมทั้งสิทธิติดตามทวงถามหนี้สิน หรือใช้สอยเงินที่ได้จากการขายสินค้า จนกว่าจะมีการแปลงสภาพของหลักประกัน (Crystallisation) จากทรัพย์สินไม่เฉพาะเจาะจง กลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะเจาะจง และมีผลผูกพันทรัพย์สินที่มีในเวลานั้นหรือผลประโยชน์ที่ได้มาหลังจากการแปลงสภาพ

สาเหตุของการแปลงสภาพหลักประกัน (Crystallisation) เกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ลูกหนี้หยุดดำเนินกิจการ หรือเหตุตามข้อสัญญา เช่น ลูกหนี้ใช้ทรัพย์สินเดียวกันเป็นหลักประกันแก่เจ้าหนี้รายอื่น โดยให้สิทธิเท่ากันหรือเหนือกว่า หรือกรณีลูกหนี้ไม่สามารถรักษาอัตราส่วนทรัพย์สินต่อหนี้สินตามที่กำหนดในสัญญาได้ หรือมีการผิดสัญญากับเจ้าหนี้รายอื่น หรือกรณีมีการแทรกแซงโดยผู้ถือหุ้นกู้ของบริษัลูกหนี้ในการบังคับหลักประกันซึ่งทำให้อำนาจการควบคุมทรัพย์สินของบริษัลูกหนี้หมดไปและทำให้ความสามารถในการจัดการควบคุมทรัพย์สินของลูกหนี้หมดไป เป็นต้น ซึ่งเมื่อเกิดการแปลงสภาพของหลักประกันแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการบังคับหลักประกัน โดยมีศาลแต่งตั้งผู้ดูแลและบังคับหลักประกัน (receiver) ²³

2.1.3 การบังคับหลักประกัน จะตั้งผู้ดูแลและบังคับหลักประกัน(receiver) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลผลประโยชน์ ครอบครอง รวบรวมและจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน นำเงิน

²² นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 60-76.

²³ นิบลล เลิศนุวัฒน์. การปรับใช้การประกันหนี้แบบลอย (floating charge) ในระบบกฎหมายไทย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 44(3), 669-696. หน้า 669-696.

มาจัดสรรชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ตามลำดับ และในกรณีหลักประกันประเภทกิจการ ผู้บังคับหลักประกันมักจะขายไปทั้งกิจการ เนื่องจากจะมีราคาที่ดีกว่าการแบ่งจำหน่ายทรัพย์สินรายชิ้น

2.2 ประโยชน์ของหลักประกันแบบ Floating charge²⁴

หลักประกันแบบ Floating charge มีประโยชน์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 สามารถสนับสนุนผู้ประกอบการรายใหม่หรือผู้ประกอบการขนาดกลางหรือขนาดย่อมให้สามารถเข้าถึงเงินทุนได้ง่ายขึ้น

2.2.2 เจ้าหนี้มีความมั่นใจในการให้เงินกู้มากขึ้น เนื่องจากมีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่สมเหตุสมผล

2.2.3 ผู้ให้หลักประกันสามารถใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้นประกอบกิจการได้ต่อไปได้ตามปกติ

2.2.4 ทรัพย์สินมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสามารถถูกใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

2.3 หลักแห่งความเป็นธรรม หรือ “เอคควิตี”²⁵

หลัก เอคควิตี นำมาใช้แก้ไขข้อบกพร่องของหลักกฎหมาย Common Law เช่น การโอนทรัพย์สินที่จะได้รับมาในอนาคต หลักเอคควิตียอมรับว่าทรัพย์สินในอนาคต สามารถโอนมาเป็นหลักประกันนี้ได้ โดยไม่ต้องมีแบบพิธีการโอนเป็นหนังสือ หรือการกระทำอย่างอื่นเพื่อให้มีผลเป็นการส่งมอบครอบครองทรัพย์สินในอนาคต ซึ่งผู้พิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ในประเทศอังกฤษได้พัฒนาหลักดังกล่าวจนกลายเป็นหลักกฎหมายแบบ Floating charge²⁶

2.4 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักประกัน แบบ Floating charge

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักประกัน แบบ Floating charge คือ เจ้าหนี้ เป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งอาจเป็นธนาคารหรือสถาบันการเงิน เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน ส่วนลูกหนี้ตามกฎหมายของสหราชอาณาจักร มีได้เฉพาะแต่บริษัทจำกัดเท่านั้น กล่าวคือ เป็นบริษัท

²⁴ เรื่องเดียวกัน

²⁵ ชานินทร์ กรีวิเชียร. ระบบกฎหมายอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529. หน้า 4-5.

²⁶ นิรมล นพลสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 50-59.

จำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้น โดยการค้ำประกัน หรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นโดยหุ้น เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน²⁷

2.5 การจดทะเบียนการใช้หลักประกันแบบกฎหมายของสหราชอาณาจักร

กฎหมายของสหราชอาณาจักร กำหนดให้ต้องจดทะเบียนหลักประกันตามที่พระราชบัญญัติกำหนด โดยวัตถุประสงค์ของการจดทะเบียนเพื่อให้มีผลใช้บังคับและเพื่อให้เจ้าหนี้มั่นใจได้ว่าทรัพย์สินหลักประกันมีการผูกนิติสัมพันธ์เป็นการประกันหนี้ตามสัญญา และสามารถยกเป็นข้อต่อสู้กับเจ้าหนีรายอื่น หรือผู้ชำระบัญชี หรือผู้จัดการมรดกที่ไม่ได้มีพินัยกรรม และเพื่อเป็นการบอกกับบุคคลภายนอกโดยปริยายว่าลูกหนี้ได้ใช้ทรัพย์สินประเภทใดบ้างเป็นหลักประกันแบบ Floating charge โดยบุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบได้ แต่ก็ไม่มีการแจ้งให้ทราบถึงสาระสำคัญของข้อตกลงในสัญญา²⁸

การจดทะเบียนแบ่งเป็นจดทะเบียนที่บริษัทลูกหนี้หรือจดทะเบียนต่อนายทะเบียน การไม่จดทะเบียน จะทำให้สัญญาหลักประกัน โฆษณา ไม่สามารถยกเป็นข้อต่อสู้กับเจ้าหนีรายอื่น หรือผู้ชำระบัญชี หรือผู้จัดการมรดกที่ไม่ได้มีพินัยกรรมได้ และกลายเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ส่วนกรณีการจดทะเบียนล่าช้า สามารถยื่นคำร้องขอต่อศาล เพื่อขยายระยะเวลาจดทะเบียนออกไปได้ หากมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุผลอันสมควรอย่างอื่นที่โดยสภาพไม่กระทบให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหนีรายอื่นหรือในกรณีเป็นเหตุอันสมควรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม²⁹

2.6 สิทธิหน้าที่ระหว่างบุคคล³⁰

สิทธิหน้าที่ระหว่างคู่สัญญา ผู้ให้หลักประกันมีฐานะเสมือนเป็นผู้นำทรัพย์สินไปจำนองหรือจำนำ สิทธิของคู่สัญญาฝ่ายนี้ คือ สิทธิในการสอบถามถึงจำนวนหนี้ที่ตนค้างอยู่กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง สำหรับสิทธิของผู้รับหลักประกัน ได้แก่ สิทธิที่จะบังคับหลักประกันเพื่อการชำระหนี้ เมื่อเกิดการแปลงสภาพของทรัพย์สินประกัน ทำให้อำนาจในการจัดการทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของลูกหนี้หมดสิ้นไป และจะเป็นผลให้ทรัพย์สินกลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะเจาะจง และจะทำ

²⁷ เรื่องเดียวกัน

²⁸ เรื่องเดียวกัน

²⁹ เรื่องเดียวกัน

³⁰ เรื่องเดียวกัน

ให้ผู้รับหลักประกันสามารถเข้าถึงเอาประโยชน์ในทรัพย์สินที่เป็นประกันได้ ตั้งแต่เวลาดังกล่าวเป็นต้นไป

เจ้าหนี้มีประกันแบบ Floating charge มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญ เช่น คดี Re Panama New Zealand Austratian Royal Co. (1870) 5 ch. App 318 บริษัทเรือออกหุ้นกู้โดยจำนอง และใช้ทรัพย์สินกิจการค้าและเงินจากทรัพย์สินของกิจการรวมทั้งกรรมสิทธิ์และผลประโยชน์จากทรัพย์สินของกิจการค้าเป็นประกันหนึ่งของหุ้นกู้ ศาลพิพากษาใช้คำว่า “ทรัพย์สินของกิจการค้า” ซึ่งมีได้หมายความเพียงรายได้จากธุรกิจของบริษัท แต่รวมถึงทรัพย์สินที่บริษัทมีอยู่ในปัจจุบันและที่จะได้มาในอนาคต ตามข้อตกลงการประกันหนี้แบบชาร์จด้วย เจ้าหนี้ผู้ถือหุ้นกู้จึงไม่สามารถเข้าไปดำเนินธุรกิจของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน จนกว่าบริษัทจะเลิกกิจการและเมื่อบริษัทเลิกกิจการแล้ว เจ้าหนี้ผู้ถือหุ้นกู้จึงจะมีสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน และมีสิทธิได้รับชำระหนี้เอาที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้แบบชาร์จ ตามหลักเอกวิธีได้³¹

สิทธิหน้าที่ระหว่างคู่สัญญากับบุคคลภายนอก ผู้ให้หลักประกันสามารถนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญาไปเป็นหลักประกันอื่นกับบุคคลภายนอกได้อีก ไม่ว่าจะเป็นจำนองจำนำ หรือนำไปเป็นหลักประกันแบบลอยอีกฉบับหนึ่ง ในกรณีทรัพย์สินแปลงสภาพ อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ก็จะหมดไป แต่จะเกิดปัญหาขึ้นกับบุคคลภายนอกภายหลังจากการแปลงสภาพของหลักประกัน ในกรณีที่การแปลงสภาพของหลักประกันถือเป็นการแจ้งให้สาธารณะชนทราบ เช่น การเลิกกิจการหรือหยุดกิจการของบริษัทมีผลทำให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่น การแจ้งเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินเพื่อทำการจดทะเบียนผลของการแปลงสภาพหลักประกัน ทำให้อำนาจในการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้หมดไป ทำให้หลักประกันเปลี่ยนจากหลักประกันแบบลอย มาเป็นหลักประกันแบบเฉพาะเจาะจง และจะมีผลต่อทรัพย์สินทุกชนิดตามที่ได้มีการตกลงไว้ในสัญญา³²

2.7 ลักษณะของชาร์จ

ชาร์จ เหมือนการฝากทรัพย์สินหรือเอกสารแสดงสิทธิในทรัพย์สิน ยังไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ เจ้าหนี้มีสิทธิเพียงบุคคลสิทธิระหว่างคู่สัญญา เมื่อทำสัญญาแล้วจึงจะมีสิทธิต่อทรัพย์สิน

³¹ สุภารัตน์ จันทร์เทียน. ข้อจำกัดของหลักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันการชำระหนี้: ศึกษาเฉพาะกรณีเครื่องจักร (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 65.

³² นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร. 2557. หน้า 50-59.

โดยเมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจมีอำนาจในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ โดยไม่ต้องมีคำสั่งศาลหรือให้ลูกหนี้ยินยอม³³

2.8 การบังคับหลักประกัน

กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในสัญญา เพื่อป้องกันหรือแก้ไขความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น รวมไปถึงการบังคับหลักประกันหรือการตั้งผู้บังคับหลักประกัน ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สิน ตลอดจนขายทรัพย์สินหรือเข้าดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อ หรือเจ้าหนี้อาจร้องขอต่อศาล เพื่อเอาทรัพย์สินประกันหลุดเป็นของเจ้าหนี้หรือเป็นการบังคับหลักประกัน ดังนั้นแล้วสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญา³⁴

ลำดับการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge กรณีลูกหนี้ล้มละลาย ลำดับแรกคือ เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำ และเจ้าหนี้การประกันหนี้แบบเฉพาะเจาะจง (fixed charge) ลำดับถัดไปเป็น เจ้าหนี้ในหนี้อันเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการจัดการเลิกบริษัท ต่อมาเป็น เจ้าหนี้บริมสิทธิตาม Schedule 6 ของ Insolvency Act 1986 ที่กำหนดเป็นเจ้าหนี้ในเงินบำนาญและเจ้าหนี้ในค่าจ้างที่พึงได้รับจากการจ้างแรงงาน โดยแบ่งลำดับนี้ในจำนวนเท่าๆกันก่อน หลังจากนั้นจึงจะเป็นเจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge ซึ่งจะเห็นได้ว่า ไม่ได้อยู่ในฐานะดีกว่าที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้บริมสิทธิรายอื่น นอกจากนี้ Insolvency Act 1986 ที่แก้ไขโดย Enterprise Act 2002 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ดูแลทรัพย์สินหลักประกันต้องกันเงินส่วนหนึ่งตามสัดส่วนที่ระบุใน Prescribed Part Order 2003 กำหนด ไม่ให้จ่ายให้กับเจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge จนกว่าจะจัดสรรเงินให้ตามลำดับ ซึ่งเหตุผลที่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากต้องการคุ้มครองเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกัน ที่หากเจ้าหนี้แบบ Floating charge ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินทุกชิ้นของลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจไม่ได้รับชำระหนี้เลย นอกจากนี้ เจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียการเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ในกรณีที่ลูกหนี้ที่ให้หลักประกันเลิกกิจการหรือภายใต้กฎหมายล้มละลาย หลักประกันแบบ Floating charge

³³ สุภารัตน์ จันทร์เทียน. ข้อจำกัดของหลักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันการชำระหนี้: ศึกษาเฉพาะกรณีเครื่องจักร (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร. 2550. หน้า 65.

³⁴ นิรมล นพสิทธิ์. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. หน้า 50-59.

จะไม่มีผลบังคับใช้ เว้นแต่แสดงได้ว่าเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันได้ให้เงินทุนหรือบริการใหม่กับลูกหนี้ในขณะที่หรือหลังจากการสร้างหลักประกันนี้แบบ Floating charge³⁵

3. การเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง

ผู้ศึกษาได้ทำตารางเพื่อเปรียบเทียบลักษณะสำคัญที่แตกต่างกันของกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ตามตารางที่ 3.1 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ กรณีสิทธิเรียกร้อง

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของสหราชอาณาจักร
1. แบบในการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง		
ต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ โดยกรณีจะใช้นับกับบุคคลภายนอกได้ และผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้รายอื่น จะต้องมีการจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน	1) ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันต้องอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้มีประกันหรือลูกหนี้ต้องลงนามในหนังสือข้อตกลงว่าด้วยหลักประกัน 2) จัดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ 3) ลูกหนี้มีสิทธิในหลักประกัน 4) กรณีเงินหรือตราสารหนี้เพียงแต่ผู้รับหลักประกันครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้ ก็เป็นอันสมบูรณ์	ไม่มีแบบ แต่จะใช้นับผู้บังคับหลักประกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้อื่นได้ต่อเมื่อจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน และการทำให้สิทธิมีผลบริบูรณ์สำหรับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องในหนี้หรือเป็นสิทธิเรียกร้องในเงินกองทุน ทำได้โดยการควบคุม
กรณีทรัพย์สินที่ได้มาเป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิ		

³⁵ นิบลล เลิศนุวัฒน์. การปรับใช้การประกันหนี้แบบลอย (floating charge) ในระบบกฎหมายไทย. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 44(3), 669-696. หน้า 669-696.

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทาง ธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของ สหราชอาณาจักร
ได้ ก็ต่อเมื่อมีหนังสือบอกกล่าว ไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วย		และทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้ แห่ง สิทธิ ทราบ การ เป็น หลักประกัน
2. การโอนสิทธิเรียกร้อง		
- การ โอน สิทธิ เรียกร้อง เป็น การ แสดง เจตนา ที่ เจ้าหนี้ ต้องการ โอน สิทธิ ไป ให้ ผู้รับ โอน การ โอน สิทธิ เรียกร้อง จึง เป็นการ ทำ นิติกรรม ระหว่าง เจ้าหนี้ ผู้โอน กับ ผู้รับ โอน โดย กฎหมาย กำหนด ว่า กรณีใด ซึ่ง กฎหมาย กำหนด ให้ ทำ เป็น หนังสือ การ โอน สิทธิ เรียกร้อง นั้น ก็ ต้อง ทำ เป็น หนังสือ การ โอน จึง จะ สมบูรณ์	วิธีการ บังคับ ด้วย ตนเอง โดย เจ้าหนี้ ต้องมี หนังสือ บอกกล่าว การ โอน ต่อ ลูกหนี้ มี ลายมือ ชื่อ ผู้โอน หรือ ผู้รับ โอน และ รายละเอียด สิทธิ เรียกร้อง ที่ถูก โอน ทั้งนี้ ลูกหนี้ มี สิทธิ ร้อง ขอให้ ผู้รับ โอน แสดง หลักฐาน ความ มี อยู่ จริง ของ การ โอน หาก ผู้รับ โอน เพิกเฉย ลูกหนี้ สามารถ หลุดพ้น จากหนี้ โดยการ ชำระหนี้ แก่ ผู้โอน แม้ว่า ลูกหนี้ ได้รับ การ บอกกล่าว การ โอน สิทธิ เรียกร้อง ตาม กฎหมาย แล้ว ³⁶	1. การ โอน ตาม กฎหมาย โอน สมบูรณ์ ต่อ เมื่อ ³⁷ 1) เป็น การ โอน สิทธิ เรียกร้อง โดย เต็ม ขาด คือ ผู้รับ โอน ได้ สิทธิ เรียกร้อง โดย สมบูรณ์ ผู้โอน ไม่ เหลือ ผลประโยชน์ ใดๆ 2) ทำ เป็น หนังสือ ลง ลายมือ ชื่อ ผู้โอน 3) ผู้โอน หรือ ผู้รับ โอน ส่ง หนังสือ บอกกล่าว ไปยัง ลูกหนี้
- กำหนด ให้ มี การ บอกกล่าว การ โอน เป็น หนังสือ ไปยัง ลูกหนี้ หรือ ลูกหนี้ ได้ ทำ เป็น หนังสือ ยินยอม ในการ โอน		

³⁶ สุดา หวังผู้พัฒนา. ปัญหาการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องกับการคุ้มครองลูกหนี้ในการทำแฟคตอริง. วารสารนิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 1(1), 134-149. หน้า 134-149.

³⁷ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของสหราชอาณาจักร
- ถ้าลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมการโอน โดยมีได้อิเดเอ็อน ท่านว่าจะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อผู้รับโอนนั้นหาได้ไม่		หรือผู้ค้ำประกันก่อนมีการฟ้องคดี 2. การโอนสิทธิเรียกร้องตามเอคควิตีกรรมไม่ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน ไม่ส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ แต่จะผูกพันผู้โอนกับผู้รับโอนทันทีที่ตกลงกัน ³⁸
3. การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง		
เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ วิธีการบังคับด้วยตนเอง ตามมาตรา 39 วรรคสี่กำหนดว่า เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้อง	เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะขาย ให้เช่า ให้สิทธิ หรือ จำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและเงื่อนไขในสัญญาที่ตกลงกัน โดยเจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวให้ลูกหนี้ทราบล่วงหน้า เนื่องจากโดยสภาพของการให้หลักประกัน ไม่ต้องส่งมอบทรัพย์สิน	กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิใช้มาตรการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในหุ้นกู้หรือสัญญาหลักประกัน เพื่อป้องกัน หรือ แก้ไข ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น รวมไปถึงการบังคับหลักประกันหรือการตั้งผู้บังคับหลักประกัน ซึ่งเป็นผู้ที่

³⁸ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทาง ธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของ สหราชอาณาจักร
ถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่ง สิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน	หลักประกัน แต่หากมีทำสัญญา ตกลงกันไว้ว่าต้องแจ้งให้ลูกหนี้ ทราบก่อนการยึดทรัพย์ที่เป็น หลักประกันเจ้าหนี้ ก็ต้องปฏิบัติตาม	มีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์ ตลอดจนขายทรัพย์หรือเข้า ดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อ หรือเจ้าหนี้อาจร้องขอต่อศาล เพื่อเอาทรัพย์ประกันหลุดเป็น ของเจ้าหนี้

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ของประเทศไทยกับต่างประเทศ

1. วิเคราะห์วิธีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง

การทำสัญญา และการบังคับตามสัญญา ต้องอยู่ภายใต้หลักสุจริต ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 5 ดังนั้น เมื่อทำสัญญาแล้ว นิติสัมพันธ์ทางหนี้เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญาต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความซื่อสัตย์และความไว้วางใจที่บุคคลควรมีต่อกัน สำหรับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง ต้องทำเป็นหนังสือ มิฉะนั้นจะตกเป็นโมฆะ โดยกรณีจะใช้ยื่นกับบุคคลภายนอกได้ และผู้รับหลักประกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่นได้ จะต้องมี การจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

เจตนารมณ์ของการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ประสงค์ให้เกิดการบังคับหลักประกันที่รวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาผ่านกระบวนการทางศาลที่อาจจะ ส่งผลให้การบังคับหลักประกันมีความล่าช้า แต่อย่างไรก็ตาม ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องด้วย คือ การชำระหนี้ต้องชำระหนี้ไปยังบุคคลที่มีสิทธิ (เจ้าหนี้โดยชอบกฎหมาย) หากชำระหนี้ให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิ หนี้จะไม่ระงับ เจ้าหนี้ที่แท้จริงอาจเรียกให้ชำระหนี้ได้ ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกต้อง ชำระหนี้ซ้ำ เว้นแต่กรณีที่ผู้รับชำระหนี้ได้รับชำระหนี้ไปแล้วแต่นำไปให้แก่เจ้าหนี้ ทำให้เจ้าหนี้ที่แท้จริง ได้รับประโยชน์จำนวนเท่าใดก็จะถือว่า “เป็นลาภนอก” หนี้ระงับไปเท่าจำนวนนั้น¹

การบังคับหลักประกันต้องมีเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเกิดขึ้นก่อน เหตุแห่งการบังคับ หลักประกัน แบ่งเป็น (1) เหตุตามข้อสัญญา ตามสัญญาหลักประกัน อันเป็นเหตุที่คู่สัญญาตกลงกันตามหลัก เสรีภาพในการแสดงเจตนา แต่ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เช่น ตกลง ให้มีการบังคับหลักประกันได้ เมื่อผู้ให้หลักประกันเลิกกิจการหรือมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารระดับสูง เป็น ต้น (2) เหตุตามกฎหมาย เป็นเหตุที่ทำให้ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับหลักประกันได้ แม้จะไม่ได้ กำหนดไว้ในสัญญา เช่น ลูกหนี้ผิดนัด หรือการที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในกรณีการชำระหนี้พ้นวิสัยอันเกิดจาก

¹ ประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 317

ความผิดของลูกหนี้ เป็นต้น และเมื่อเกิดเหตุแห่งการบังคับหลักประกันแล้ว ผู้รับหลักประกันมีสิทธิบังคับหลักประกันตามที่กฎหมายกำหนดรายละเอียดหรือกระบวนการเอาไว้

ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 39 วรรคสี่ กำหนดว่า ในกรณีมีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน ข้อกฎหมายดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอกอย่างลูกหนี้แห่งสิทธิในทางปฏิบัติ คือ ลูกหนี้แห่งสิทธิอาจไม่มีความมั่นใจว่า จะชำระหนี้ไปยังผู้มีสิทธิได้รับตามกฎหมายที่แท้จริงหรือไม่ เนื่องจากผู้ที่ทำหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกัน เป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่คู่สัญญาหรือเจ้าหนี้เงินที่ตนต้องชำระ ในทางปฏิบัติจึงต้องอาศัยมาตรา 46 ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อเข้าสู่กระบวนการทางศาล ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขึ้นตอน และเสียเวลาในการดำเนินการ อีกทั้ง ไม่สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการบังคับหลักประกันที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษากฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการประกันหนี้ด้วยทรัพย์สินประเภทต่างๆ พบว่า การทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องอยู่บนพื้นฐานหลักสุจริตเช่นเดียวกับการทำสัญญาทั่วไป คือ บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริตในการชำระหนี้ที่เกิดจากมูลหนี้สัญญา บุคคลที่เป็นคู่สัญญาตกลงตัดสินใจเข้ามามีความสัมพันธ์ระหว่างกันแล้ว นิติสัมพันธ์ทางหนี้เกิดขึ้นระหว่างคู่สัญญา ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักความซื่อสัตย์และความไว้วางใจว่า ฝ่ายลูกหนี้จะปฏิบัติหน้าที่ชำระหนี้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ด้วยความซื่อสัตย์ สมตามที่เจ้าหนี้ได้ไว้วางใจ แต่เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ อันเป็นไปตามเหตุบังคับหลักประกันทางธุรกิจแล้ว ลูกหนี้แห่งสิทธิ (ลูกหนี้ตามสัญญาที่จะโอนสิทธิเรียกร้อง) อาจไม่มีความมั่นใจว่า จะชำระหนี้ไปยังผู้มีสิทธิได้รับตามกฎหมายที่แท้จริงหรือไม่ ตามที่ได้กล่าวข้างต้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ยังไม่มีขั้นตอนการบอกกล่าวไปยังบุคคลภายนอกผู้ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน (ลูกหนี้แห่งสิทธิ) เพื่อทราบก่อนการนำสิทธิเรียกร้องไปจดทะเบียน และไม่มีกำหนดว่าลูกหนี้แห่งสิทธิต้องให้ความยินยอม ก่อนการนำสิทธิเรียกร้องไปจดทะเบียนเป็นหลักประกันทางธุรกิจ กฎหมายกำหนดเพียงในมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ว่า “กรณีให้ผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยนหรือได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มาเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นหลักประกันด้วย กรณีผู้รับหลักประกันจดทะเบียนสิทธิในหลักประกันเหนือทรัพย์สินที่เป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้น

ด้วยแล้ว” เป็นกรณีที่กำหนดให้หนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิ เรียกร้องที่จดทะเบียนเป็นหลักประกันทางธุรกิจ แต่ไม่ได้มีการบอกกล่าวให้กับลูกหนี้แห่งสิทธิ ในช่วงเวลา ก่อนหรือ ณ วันจดทะเบียน

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พบว่า

มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา การจะทำหลักประกันต้องประกอบด้วย 3 ประการ คือ 1) ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันต้องอยู่ในความครอบครองของเจ้าหนี้มีประกันหรือลูกหนี้ต้องลงนามในหนังสือข้อตกลงว่าด้วยหลักประกัน 2) จัดแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ 3) ลูกหนี้มีสิทธิในหลักประกัน 4) กรณีเงินหรือตราสารหนี้ ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้ ก็เป็นอันสมบูรณ์แล้ว เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะขาย ให้เช่า ให้สิทธิ หรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและเงื่อนไขในสัญญาที่ตกลงกัน โดยมีวิธีการบังคับหลักประกันได้ด้วยตนเอง เจ้าหนี้สามารถเข้าครอบครองทรัพย์สินหลักประกันได้โดยไม่ต้องบอกกล่าว และไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล หากไม่เป็นการขัดความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่หากมีทำสัญญาตกลงกันไว้ว่า ต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เจ้าหนี้ก็ต้องปฏิบัติตาม

ตัวอย่างลักษณะการบังคับหลักประกันของประเทศเบลเยียม ตามหลัก UCC หลักประกันที่เป็นบัญชีลูกหนี้ เจ้าหนี้จะเรียกร้องไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิให้จ่ายเงินแก่เจ้าหนี้โดยตรง เมื่อเจ้าหนี้เข้าสู่ขั้นตอนการจ่ายเงินโดยเปลี่ยนหลักประกันเป็นเงินสด และสะสมจนครบมูลค่า ซึ่งแตกต่างจากการจำหน่ายทั่วไปที่หนี้ต้องถึงกำหนดชำระและสามารถจ่ายได้ โดยเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิที่จะสะสมลูกหนี้การค้าและผลประโยชน์ที่จะได้มาหรือบังคับหลักประกัน โดยไปหักกับค่าใช้จ่ายที่สมเหตุสมผลในการสะสมและบังคับหลักประกัน ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายทางกฎหมาย ที่เกิดจากฝ่ายที่มีประกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจ่ายเงินดังกล่าวดำเนินการได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล และเป็นไปได้ที่ลูกหนี้จะขัดขึ้นการเรียกชำระหนี้จากเจ้าหนี้มีประกันและไม่จ่ายเงิน ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ความลำบากทางการเงิน ข้อสงสัยเกี่ยวกับความถูกต้องของหลักประกัน ดอกเบี้ย หรือจำนำ ประเทศเบลเยียมจึงแก้ปัญหาโดยการมีเจ้าหน้าที่นายอำเภอหรือเทียบเท่าเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยให้ลูกหนี้แห่งสิทธิซึ่งเป็นลูกหนี้ของลูกหนี้มีประกันเอาเงินมาจ่ายให้กับนายอำเภอ เอาไปแบ่งรายได้ตามระเบียบกฎหมายอาญา นายอำเภอจะเรียกเจ้าหนี้รายอื่น

ที่อาจถือสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ให้ยื่นคำร้อง มาพิจารณากับเจ้าหนี้ไม่มีหลักประกัน และเรียงลำดับความสำคัญของเจ้าหนี้และจ่ายเงินให้เจ้าหนี้ตามลำดับ²

ผลประโยชน์ของหลักประกันอาจจะถูกลดคุณค่า หากลูกหนี้ขายหลักประกัน โดยลูกหนี้ไม่สามารถโอนโดยปราศจากผลประโยชน์ของหลักประกัน เว้นแต่มีข้อตกลงกันเป็นอย่างอื่น โดยหลักลูกหนี้สามารถจำหน่ายหลักประกันได้ หากเป็นปกติการค้าของธุรกิจ เว้นแต่ตกลงกันเป็นอย่างอื่น เช่น ลูกหนี้ไม่สามารถนำอย่างอื่นซึ่งมีมูลค่าเท่ากันมาทดแทนหลักประกันได้³

ลักษณะของการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน คือ (1) มีการลงทะเบียนในฐานข้อมูลออนไลน์ที่ฝ่ายที่สามสามารถค้นหาได้ (2) เจ้าหนี้มีประกันเข้าครอบครองหลักประกันที่มีความเคลื่อนไหวเพื่อที่จะบังคับหลักประกัน (3) การเข้าควบคุมทรัพย์สินเพื่อที่จะบังคับหลักประกันของทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง หรืออยู่ในรูปของสิทธิเรียกร้อง ทรัพย์สินในการลงทุน (4) ประโยชน์ของหลักประกันบางชนิดสมบูรณ์ หรือสามารถบังคับหลักประกันได้อัตโนมัติ⁴

การจดทะเบียน ต้องมีรายละเอียดของหนี้ที่มีหลักประกัน รวมถึงจำนวนเงินสูงสุดที่จะเรียกร้องจากหลักประกันได้ กรณีมีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด หรือมีการจดข้อมูลไม่ถูกต้อง ในการจดทะเบียน สามารถแก้ไขได้ เช่น หากซื้อลูกหนี้ผิด UCC ให้มีเวลาผ่อนผัน 4 เดือน ระหว่างนั้นเจ้าหนี้มีประกันสามารถยื่นขอแก้ไขรายการทางการเงินที่ส่งมาเป็นหลักฐานการจดทะเบียนได้ และในกรณีชำระหนี้ครบถ้วนแล้ว บรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ต้องจัดทำบันทึกสะท้อนถึงสถานการณ์ดังกล่าว คือ ถอนการจดทะเบียน โดย ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยสามารถฟ้องศาลและเรียกค่าเสียหายได้⁵

ผู้ศึกษาจึงพิจารณาได้ว่า มาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะเน้นกระบวนการในการให้ผู้รับหลักประกันเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตั้งแต่ต้นหรือลูกหนี้ต้องลงนามในหนังสือข้อตกลงว่าด้วยหลักประกัน โดยอาจมีการทำสัญญาตกลงกันไว้ว่าต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นไปในทางเดียวกันกับพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ของประเทศไทย

² Frederic Helsen. Security in Movables Revisited : Belgium's Rethinking of the Article 9 UCC System. *Heinonline*. June 15 , 2021. Retrieved from : <https://home.heinonline.org/23EurRevPrivateL959.pdf>.

³ เรื่องเดียวกัน

⁴ เรื่องเดียวกัน

⁵ เรื่องเดียวกัน

ส่วนประเทศเบลเยียมที่ใช้หลักกฎหมาย UCC ได้มีการกำหนดให้มีนายอำเภอมาเป็นผู้จัดการ บังคับหลักประกัน การจ่ายเงินการจัดสรรเงินตามสิทธิเรียกร้องที่เป็นหลักประกัน เป็นข้อดีที่มีคนกลางมา บริหารจัดการ หากคนกลางสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่าการบังคับหลักประกัน ด้วยตนเอง โดยผู้รับหลักประกัน เพราะการบังคับหลักประกันด้วยตนเอง อาจก่อให้เกิดข้อโต้แย้งใน การบังคับหลักประกัน จนเสียเวลาในการดำเนินการบังคับหลักประกัน หรืออาจต้องใช้กระบวนการทางศาล ส่วนด้านอื่นๆ อาทิ เรื่องการจดทะเบียน การแก้ไขเปลี่ยนแปลงกรณีหลักประกันเปลี่ยนแปลง กฎหมายของ ประเทศเบลเยียมมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ของประเทศไทย ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า หากกฎหมายสามารถกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการบังคับหลักประกัน หรือให้อำนาจ ผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกัน ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ การบังคับหลักประกันก็ไม่จำเป็นต้องมี คนกลางในการบังคับหลักประกัน อันเป็นการเพิ่มขึ้นขั้นตอนและทำให้เสียระยะเวลามากกว่ากรณีที่ผู้รับ หลักประกันสามารถบังคับหลักประกันได้เอง

สำหรับการประกันหนี้แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร ไม่มีแบบสัญญา แต่จะใช้ ยันผู้บังคับหลักประกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเจ้าหนี้อื่นได้ ต่อเมื่อจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงาน ทะเบียนการโอนตามกฎหมาย สำหรับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องในหนี้หรือเป็นสิทธิเรียกร้องใน เงินกองทุน ทำได้โดยการควบคุม และทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกัน โดย ลูกหนี้สามารถใช้สอยทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ได้ตามปกติทางการค้าของธุรกิจ จนกว่าจะมีการแปลง สภาพของหลักประกัน (Crystallization) จากทรัพย์สินไม่เฉพาะเจาะจง กลายเป็นทรัพย์สินเฉพาะเจาะจง สาเหตุ ของการแปลงสภาพหลักประกัน (Crystallization) ก็คือเหตุแห่งการบังคับหลักประกัน เช่น ลูกหนี้ผิดนัด ชำระหนี้ ซึ่งเมื่อเกิดการแปลงสภาพของหลักประกันแล้ว ก็จะเข้าสู่กระบวนการบังคับหลักประกัน โดยมี ศาลแต่งตั้งผู้ดูแลและบังคับหลักประกัน (Receiver) ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สิน ตลอดจนขาย ทรัพย์สินหรือเข้าดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อ หรือเจ้าหนี้อาจร้องขอต่อศาล เพื่อเอาทรัพย์สินประกันหลุดเป็นของ เจ้าหนี้ โดยหากเป็นการโอนสิทธิเรียกร้อง การโอนจะสมบูรณ์ต่อเมื่อ 1) เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องโดย เต็มขาด คือผู้รับโอนได้สิทธิเรียกร้องโดยสมบูรณ์ ผู้โอนไม่เหลือผลประโยชน์ใดๆ 2) ทำเป็นหนังสือ ลงลายมือชื่อผู้โอน 3) ผู้โอนหรือผู้รับโอนส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันก่อนมีการฟ้อง คดี แต่สำหรับการโอนสิทธิเรียกร้องอีกวิธี คือ ตามหลักเหตุคดีเป็นกรณีที่ไม่ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือ ชื่อผู้โอน ไม่ส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ แต่จะผูกพันผู้โอนกับผู้รับโอนทันทีที่ตกลงกัน

การบังคับหลักประกันภายใต้ UCC เมื่อมีการผิดนัดเกิดขึ้น ผู้ให้กู้ที่มีหลักประกันอาจขาย หลักประกันและนำไปชำระหนี้ที่มีหลักประกันหรือ ผู้กู้ยอมให้ถือหลักประกันหนี้ นอกจากนี้ UCC ยัง

อนุญาตให้ผู้ให้กู้ที่มีหลักประกันสามารถรวบรวมการชำระหนี้โดยตรงจากลูกหนี้ในบัญชี ซึ่งตรงกันข้ามกับระบบกฎหมายชีวิตล่อว์ของสหราชอาณาจักรที่ให้ศาลแต่งตั้งผู้บังคับหลักประกัน (Receiver) สั่งหาทรัพย์สินในหลักประกันที่ไม่ได้อยู่ในความครอบครองของผู้ให้กู้ที่มีหลักประกัน เจ้าหนี้ที่มีหลักประกันอาจไม่มีอำนาจควบคุมการจำหน่ายหลักประกันและอาจได้รับผลประโยชน์ล่าช้าอย่างมาก⁶

ตารางที่ 4.1 ตารางเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง ของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา	
พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558	Floating charge ของสหราชอาณาจักร	
เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ วิธีการบังคับด้วยตนเอง ตามมาตรา 39 วรรคสี่ กำหนดว่า เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน	เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิที่จะขาย ให้เช่า ให้สิทธิ หรือจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ทั้งนี้ ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและเงื่อนไขในสัญญาที่ตกลงกัน โดยเจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวให้ลูกหนี้ทราบล่วงหน้า เนื่องจากโดยสภาพของการให้หลักประกัน ไม่จำเป็นต้องมีการส่งมอบทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน แต่หากมีทำสัญญาตกลงกันไว้ว่าต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเจ้าหนี้ ก็ต้องปฏิบัติตาม	กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจมีสิทธิใช้มาตรการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในหุ้นกู้หรือสัญญาหลักประกัน เพื่อป้องกัน หรือ แก้ไข ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น รวมไปถึงการบังคับหลักประกัน หรือ การตั้งผู้บังคับหลักประกัน ซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจในการรวบรวมทรัพย์สิน ตลอดจนขายทรัพย์สินหรือเข้าดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ต่อ หรือเจ้าหนี้อาจร้องขอต่อศาล

⁶ Banking & Financial Institutions Group Newsletter February 2002. Security Interests in Accounts Receivable and Inventory in Common Law and Civil Law Jurisdictions. *Mcguirewoods*. May 26, 2021. Retrived from : https://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/financial_services/banking03.pdf.

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทาง ธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของ สหราชอาณาจักร
ลูกหนี้แห่งสิทธิ กฎหมายก็กำหนดห้ามไม่ให้ชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกัน และเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระแก่ผู้รับหลักประกันได้เลย ทำให้สะดวกรวดเร็วในการบังคับหลักประกัน	<u>ข้อดี</u> เมื่อผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้อาจบังคับหลักประกันได้เองโดยไม่ต้องบอกกล่าวลูกหนี้ แต่สามารถตกลงกันว่าต้องแจ้งให้ลูกหนี้ทราบก่อนการยึดทรัพย์ที่เป็นหลักประกัน เจ้าหนี้ ก็ต้องปฏิบัติตาม <u>ข้อเสีย</u> ไม่ได้กำหนดวิธีบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง	เพื่อเอาทรัพย์สินประกันหลุดเป็นของเจ้าหนี้ <u>ข้อดี</u> วิธีบังคับหลักประกันมีหลายวิธี อาจบังคับหลักประกันเองหรือตั้งผู้บังคับหลักประกันมาทำหน้าที่รวบรวมทรัพย์หรือร้องขอต่อศาลก็ได้
<u>ข้อเสีย</u> กรณีจำนวนหนี้ที่ยังไม่ได้ช้อยุติ ว่าเป็นหนี้กันจริงหรือไม่ จำนวนเท่าใด มีการจดทะเบียนสิทธิเรียกร้องเป็นหลักประกันทางธุรกิจจริงหรือไม่ ทำให้ผู้รับหลักประกันที่ไม่ใช่ลูกหนี้โดยตรง ไม่มีความมั่นใจว่าจะชำระหนี้ให้กับผู้มีสิทธิ จริงหรือไม่ จึงไม่ได้ชำระหนี้ และไปใช้วิธีบังคับผ่านกระบวนการศาล ทำให้ใช้เวลาในการบังคับหลักประกันนาน	เป็นการเฉพาะ และในกรณีผู้รับหลักประกันไม่ใช่ลูกหนี้โดยตรง อาจไม่มีความมั่นใจว่าจะชำระหนี้ให้กับผู้มีสิทธิ จริงหรือไม่ จึงไม่ได้ชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน	<u>ข้อเสีย</u> ไม่ได้กำหนดวิธีบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องเป็นการเฉพาะ

ผู้ศึกษาจึงพิจารณาได้ว่า การประกันหนี้แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร มีกำหนดว่า ต้องทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกันหรือ ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อ

ผู้โอน ซึ่งเป็นกรณีที่มีลายมือชื่อของผู้ที่จะเสียสิทธิ คือ ผู้โอน และมีการแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบ การเป็นหลักประกัน ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิมั่นใจได้ว่า การบังคับหลักประกันจะเป็นการกระทำของผู้มีสิทธิ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีขั้นตอนการทำหนังสือแจ้งไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกันในช่วงเวลา ก่อน หรือ ณ วันจดทะเบียน เพื่อให้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ทราบสถานะของสิทธิ เรียกร้องนั้น และมั่นใจได้ว่า เมื่อถึงเวลาถูกบังคับหลักประกัน ลูกหนี้แห่งสิทธิจะชำระหนี้แก่ผู้มีสิทธิที่แท้จริง

2. วิเคราะห์ขั้นตอนการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้อง

ประมวลแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย กำหนดว่า กรณีใดซึ่งกฎหมายกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้นก็ต้องทำเป็นหนังสือ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้นจึงจะสมบูรณ์ กำหนดให้มีการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือ ไปยังลูกหนี้ หรือลูกหนี้ได้ทำเป็นหนังสือยินยอมในการโอน ถ้าลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมการโอน โดยมีได้อิฉื่อน ท่านว่าจะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อผู้รับโอนนั้นหาได้ไม่

สำหรับมาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดว่า เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้ มีลายมือชื่อผู้โอนหรือผู้รับโอน และรายละเอียดสิทธิเรียกร้องที่ถูกโอน ทั้งนี้ ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอให้ผู้รับโอนแสดงหลักฐานความมีอยู่จริงของการโอน หากผู้รับโอนเพิกเฉย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากหนี้โดยการชำระหนี้แก่ผู้โอน แม้ว่าลูกหนี้ได้รับการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายแล้ว

ผู้ศึกษาจึงพิจารณาได้ว่า เพื่อเพิ่มความมั่นใจให้แก่ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ว่า การบังคับหลักประกันจะเป็นการกระทำของผู้มีสิทธิ ควรกำหนดให้มีการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอให้ผู้รับโอนแสดงหลักฐานความมีอยู่จริงของการโอน หากผู้รับโอนเพิกเฉย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นตามมาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับการประกันหนี้แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร กำหนดว่า ผู้โอนหรือผู้รับโอนต้องส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันก่อนมีการฟ้องคดี แต่สำหรับการโอนสิทธิเรียกร้องอีกวิธี คือ ตามหลักเอกฉัตเป็นกรณีที่ไม่ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน และไม่ต้องส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ แต่จะผูกพันผู้โอนกับผู้รับโอนทันทีที่ตกลงกัน

ตารางที่ 4.2 ตารางเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของกฎหมายเกี่ยวกับการโอนสิทธิเรียกร้องของกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของสหราชอาณาจักร
<p>- การโอนสิทธิเรียกร้องเป็นการแสดงเจตนาที่เจ้าหนี้ต้องการโอนสิทธิไปให้ผู้รับโอน การโอนสิทธิเรียกร้องจึงเป็นการทำนิติกรรมระหว่างเจ้าหนี้ผู้โอนกับผู้รับโอน โดยกฎหมายกำหนดว่ากรณีใดซึ่งกฎหมายกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ การโอนสิทธิเรียกร้องนั้น ก็ต้องทำเป็นหนังสือ การโอนจึงจะสมบูรณ์</p> <p>- กำหนดให้มีการบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้หรือลูกหนี้ได้ทำเป็นหนังสือยินยอมในการโอน</p> <p>- ถ้าลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมการโอน โดยมีได้อัดเอื้อน ท่านว่าจะยกข้อต่อสู้ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อผู้รับโอนนั้นหาได้ไม่</p>	<p>วิธีการบังคับด้วยตนเอง โดยเจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้ มีลายมือชื่อผู้โอนหรือผู้รับโอน และรายละเอียดสิทธิเรียกร้องที่ถูกโอน ทั้งนี้ ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอให้ผู้รับโอนแสดงหลักฐานความมีอยู่จริงของการโอน หากผู้รับโอนเพิกเฉย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากหนี้โดยการชำระหนี้แก่ผู้โอน แม้ว่าลูกหนี้ได้รับการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายแล้ว⁷</p> <p><u>ข้อดี</u> มีหนังสือบอกกล่าวการโอนต่อลูกหนี้ มีลายมือชื่อผู้โอนหรือผู้รับโอน และรายละเอียดสิทธิเรียกร้องที่ถูกโอน จึงสร้างความมั่นใจให้กับลูกหนี้แห่งสิทธิได้ว่า ต้องโอนสิทธิเรียกร้องให้กับผู้ใด</p>	<p>1. การโอนตามกฎหมายโอนสมบูรณ์ต่อเมื่อ⁸</p> <p>1) เป็นการโอนสิทธิเรียกร้องโดยเด็ดขาด คือผู้รับโอนได้สิทธิเรียกร้องโดยสมบูรณ์ผู้โอนไม่เหลือผลประโยชน์ใดๆ</p> <p>2) ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน</p> <p>3) ผู้โอนหรือผู้รับโอนส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันก่อนมีการฟ้องคดี</p> <p>2. การโอนสิทธิเรียกร้องตามเอกควิดีกรณีไม่ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนไม่ส่งหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ แต่จะผูกพันผู้โอนกับ</p>

⁷ สุตา หวังสุวรรณ. ปัญหาการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องกับการคุ้มครองลูกหนี้ในการทำแพคตอริง. วารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร, 1(1), 134-149. หน้า 134-149.

⁸ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทาง ธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของ สหราชอาณาจักร
<p>ข้อดี การบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ก็ดี การได้รับความยินยอมจากลูกหนี้เป็นหนังสือก็ดี เป็นวิธีการที่กฎหมายกำหนด เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ ถ้าลูกหนี้ไม่รู้ถึงการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้ ถ้าลูกหนี้ได้ทำการชำระหนี้กับเจ้าหนี้คนเดิม กฎหมายยังคุ้มครองโดยถือว่าลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้แล้วตามมาตรา 306 วรรคสองที่ว่า ถ้าลูกหนี้ทำให้พอแก่ใจผู้โอนด้วยการใช้เงินหรือด้วยประการอื่นเสียแต่ก่อนได้รับบอกกล่าว หรือก่อนได้ตกลงให้โอน ลูกหนี้นั้นก็พ้นอันหลุดพ้นจากหนี้ อีกด้วย</p> <p>นอกจากนั้น ยังทำให้เกิดความชัดเจนในการรับชำระหนี้ว่าหนี้อะไร จำนวนเท่าใด ต้องชำระหนี้ให้กับใคร เนื่องจาก ลูกหนี้มีการรับรู้รายละเอียดดังกล่าว และ</p>	<p>จำนวนเท่าใด อีกทั้ง ลูกหนี้มีสิทธิร้องขอให้ผู้รับโอนแสดงหลักฐานความมีอยู่จริงของการโอน หากผู้รับโอนเพิกเฉย ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากหนี้โดยการชำระหนี้แก่ผู้โอน ซึ่งเป็นการกำหนดกฎหมายเพื่อคุ้มครองลูกหนี้ที่ชำระหนี้โดยสุจริต</p> <p><u>ข้อเสีย</u> ไม่มีการกำหนดวิธีให้ลูกหนี้แจ้งสิทธิทำหนังสือยินยอม เข้าผูกพันตามเงื่อนไขระหว่างผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน ทำให้ผู้รับหลักประกันไม่สามารถยกข้อต่อสู้เดิมเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องระหว่างลูกหนี้แจ้งสิทธิมีต่อผู้ให้หลักประกันมาอ้างได้</p>	<p>ผู้รับโอนทันทีที่ตกลงกัน⁹</p> <p><u>ข้อดี</u> ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอน ซึ่งเป็น ผู้รับผิดชอบสามารถใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องคดีได้ และการนำหลักเอกสารคดีมาใช้ ทำให้ทรัพย์สินในอนาคต สามารถโอนมาเป็นหลักประกันนี้ได้ โดยไม่ต้องมีแบบ ส่งเสริม ให้ผู้ให้หลักประกันจัดหาเงินทุนได้ง่ายขึ้นเพราะมีหลักประกันนี้หลากหลายรูปแบบ</p> <p><u>ข้อเสีย</u> การ โอนสิทธิเรียกร้องตามหลักเอกสารคดีเป็นกฎหมายปิดปาก ให้มีผลผูกพันผู้โอน (ผู้ให้หลักประกัน) กับผู้รับโอน(ผู้รับหลักประกัน)ทันทีที่ตกลงกัน จึงไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ยากแก่การพิสูจน์กรณีมีข้อโต้แย้ง</p>

⁹ เรื่องเดียวกัน

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

กฎหมายไทย	กฎหมายต่างประเทศ	
พระราชบัญญัติหลักประกันทาง ธุรกิจ พ.ศ. 2558	มาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา	Floating charge ของ สหราชอาณาจักร
ผู้รับ โอนก็มีสิทธิในหนี้ที่ได้รับ โอนมาจากเจ้าหนี้(ผู้โอน) ข้อเสีย หากโอนสิทธิเรียกร้องโดย วิธีลูกหนี้ให้ความยินยอม โดย มิได้อัดอ้อน ลูกหนี้จะยกข้อต่อสู้ ที่มีต่อผู้โอนขึ้นต่อสู้ผู้รับโอนไม่ได้		

ผู้ศึกษาจึงพิจารณาได้ว่า การประกันหนี้แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร จะมีกระบวนการบอกกล่าวการ โอนที่คล้ายกับกฎหมายไทย แต่หากเป็นหลักเอคควิตี้จะไม่มีขั้นตอนการบอกกล่าวการโอน

3. วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง

จากการศึกษากฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง และขั้นตอนการบอกกล่าวการ โอนสิทธิเรียกร้อง จึงสามารถวิเคราะห์ตามประเด็นปัญหาได้ดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหาเรื่องวิธีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง

วิธีการบังคับหลักประกันทางธุรกิจที่ชัดเจน สามารถบังคับหลักประกันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล เพื่อให้ลูกหนี้มีความมั่นใจได้ว่า จะชำระหนี้ไปยังผู้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ตามกฎหมายโดยไม่ต้องอาศัยมาตรา 46 ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เพื่อเข้าสู่กระบวนการทางศาล นั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่ กฎหมายไทยควรกำหนดให้ชัดเจนในกรณีหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง ควรมีการบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิทราบการเป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นการอ้างหรือยกข้อต่อสู้ต่อบุคคลภายนอก ณ ช่วงเวลาตั้งแต่ก่อน หรือขณะมีการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ เช่นเดียวกับการประกันหนี้แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร

อาณาจักร โดยการบอกกล่าว ควรมีการแนบหลักฐานการจดทะเบียนหรือลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถตรวจสอบการจดทะเบียนหลักประกันผ่านระบบออนไลน์ได้

3.2 ปัญหาเรื่องข้อจำกัดในการโอนสิทธิเรียกร้อง

3.2.1 ข้อจำกัดในการโอนสิทธิเรียกร้อง มีดังนี้

1) สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้โดยสภาพแห่งสิทธิ กรณีสิทธิเรียกร้องที่ต้องกระทำแต่เฉพาะเจ้าหนี้ผู้เดียว เช่น สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัย สิทธิเรียกร้องที่จะได้รับค่าอุปการะเลี้ยงดู ส่วนกรณีสัญญาต่างตอบแทน หากไม่ใช่สิทธิเฉพาะตัวยอมโอนกันได้ หรือนำมาประกันหนี้ได้ เช่น สิทธิของผู้ซื้อตามสัญญาจะซื้อจะขาย อย่างไรก็ตาม มีคำพิพากษาฎีกาที่ 2472/2519 วินิจฉัยว่าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่านั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน มิได้เป็นเจ้าหนี้อีกหนี้ฝ่ายเดียวจึงใช้วิธีโอนสิทธิเรียกร้องธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ไม่ได้ แต่เป็นเรื่องที่ต้องทำการแปลงหนี้ใหม่ตาม ป.พ.พ.มาตรา 350¹⁰

2) สิทธิเรียกร้องที่คู่กรณีแสดงเจตนาห้ามโอน ยอมโอนหรือนำมาประกันหนี้ไม่ได้ แม้โอนไป ผู้รับโอนก็ไม่มีสิทธิ

3) สิทธิเรียกร้องที่โอนกันไม่ได้ เพราะศาลสั่งยึดไม่ได้ สิทธิเรียกร้องบางชนิดกฎหมายต้องการให้ถึงมือเจ้าหนี้ผู้เดียว เพราะเป็นหนี้ที่จำเป็นเพื่อการดำรงชีพของเจ้าหนี้ กฎหมายจึงบัญญัติให้ศาลสั่งยึดไม่ได้ เช่น สิทธิที่จะได้เงินเดือนบ่าหนึ่ง บำนาญ เบี้ยหวัดของข้าราชการ สิทธิที่จะได้รับค่าอุปการะ

3.2.2 ประเด็นปัญหา มีดังต่อไปนี้

1) กรณีมีสัญญาระหว่างผู้ให้หลักประกันกับลูกหนี้แห่งสิทธิเป็นสัญญาหลักที่จะนำมาจดทะเบียนเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง มีเงื่อนไขกำหนดห้ามโอนสิทธิเรียกร้อง แล้วเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันและจะ โอนสิทธิเรียกร้อง จะดำเนินการอย่างไร เพราะเนื่องจาก ป.พ.พ. มาตรา 303 วรรคสอง เป็นกรณีที่คู่สัญญามีข้อตกลงห้ามโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งสามารถบังคับใช้กันได้ แต่หากผู้รับโอนสิทธิเป็นผู้สุจริต คือไม่ทราบข้อห้ามโอน ลูกหนี้ก็ต้องชำระหนี้ให้แก่ผู้รับโอน เช่น ก.ขายม้าให้แก่ ข. โดยมีข้อตกลงว่า ข.จะ โอนสิทธิในการซื้อให้แก่บุคคลภายนอกไม่ได้ ต่อมา ข.โอนสิทธิการซื้อให้แก่ ค. โดยที่ ค.สุจริต ไม่รู้ถึงข้อตกลงดังกล่าว ดังนั้น ก. ต้องขายม้าให้แก่ ค. ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามประสงค์ของคู่สัญญาของสัญญาหลัก ที่มีเจตนาห้ามโอนสิทธิเรียกร้อง

¹⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 2472/2519 วินิจฉัยว่าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่านั้น เป็นสัญญาต่างตอบแทน มิได้เป็นเจ้าหนี้อีกหนี้ฝ่ายเดียวจึงใช้วิธีโอนสิทธิเรียกร้องธรรมดาตาม ป.พ.พ. มาตรา 306 ไม่ได้ แต่เป็นเรื่องที่ต้องทำการแปลงหนี้ใหม่ตาม ป.พ.พ.มาตรา 350

2) หลักประกันการธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้องเป็นทรัพย์สินที่ไม่แน่นอนคงที่ มูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องอาจมีมูลค่าลดลงหรือเสื่อมค่าลง เพราะเหตุใดๆ เช่น ถึงกำหนดชำระหนี้ก่อนมีเหตุบังคับหลักประกัน หรือในสัญญาที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจอาจมีเงื่อนไขหักค่าปรับ หรือกรณีมีการระงับหรือระงอมหนี้ หรือปลดเปลื้องส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของหนี้มีประกัน หรือตกเป็นโมฆะ

3) กรณีมีคำพิพากษาของศาลตัดสินให้ผู้รับหลักประกันจ่ายเงินตามจำนวนที่ได้รับหรือถือไว้จากผู้ให้หลักประกัน หรือศาลสั่งเพิกถอนนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นประกัน เช่นกรณีตาม ป.พ.พ. มาตรา 237 ที่ให้สิทธิเจ้าหนี้รายอื่น ร้องขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมใดๆ อันลูกหนี้กระทำลงทั้งที่รู้ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ หรือกรณีตามมาตรา 115 แห่ง พ.ร.บ. ล้มละลาย พ.ศ. 2483 ที่กำหนดว่า การโอนทรัพย์สินใดหรือการกระทำใดๆ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่าง 3 เดือนก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น โดยมุ่งหมายให้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบแก่เจ้าหนี้อื่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอทำเป็นคำร้องให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการที่ผู้รับหลักประกันได้รับความเสียหายจากการเป็นเจ้าหนี้มีประกัน เนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าว ควรมิบบทบัญญัติกฎหมายให้ผู้รับหลักประกันได้รับการชดเชยค่าเสียหายด้วย

แม้ว่า มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 จะกำหนดว่า “เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ และผู้รับหลักประกันได้มีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือกระทำการใดๆ อันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันบุบสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการใช้สิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน” ก็เป็นบทบัญญัติที่กำหนดห้ามผู้ให้หลักประกันจำหน่ายโอนทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักประกันหลังจากมีเหตุบังคับหลักประกัน ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า ยังคุ้มครองผู้รับหลักประกันไม่เพียงพอ ในการที่จะมีสิทธิบังคับหลักประกันตามที่ได้ตกลงกันไว้ตามเจตนารมณ์ของคู่สัญญาตั้งแต่ต้น ตอนทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

3.3 ประเด็นปัญหาว่า เงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เพื่อสามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 มาตรา 18 กำหนดเรื่องการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ดังนี้

“การจดทะเบียนอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(1) วัน เดือน ปี และเวลาที่จดทะเบียน

(2) ชื่อและที่อยู่ของลูกหนี้และผู้ให้หลักประกัน

(3) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับหลักประกัน

(4) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันและอัตราหรือจำนวน

ค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกัน ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน

(5) หนี้ที่กำหนดให้มีการประกันการชำระ

(6) รายละเอียดของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน หากเป็นทรัพย์สินมีทะเบียนให้ระบุประเภทของทะเบียน หมายเลขทะเบียน และนายทะเบียนไว้ด้วย หากเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ ให้ระบุประเภท ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวไว้ด้วย

(7) ข้อความที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันตราทรัพย์สินที่ระบุในรายการจดทะเบียนไว้แก่ผู้รับหลักประกันเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

(8) จำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน

(9) เหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

(10) รายการอื่นตามที่เจ้าพนักงานทะเบียนกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ยังไม่มีกำหนดเงื่อนไขสำคัญที่ควรระบุในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจไว้ แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 681 มีการกำหนดเงื่อนไขที่ควรระบุในสัญญาค้ำประกันหนี้ในอนาคต ดังนั้น เพื่อให้สามารถบังคับตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจได้อย่างถูกต้อง และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการตีความ และเนื่องจากลักษณะของทรัพย์สินของหลักประกันทางธุรกิจ มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ไม่คงที่ ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า ควรระบุเงื่อนไขพื้นฐานที่ควรกำหนดในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจให้ชัดเจน ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

สำหรับ มาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา การทำสัญญาประกันการชำระหนี้ที่เป็นลายลักษณ์อักษรตามมาตรา 9-203 กำหนดให้ต้องประกอบด้วย (1) การตกลงเข้าทำสัญญาของคู่สัญญาตามหลัก statute of frauds คือต้องทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันคู่สัญญา โดยมีข้อความเพียงพอว่าลูกหนี้ได้ให้ประโยชน์ของลูกหนี้ในทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ตามทรัพย์สินเป็นประกันการชำระหนี้ ตามที่ระบุในสัญญา (2) ต้องมีรายละเอียดของหลักประกันโดยระบุประเภทของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เนื่องจากจะมีผลต่อการบังคับชำระหนี้ และสามารถยกเป็นข้อต่อสู้กับบุคคลภายนอก กรณีเป็นเจ้าหนี้มีบุริมสิทธิ (3) ต้องมีลายมือชื่อของลูกหนี้ ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน คู่สัญญาสามารถฟ้องร้องให้รับ

ผิดตามสัญญาได้ (4) ต้องมีข้อความระบุกิจการเพื่อประกันการชำระหนี้ และวิธีการบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน นอกจากนี้ อาจมีการตกลงในเงื่อนไขอื่นที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นการทำให้เจ้าหนี้รายอื่นเสียสิทธิในการชำระหนี้ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยสัญญาจะเป็นในรูปแบบของลายลักษณ์อักษรหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

4. ลักษณะการเป็นเจ้าหนี้มีประกันของหลักประกันทางธุรกิจ หลังลูกหนี้อยู่ภายใต้กฎหมาย

ล้มละลาย

ตามหลักกฎหมายไทย เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว หรือตกอยู่ในสภาวะล้มละลาย เจ้าหนี้ที่จะเข้ามาชำระหนี้ได้ ต้องยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ภายในสองเดือนนับแต่วันโฆษณาคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดเพื่อมีสิทธิบังคับชำระหนี้ ถ้าจำเลยหรือลูกหนี้นำสืบไม่ได้ว่า ตนสามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือมีเหตุอื่นที่ไม่สมควรล้มละลาย ศาลจะตั้งควบคุมกองทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ก่อน อันมีผลให้ตัดอำนาจการครอบครองและการจัดการทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้ จากนั้นพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะเข้ามาเป็นผู้ดูแลจัดการกองทรัพย์สินของลูกหนี้ และจากการที่พนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีสิทธิในการเพิกถอนการกระทำของลูกหนี้ในกรณีการโอนหรือการกระทำที่ทำให้เจ้าหนี้รายหนึ่งได้เปรียบแก่เจ้าหนี้รายอื่น แสดงให้เห็นว่าหากมีการบังคับหลักประกันหลังล้มละลาย จะเป็นกรณีที่ลูกหนี้โอนให้เจ้าหนี้รายหนึ่งได้เปรียบแก่เจ้าหนี้รายอื่น ก็จะมีสิทธิโดนเพิกถอนได้ อย่างไรก็ตาม การแบ่งทรัพย์สินแก่บรรดาเจ้าหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีหน้าที่รวบรวมทรัพย์สินลูกหนี้แล้วต้องกันเงินส่วนแบ่งรายที่มีเงื่อนไขหรือมีข้อโต้แย้งและค่าธรรมเนียมกับค่าใช้จ่ายอันเกิดขึ้นไว้ตามสมควรแล้วจึงแบ่งเงินที่เหลือให้แก่เจ้าหนี้อื่นต่อไป

ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 เมื่อได้รับจดทะเบียนแล้วให้ถือว่าผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ซึ่งการใช้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ดำเนินการได้ 2 วิธี คือ

4.1 ยื่นขอรับชำระหนี้ตามมาตรา 96 ภายใต้เงื่อนไข สละหลักประกันขอรับชำระหนี้เต็มจำนวน เมื่อบังคับกับหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด เมื่อขอให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขายทอดตลาดทรัพย์สินหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด เมื่อตีราคาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันแล้วขอรับชำระหนี้ในส่วนที่ขาด

4.2 ยื่นคำร้องขอใช้สิทธิตามมาตรา 95 โดยเจ้าหนี้มีประกันแจ้งความประสงค์ ถือสิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบทรัพย์สิน ดำเนินการสอบสวนและขอมติที่ประชุม โดยพิจารณาด้วยว่า หากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มีราคามากกว่าจำนวนหนี้ มีประโยชน์ต่อ

กองทรัพย์สิน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการยึดหลักประกัน หากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน มีราคาน้อยกว่าจำนวนหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งให้เจ้าหนี้มีประกันดำเนินการตามกฎหมายอื่น

กรณีที่กล่าวข้างต้น เป็นกรณีขอให้ล้มละลาย แต่หากเป็นกรณีลูกหนี้ขอฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันได้โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ก็ได้ แต่อาจถูกจำกัดสิทธิบางประการในเรื่องห้ามลูกหนี้จำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน ห้ามเจ้าหนี้ฟ้องบังคับคดียึดทรัพย์สินหรือหลักประกัน ในสถานะพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ตามมาตรา 90/12 พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เพราะหากไม่มีมาตรการนี้ โอกาสการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะยาก เพราะเจ้าหนี้ต่างใช้สิทธิตนในการบังคับชำระหนี้ จนอาจไม่มีทรัพย์สินเหลือเพียงพอที่จะดำเนินการฟื้นฟูกิจการ แต่เจ้าหนี้ก็ไม่เสียสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากกองทรัพย์สินและมีสิทธิเหนือทรัพย์สินหลักประกันในอันที่จะบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินได้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ไม่มีประกันหรือเจ้าหนี้สามัญ และจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วนตามจำนวนหนี้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกัน

ข้อควรพิจารณาอีกคือ การบังคับหลักประกันทางธุรกิจจะถือเป็นกรณีตาม มาตรา 90/12 (9) อันเป็นข้อยกเว้นให้กระทำได้ หากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ หรือไม่ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ที่จะสามารถบังคับให้ลูกหนี้แห่งสิทธิต้องชำระหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ไม่ได้เป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ แต่เป็นกรณีตามมาตรา 90/12 (6) ห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาลหรือเมื่อล่วงพ้นระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ

มาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา ถ้าลูกหนี้ได้ยื่นคำร้องขอให้ล้มละลายแล้ว ตามกฎหมายล้มละลายมาตรา 552 กำหนดว่า เจ้าหนี้มีประกันไม่อาจเรียกหลักประกันเพิ่มตามวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาภายหลัง ซึ่งจำกัดไว้เพียงรายได้ ผลผลิต ดอกผล โดยธรรมชาติ ค่าเช่า และกำไร กล่าวคือเจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิครอบคลุมหลักประกันที่มีอยู่ก่อนลูกหนี้ยื่นเป็นคดีล้มละลายได้ แม้ว่ามูลค่าของหลักประกันจะถูกเปลี่ยนรูปแบบไป แต่ไม่สามารถเรียกหลักประกันเพิ่มเติมตามข้อตกลงว่าด้วยหลักประกันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาภายหลังในระหว่างล้มละลายได้ เช่น นำรายได้จากกิจการซึ่งเป็นหลักประกันไปซื้ออุปกรณ์ใหม่ ในกรณีนี้จะไม่ครอบคลุมถึงมูลค่าของอุปกรณ์ใหม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาไว้ซึ่งหลักการของกฎหมายล้มละลาย ทรัพย์สินทั้งหมดต้องตกอยู่ภายใต้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งมีไว้เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเท่าเทียมกัน ในระหว่างสถานะการหยุดพักการชำระหนี้ (Automatic Stay) ของกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

เมื่อลูกหนี้ล้มละลาย ลำดับการได้รับชำระหนี้ เรียงลำดับ ดังนี้ เจ้าหนี้ที่มีหลักประกัน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีล้มละลาย ภาษี การเรียกร้องอื่น ๆ ของรัฐบาล และลำดับสุดท้ายคือเจ้าหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน โดยในกรณีที่มีเจ้าหนี้มากกว่าหนึ่งรายที่มีส่วนได้เสียในหลักทรัพย์เดียวกัน จะเรียงตามลำดับตามเจ้าหนี้ที่มีส่วนได้เสียในหลักประกันที่มีความสมบูรณ์หรือยื่นรายการทางการเงินและมีการเข้าครอบครองหรือควบคุมหลักประกันแล้ว อย่างไรก็ตาม สามารถปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญระหว่างเจ้าหนี้ได้โดยใช้ข้อตกลงระหว่างเจ้าหนี้

กรณีลูกหนี้อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ก็ไม่ได้มีกระบวนการที่แตกต่างจากกระบวนการล้มละลาย แต่ผู้ให้กู้และผู้กู้สามารถตกลงที่จะแก้ไข หรือยกเว้นเหตุแห่งการบังคับหลักประกันได้ เช่น การผัดผ่อน ตามเงื่อนไขในเอกสารเงินกู้เพื่อหลีกเลี่ยงการผัดผ่อนและผลที่ตามมาได้

ลำดับการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge กรณีลูกหนี้ล้มละลาย ลำดับแรกคือ เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้รับจำนอง ผู้รับจำนำ และเจ้าหนี้การประกันหนี้แบบเฉพาะเจาะจง (fixed charge) ลำดับถัดไปเป็น เจ้าหนี้ในหนี้อันเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายในการจัดการเลิกบริษัท ต่อมาเป็น เจ้าหนี้บุริมสิทธิตาม Schedule 6 ของ Insolvency Act 1986 ที่กำหนดเป็นเจ้าหนี้ในเงินบำนาญและเจ้าหนี้ในค่าจ้างที่พึงได้รับจากการจ้างแรงงาน โดยแบ่งลำดับนี้ในจำนวนเท่าๆ กันก่อน หลังจากนั้นจึงจะเป็นเจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge ซึ่งจะเห็นได้ว่า Floating charge ไม่ได้อยู่ในฐานะดีกว่าที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้บุริมสิทธิรายอื่น นอกจากนี้ Insolvency Act 1986 ที่แก้ไขโดย Enterprise Act 2002 กำหนดให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ดูแลทรัพย์หลักประกันต้องกันเงินส่วนหนึ่งออกมาจากกองทรัพย์สินของบริษัทตามสัดส่วนที่ระบุใน Prescribed Part Order 2003 กำหนด ไม่ให้จ่ายให้กับ เจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge จนกว่าจะจัดสรรเงินให้ตามลำดับ ซึ่งเหตุผลที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากต้องการคุ้มครองเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกัน ที่หากเจ้าหนี้แบบ Floating charge ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์ทุกชิ้นของลูกหนี้แล้ว เจ้าหนี้ไม่มีประกันอาจไม่ได้รับชำระหนี้เลย นอกจากนี้ เจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge มีความเสี่ยงที่จะสูญเสียสิทธิการเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ในกรณีที่ลูกหนี้ที่ให้หลักประกันเลิกกิจการหรือภายใต้กฎหมายล้มละลายหลักประกันแบบ Floating charge จะไม่มีผลบังคับใช้ เว้นแต่แสดงได้ว่าเจ้าหนี้ผู้รับหลักประกันได้ให้เงินทุนหรือบริการใหม่กับลูกหนี้ในขณะที่หรือหลังจากการสร้างหลักประกันหนี้แบบ Floating charge

เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศ กรณีการบังคับหลักประกันตามกฎหมายไทย ภายหลังจากลูกหนี้ล้มละลายแล้ว พบว่า กรณีที่อยู่ในสถานะพักชำระหนี้ จะยังไม่สามารถบังคับหลักประกันได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งสิทธิการเป็นเจ้าหนี้มีประกันที่จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนรายอื่น หลังมีการบังคับหลักประกันแล้ว โดยเจ้าหนี้มีประกันต้องสละหลักประกันเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน แล้วจึงได้รับ

การจัดสรรแบ่งเงินตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยลำดับการรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้มี ประกันของกฎหมายไทย จะมีฐานะที่เท่าเทียมกัน แต่จะพิจารณาจากวันเวลาที่จดทะเบียน ไม่ว่าจะ เป็น เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายใด เช่น การจำนอง จำน่า เจ้าหนี้มีสิทธิยึดหน่วง แสดงให้เห็นว่าหลักกฎหมาย ไทยดีกว่ามาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดว่า ทรัพย์สินทั้งหมดต้องตกอยู่ภายใต้ กองทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งมีไว้เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยเท่าเทียมกัน และดีกว่าหลักประกัน แบบ Floating charge ของสหราชอาณาจักร ที่กำหนดลำดับการได้รับชำระหนี้ให้เจ้าหนี้หลักประกันแบบ Floating charge เป็นเจ้าหนี้ลำดับสุดท้าย กล่าวคือ ไม่ได้อยู่ในฐานะดีกว่าที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ บุริมสิทธิรายอื่น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 จึงได้รับการชำระหนี้ช้าลง ไม่ได้รับการบังคับหลักประกันในทันทีที่มีการผิดนัดหรือมีเหตุ บังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ที่ต้องการให้มีการบังคับหลักประกันที่รวดเร็ว

5. การรับผิดชอบหนี้ในส่วนที่ขาด กรณีบังคับหลักประกันแล้วมีมูลค่าน้อยกว่าหนี้ที่เป็นประกัน

กฎหมายไทยตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 วางหลักใน เรื่องความรับผิดชอบในหนี้ที่ยังขาดอยู่ แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

5.1 กรณีที่ให้ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ ให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทาง ธุรกิจจะงับไป ทั้งนี้ ข้อตกลงที่เป็นอย่างอื่นจะตกเป็น โฆษะ

5.2 กรณีที่จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เมื่อได้เงินจำนวนน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้าง ชำระ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ให้ถือเป็นหนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้ หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้ การใดที่แตกต่างจากความในมาตรานี้ ตกเป็น โฆษะ

มาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดว่า กรณีเงินที่จำหน่ายทรัพย์สินไม่เพียง พอที่จะชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องเรียกร้องส่วนที่ขาด

ดังนั้น เพื่อให้มีการกำหนดในเรื่องดังกล่าวชัดเจน และมีความสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วย ล้มละลาย ที่หากเป็นการจำนอง เจ้าหนี้มีประกันจะฟ้องลูกหนี้ล้มละลายได้ ต้องสามารถบังคับชำระหนี้เอา แก่ทรัพย์สินของลูกหนี้เกินกว่าตัวทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้ ดังนั้นจึงต้องมีข้อตกลงยกเว้นมาตรา 733 ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่วางหลักว่า ถ้าเอาทรัพย์สินจำนองหลุดและราคาทรัพย์สินนั้นมีประมาณต่ำ กว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระหรือถ้าเอาทรัพย์สินซึ่งจำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ได้เงินสุทธิน้อยกว่าจำนวน

เงินที่ค้างชำระกันอยู่ เงินยังขาดอยู่เท่าใด ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในเงินนั้น และมาตรา 727/1 วางหลักไว้ว่า ผู้นำทรัพย์สินของตนไปประกันการชำระหนี้ของบุคคลอื่นไม่ต้องรับผิดชอบเกินราคาทรัพย์สินที่จำนอง ผู้ศึกษาจึงเห็นควรแก้ไขมาตรา 52 วรรคสาม และวรรคสี่ ที่บัญญัติถึงเรื่องดังกล่าว ให้มีความชัดเจนขึ้น

6. หลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง

เนื่องจากทรัพย์สินที่นำมาเป็นหลักประกันที่เป็นสิทธิเรียกร้อง มีลักษณะเป็นทรัพย์สินที่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงได้ มูลค่าของทรัพย์สินเปลี่ยนแปลงเมื่อระยะเวลาผ่านไป จนกว่าจะมีเหตุบังคับหลักประกัน ดังนั้น เจ้าหนี้หรือผู้รับหลักประกันจึงมีความเสี่ยงที่จะมีมูลค่าหลักประกันลดน้อยถอยลง ผู้ศึกษาจึงศึกษาประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน ประกอบกับ หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยพิจารณาตามลักษณะความเสี่ยงของสิทธิเรียกร้องแต่ละประเภท สามารถสรุปได้ตามตารางที่ 4.3 โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้¹¹

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน

ประเภทของลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้อง	มูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาหักมูลค่าก่อนการกันเงินสำรอง
หน่วยงานราชการไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน และรัฐบาลต่างประเทศที่มีน้ำหนักความเสี่ยง 0%	100% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมีบุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง
ธนาคารพาณิชย์ในและต่างประเทศ	95% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมีบุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง
ลูกหนี้ทั่วไป	40% ของจำนวนเงินที่สถาบันการเงินมีบุริมสิทธิเหนือสิทธิเรียกร้อง
หนี้สูญ	สิทธิเรียกร้องซึ่งได้ดำเนินการโดยสมควรเพื่อให้ได้รับชำระหนี้ แต่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว

¹¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย. ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/314/T_0022.PDF และ ธนาคารแห่งประเทศไทย. หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/PruReg_HB/Documents/25591103_hearing2_classification.pdf

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเภทของลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้อง	มูลค่าหลักประกันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยนำมาหักมูลค่าก่อนการกันเงินสำรอง
หนี้สูญ	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย หรือหายสาบสูญ - ลูกหนี้เลิกกิจการและมีเจ้าหนี้อื่น - มีบุริมสิทธิเหนือสินทรัพย์ทั้งหมด - ลูกหนี้ล้มละลาย และแบ่งทรัพย์สินครั้งแรกแล้ว • สิทธิเรียกร้องซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจเรียกให้ชำระหนี้ได้

จากการศึกษาพบว่า สิทธิเรียกร้องมีความเสี่ยงที่จะมีมูลค่าลดลงเมื่อเวลาผ่านไป เนื่องจากลูกหนี้อาจชำระหนี้ได้บางส่วน เช่น บางส่วนอาจถูกหักค่าปรับหรือค่าเสียหายตามสัญญาหลักที่นำมาเป็นหลักประกัน หรือเหตุอื่นที่ทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรมีการประกาศ หลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง เพื่อเจ้าหนี้หรือนายทุนที่ปล่อยเงินกู้ซึ่งเป็นผู้รับหลักประกันพิจารณาประกอบการรับหลักประกัน โดยพิจารณาตามลักษณะความเสี่ยงของสิทธิเรียกร้องแต่ละประเภท เช่น กรณีที่สิทธิเรียกร้องที่มีลูกหนี้เป็นหน่วยงานราชการ จะมีความน่าเชื่อถือมาก และมีความเสี่ยงต่ำที่จะไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามข้อผูกพัน ก็สามารถกำหนดสัดส่วนร้อยละความน่าสนใจในการพิจารณายอมรับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องนั้น สำหรับสิทธิเรียกร้องที่มีลูกหนี้เป็นธนาคารพาณิชย์ในและต่างประเทศ และลูกหนี้ทั่วไปมีความน่าเชื่อถือในความสามารถในการชำระหนี้ น้อยลงตามลำดับ และมีความเสี่ยงที่จะไม่ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามข้อผูกพันมากขึ้นตามลำดับ แต่สำหรับสิทธิที่เรียกร้องที่มีลักษณะเป็นหนี้สูญ เช่น ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย หรือหายสาบสูญ ลูกหนี้เลิกกิจการและมีเจ้าหนี้อื่น มีบุริมสิทธิเหนือสินทรัพย์ทั้งหมด ลูกหนี้ล้มละลาย และแบ่งทรัพย์สินครั้งแรกแล้ว ซึ่งเป็นสิทธิเรียกร้องซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจเรียกให้ชำระหนี้ได้นั้น มีลักษณะความเสี่ยงสูงมากที่จะไม่ชำระหนี้ ผู้รับหลักประกันก็ไม่ควรพิจารณารับมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

การประกอบธุรกิจนั้น ผู้ลงทุนจะต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก เพื่อให้สามารถแข่งขันธุรกิจกับผู้อื่นได้ การประกันหนี้จึงเป็นมาตรการที่ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถจัดหาเงินลงทุนมาใช้ในการประกอบธุรกิจได้ เนื่องจากช่วยเพิ่มความมั่นใจของเจ้าหนี้ได้ว่า เมื่อลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามสัญญา หรือ ผิดนัดชำระหนี้ เจ้าหนี้สามารถบังคับเอาภัยหลักประกันได้

ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ที่บัญญัติให้ผู้ให้หลักประกันสามารถเอาทรัพย์สินมาประกันการชำระหนี้เพื่อตนเองหรือบุคคลอื่นได้โดยที่ผู้ให้หลักประกันยังสามารถครอบครองทรัพย์สินหลักประกันนั้นได้และยังสามารถใช้ทรัพย์สินนั้นในการดำเนินธุรกิจได้ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดการประกันชำระหนี้ลักษณะจำนำและจำนอง ทำให้ผู้ประกอบการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายขึ้น

เจตนารมณ์ของการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ประสงค์ให้เกิดการบังคับหลักประกันที่รวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาผ่านกระบวนการทางศาลที่อาจจะส่งผลให้การบังคับหลักประกันมีความล่าช้า แต่อย่างไรก็ตาม ต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องด้วย คือการชำระหนี้ต้องชำระหนี้ไปยัง เจ้าหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้ หากชำระหนี้ให้แก่ผู้ไม่มีสิทธิ หนี้ก็จะไม่ระงับ เจ้าหนี้ที่ชอบด้วยกฎหมาย อาจเรียกให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้ได้ ทำให้ลูกหนี้แห่งสิทธิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกต้องชำระหนี้ซ้ำ

การบังคับหลักประกันต้องมีเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเกิดขึ้นก่อน ซึ่งอาจเป็นเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา หรือ ตามข้อกำหนด โดยเมื่อเกิดเหตุแห่งการบังคับหลักประกันแล้ว ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับเอาภัยหลักประกันได้ตามขั้นตอนหรือวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้

มาตรา 39 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 วางหลักว่าการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง เมื่อมีเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเกิดขึ้น และ ผู้รับหลักประกันทำหน้าที่แจ้งลูกหนี้แห่งสิทธิถึงเหตุบังคับหลักประกันแล้ว กฎหมายไม่ให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้ไปยังผู้ให้หลักประกัน แต่เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้แห่งสิทธิต้อง

ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติดังกล่าวพบว่า ส่งผลกระทบต่อบุคคลภายนอกอย่างลูกหนี้แห่งสิทธิในทางปฏิบัติ ลูกหนี้แห่งสิทธิอาจไม่มีความมั่นใจว่าจะชำระหนี้ให้แก่ผู้สิทธิรับชำระหนี้ตามกฎหมายที่แท้จริงหรือไม่ เนื่องจากผู้ที่ทำหน้าที่สื่อแจ้งเหตุแห่งการบังคับหลักประกันเป็นบุคคลภายนอก ไม่ใช่คู่สัญญาหรือเจ้าหนี้ของหนี้เงินที่พึงได้รับชำระ บางกรณีจึงต้องอาศัยมาตรา 46 เพื่อเข้าสู่กระบวนการทางศาล ซึ่งจะทำให้เสียเวลาในการดำเนินการบังคับหลักประกัน เป็นการเพิ่มขึ้นตอน และไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจฉบับนี้ ที่เจตนารมณ์ให้มีการบังคับหลักประกันที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจตามหลักกฎหมายไทย ตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 กับมาตรา 9 ของ Uniform Commercial Code (UCC) ของประเทศสหรัฐอเมริกา และการประกันหนี้แบบ Floating Charge ของสหราชอาณาจักร ในประเด็นเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องและขั้นตอนการบอกกล่าว การโอนสิทธิเรียกร้องแล้ว จึงวิเคราะห์ตามประเด็นปัญหาได้ ดังต่อไปนี้

5.1 ประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาหาวิธีการบังคับหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องที่มีความชัดเจน สามารถบังคับหลักประกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558

ผู้ศึกษามีความเห็นที่เห็นว่า กฎหมายไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายที่ชัดเจน ในการบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง โดยกำหนดให้มีการบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิเพื่อทราบการเป็นหลักประกัน ซึ่งเป็นการอ้างหรือยกข้อต่อสู้ต่อบุคคลภายนอก ณ ช่วงเวลาตั้งแต่ก่อนหรือขณะจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ และเพื่อเป็นไปตามหลัก Floating Charge ของสหราชอาณาจักร โดยการบอกกล่าว ผู้ศึกษาเสนอให้มีการแนบหลักฐานการจดทะเบียน หรือกำหนดให้ลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถตรวจสอบการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจผ่านระบบออนไลน์ได้

5.2 กรณีการบังคับหลักประกันตามกฎหมายไทย ภายหลังจากหนี้ล้มละลาย

กรณีที่อยู่ในสภาวะพักชำระหนี้ จะมีผลให้ไม่สามารถบังคับหลักประกันได้ แต่ยังคงไว้ซึ่งสิทธิเจ้าหนี้มีประกันที่มีสิทธิดีกว่าเจ้าหนี้รายอื่น แต่เจ้าหนี้ต้องสละหลักประกันเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อนแล้วจึงจัดสรรแบ่งเงินตามลำดับ โดยพิจารณาตามวันและเวลาที่จดทะเบียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย แสดงให้เห็นว่า เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิเท่ากันทุกราย ซึ่งมีข้อดีมากกว่ากฎหมายต่างประเทศตามมาตรา 9 ของ UCC ของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กำหนดว่า ทรัพย์สินทั้งหมดต้องตกอยู่ภายใต้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยเท่าเทียมกัน อีกทั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับ การประกันหนี้แบบ Floating Charge

ถูกจัดลำดับการได้รับชำระหนี้ เป็นเจ้าหนี้ลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า กฎหมายไทยมีข้อดีคือ เจ้าหนี้มีประกันตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกัน

5.3 ประเด็นความรับผิดในหนี้ที่ยังขาดอยู่ ตามมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 แบ่งเป็น กรณีบังคับทรัพย์สินให้หลุดเป็นสิทธิ ที่มีบทบัญญัติให้หนี้ประธานและหนี้อุปกรณ์อย่างสัญญาหลักประกันระงับสิ้นสุดลง แต่สำหรับในกรณีที่บังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เมื่อขาดทอดตลาดแล้วได้เงินมาน้อยกว่าจำนวนหนี้ กำหนดให้ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องเงินที่ยังขาดจากลูกหนี้ได้ แต่หากผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้ กรณีนี้จะเรียกร้องส่วนที่ขาดจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้

สำหรับมาตรา 9 ของ UCC กำหนดว่า กรณีเงินที่จำหน่ายทรัพย์สินไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิฟ้องเรียกร้องส่วนที่ขาดได้

ดังนั้น เพื่อให้มีการกำหนดเรื่องหนี้เงินในส่วนที่ขาดหลังจากบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย ที่หากเป็นการประกันหนี้ในลักษณะจำนอง เจ้าหนี้มีประกันที่สามารถฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ ต้องเป็นกรณีที่เจ้าหนี้ที่บังคับชำระหนี้เกินกว่าทรัพย์หลักประกันได้

จากการศึกษา เปรียบเทียบ วิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องพบว่า บทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวยังบัญญัติไม่ชัดเจน ครอบคลุม เพียงพอในหลายประเด็นที่กล่าวมา จึงส่งผลในทางปฏิบัติที่นำบทบัญญัติมาบังคับใช้ จึงควรนำข้อดีของกฎหมายต่างประเทศในเรื่องดังกล่าว ประกอบกับประเด็นในด้านต่างๆ มาเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมาย

2. ข้อเสนอแนะ

จากสภาพปัญหา และจากการศึกษา เปรียบเทียบ วิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศเกี่ยวกับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางในการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ส่งผลให้เกิดการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องได้อย่างรวดเร็วตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ประเด็นปัญหาว่า วิธีการในการบังคับหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้องที่ชัดเจน สามารถบังคับหลักประกันได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของ

กฎหมาย โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล เพื่อให้ลูกหนี้มีความมั่นใจได้ว่า จะชำระหนี้ไปยังเจ้าหนี้โดยชอบกฎหมาย

ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 โดยแก้ไขเพิ่มเติมข้อความในกฎหมายเกี่ยวกับการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ดังนี้

2.1.1 ควรเพิ่มเติม วรรคสาม ในมาตรา 13 โดยแก้ไขเป็นข้อความ ดังนี้

“สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 2

ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน สัญญาตามวรรคหนึ่งต้องระบุชื่อผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันไว้ด้วย

กรณีที่นำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน ให้ผู้ให้หลักประกัน (เจ้าหนี้เดิม) บอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิ หรือให้ลูกหนี้แห่งสิทธิยินยอม ก่อนหรือขณะมีการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้ และให้นำกฎหมายว่าด้วยการโอนสิทธิเรียกร้อง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

2.1.2 แก้ไขวรรคสี่ และเพิ่มเติมวรรคห้า ในมาตรา 39 โดยแก้ไขเป็นข้อความ ดังนี้

“ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้อง เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันและบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน

ทั้งนี้ ลูกหนี้แห่งสิทธิมีสิทธิร้องขอให้ผู้รับหลักประกันแสดงหลักฐานการจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง หากผู้รับหลักประกันเพิกเฉย ลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถหลุดพ้นจากหนี้โดยการชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกัน แม้ว่าลูกหนี้แห่งสิทธิจะได้รับหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันและบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายแล้ว”

2.2 ประเด็นปัญหาว่า กรณีมีสัญญาาระหว่างผู้ให้หลักประกันกับลูกหนี้แห่งสิทธิเป็นสัญญาหลักที่จะนำมาจดทะเบียนเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ประเภทสิทธิเรียกร้อง มีเงื่อนไขกำหนดห้ามโอนสิทธิเรียกร้อง แล้วเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันและจะโอนสิทธิเรียกร้อง จะดำเนินการอย่างไร อีกทั้ง หลักประกันการธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้องเป็นทรัพย์สินที่ไม่แน่นอนคงที่ มูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้องอาจมีมูลค่าลดลงหรือเสื่อมค่าลง

ผู้ศึกษาจึงมีความเห็นว่า ควรเพิ่มเติมวรรคสองและวรรคสาม ในมาตรา 10 โดยแก้ไขเป็นข้อความ ดังนี้

“ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นใด จะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันได้ภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นนั้น

กรณีที่น่าสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกัน สัญญาหลักประกันทางธุรกิจอยู่ภายใต้ บังคับของสัญญาที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ และลูกหนี้แห่งสิทธิสามารถยกข้อต่อสู้ที่มีต่อ ผู้ให้หลักประกันขึ้นต่อสู้ผู้รับหลักประกันได้

ทั้งนี้ ถ้าหลักประกันทางธุรกิจมีมูลค่าลดลงหรือเสื่อมค่าลง ผู้ให้หลักประกันต้องหา หลักประกันใหม่หรือหลักประกันเพิ่มเติมให้มีจำนวนมูลค่าครบถ้วนตามมูลค่าหลักประกันที่ จดทะเบียนไว้ และหากผู้ให้หลักประกันไม่สามารถหาหลักประกันใหม่หรือหลักประกันเพิ่มเติม ให้มีจำนวนมูลค่าครบถ้วนตามมูลค่าหลักประกันที่จดทะเบียนไว้ได้ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเรียก ค่าเสียหายจากผู้ให้หลักประกัน”

2.3 ประเด็นปัญหาว่า เพื่อสามารถบังคับหลักประกันทางธุรกิจได้อย่างถูกต้องและ รวดเร็ว จึงควรกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานในสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

ผู้ศึกษาจึงเสนอให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง พาณิชยศาสตร์ใช้อำนาจตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ออก ประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังข้อความต่อไปนี้

“สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ อาจทำเป็นหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมี เงื่อนไขพื้นฐาน อย่างน้อย ต่อไปนี้

- (1) รายละเอียดของหนี้ประธาน
- (2) รายละเอียดของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน โดยหากเป็นทรัพย์สินที่มีทะเบียน ให้ระบุประเภท หมายเลข ของทะเบียน และนายทะเบียน หากเป็นสังหาริมทรัพย์ ให้ระบุ ประเภท ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สิน และหากเป็นสิทธิเรียกร้อง ให้ระบุรายละเอียดของสิทธิเรียกร้อง หรือสัญญา ที่นำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจไว้ด้วย
- (3) ข้อตกลงที่ว่า ลูกหนี้ได้ให้ประโยชน์ของลูกหนี้ในทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้เป็นประกัน การชำระหนี้ ตามที่ระบุในสัญญา
- (4) จำนวนเงินสูงสุดที่จะบังคับหลักประกัน
- (5) ระยะเวลาสัญญาที่จะนำมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ ต้องครอบคลุมภาวะผูกพัน การก่อหนี้รายที่จะทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
- (6) เหตุบังคับหลักประกัน
- (7) สำนักงานจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ

(8) ข้อความที่แสดงว่า เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกัน ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับเอาหลักประกัน เพื่อเป็นการชำระหนี้

(9) ข้อความที่แสดงว่า ผู้ให้หลักประกันจะไม่นำทรัพย์สินที่วางประกันไปประกันหนี้รายอื่น เว้นแต่ได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับหลักประกัน

(10) ลายมือชื่อลูกหนี้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน”

2.4 กรณีลูกหนี้ล้มละลาย

ผู้ศึกษาเสนอให้มีการกำหนดกฎหมายเพิ่มเติม กรณีเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันทางธุรกิจประเภทสิทธิเรียกร้อง และผู้รับหลักประกันได้จัดทำหนังสือแจ้งเหตุการณ์บังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ตามมาตรา 39 ให้กฎหมายกำหนดให้มีผลผูกพันลูกหนี้แห่งสิทธิที่อยู่ในสถานะพักการชำระหนี้หรือเป็นลูกหนี้ล้มละลายตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย ให้ผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าหนี้บุริมสิทธิอันมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้รายอื่น เนื่องจากผู้ศึกษามีความเห็นว่ หลักประกันที่เป็นประเภทสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันสามารถบังคับหลักประกันได้โดยเข้าควบคุมสิทธิเรียกร้องนั้นได้ทันที เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระ ผู้รับหลักประกันสามารถแจ้งให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้ให้แก่ตนได้ทันที โดยไม่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการจำหน่ายหรือบังคับให้ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิเช่นเดียวกับหลักประกันประเภทอื่น

2.5 การรับผิดชอบหนี้ในส่วนที่ขาด

กรณีบังคับหลักประกันแล้วมีมูลค่าน้อยกว่าหนี้ที่เป็นประกัน ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ควรแก้ไขมาตรา 52 วรรคสาม เป็นข้อความ ดังนี้

“เมื่อบังคับหลักประกันแล้ว กรณีเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สิน หรือกรณีได้รับชำระหนี้จากสิทธิเรียกร้องที่เป็นหลักประกันแล้ว จำนวนเงินที่ได้สุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระ เงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใด ให้ถือเป็นหนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้ จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้ และให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจจะงับสิ้นไป”

2.6 สิทธิเรียกร้องมีความเสี่ยงที่จะมีมูลค่าลดลง

เนื่องจากลูกหนี้อาจชำระหนี้ได้บางส่วน สิทธิเรียกร้องจึงมีความเสี่ยงที่จะมีมูลค่าลดลง เช่น บางส่วนอาจถูกหักค่าปรับหรือค่าเสียหายตามสัญญาหลักที่นำมาเป็นหลักประกัน หรือเหตุอื่นที่ทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ควรรื้ออำนาจตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 ออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตาม

พระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาหลักประกันประเภทสิทธิเรียกร้อง เพื่อ
เจ้าหนี้หรือนายทุนที่ปล่อยเงินกู้ซึ่งเป็นผู้รับหลักประกันพิจารณาประกอบการรับหลักประกัน
ตามลำดับความเสี่ยงในการที่จะไม่ได้รับชำระหนี้ในแต่ละลักษณะของสิทธิเรียกร้อง

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจ. (2564, 22 พฤษภาคม). ถาม-ตอบพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 (มีนาคม 2559). สืบค้นจาก [https://www.dbd.go.th/law_secru_tran_qanda2%20\(2\).pdf](https://www.dbd.go.th/law_secru_tran_qanda2%20(2).pdf)
- กรวิทย์ ตันศรี. (2564, 22 พฤษภาคม). พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ...กับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของ SMEs. ธนาคารแห่งประเทศไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/NorthEastern/DocLib_Research/05-BusinessSecurity.pdf
- กำชัย จงจักรพันธ์.(2559). *เรื่อนำรู้เกี่ยวกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการและขั้นตอนในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาบัญญัติแห่งชาติ.
- ดารารพร ธีระวัฒน์. (2555). *กฎหมายหนี้ หลักทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงยศ พุทธิยิ่งยกุล. (2559). *ปัญหาหลักประกันทางธุรกิจ ศึกษากรณีการนำสิทธิเรียกร้องมาเป็นหลักประกันทางธุรกิจ(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2537). *กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. *ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 23/2561 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน*. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/314/T_0022.PDF
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. *หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ*. 22 พฤษภาคม 2564. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/PruReg_HB/Documents/25591103_hearing2_classification.pdf
- ชานินทร์ กรชัยวิเชียร. (2559). *ระบบกฎหมายอังกฤษ*. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรมล นพลสิทธิ์. (2557). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจร่างพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต)*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

- นิลุต เลิศนุวัฒน์. (2558). การปรับใช้การประกันหนี้แบบลอย (floating charge) ในระบบกฎหมายไทย. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 44(3), 669-696.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564, 22 พฤษภาคม). โควิดกระทบยอดสัญญาหลักประกันทางธุรกิจลด 13% หวัง ปี 64 ดีขึ้น. สืบค้นจาก <https://www.prachachat.net/economy/news-631252>
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. (2552). *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน คำประกัน จำนำ จำนอง*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. (2544). *งานวิจัยเสริมหลักสูตรวิชากฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พินิจ ทิพย์มณี. (2552). *หลักกฎหมายธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- พิรพร เรืองรองปัญญา. (2549). *ปัญหาการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ศึกษาเฉพาะกรณีกิจการที่เป็นหลักประกันล้มละลาย* (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ภัทรพร เกาทัณฑ์ทอง. (2559). *การจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ : ปัญหาและการบังคับใช้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ยิ่งศักดิ์ เพชรนิล. (2546). *หลักประกันทางธุรกิจและปัญหาการบังคับทรัพย์สินหลักประกัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- วนิดา อินทรอำนาจ. (2564, 22 พฤษภาคม). หลักประกันตามสัญญาทางแพ่ง. *สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร*. สืบค้นจาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=2050
- วิมลรัตน์ เพ็ญตระกูล. (2564, 22 พฤษภาคม). ประเทศไทยกับกฎหมายหลักประกันทางธุรกิจ. *กรมพัฒนาธุรกิจการค้า*. สืบค้นจาก https://www.dbd.go.th/download/article/article_20180719101751.pdf
- สมคิด บางโม. (2545). *กฎหมายธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: ยูเออนด์ไอ.
- สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2559). *พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติ ความเป็นมา กระบวนการ และขั้นตอน ในการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 181/2559)*.

กรุงเทพมหานคร. กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ.

สุดา หวังสุวรรณ. (2551). ปัญหาการบอกกล่าวการโอนสิทธิเรียกร้องกับการคุ้มครองลูกหนี้ในการ
ทำแฟลคตอริง. *วารสารนิติศาสตร์. คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 1(1), 134-149.

สุดารัตน์ จันทร์เทียน. (2550). *ข้อจำกัดของหลักกฎหมายไทยเกี่ยวกับการสร้างหลักประกันการ
ชำระหนี้ : ศึกษาเฉพาะกรณีเครื่องจักร*, (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพมหานคร.

สุวิทย์ สุวรรณ (2553). การประกันด้วยทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอเมริกัน. *วารสารกฎหมาย คณะ
นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 28(1), 47-81.

อิสรัตน์ ชำรงมาศ. (2558). *แนวทางการบังคับสิทธิในการนำทรัพย์สินทางปัญญามาเป็น
หลักประกัน ทางธุรกิจตามพระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. 2558*,
(วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ,
กรุงเทพมหานคร.

Banking & Financial Institutions Group Newsletter February 2002. Security Interests in
Accounts Receivable and Inventory in Common Law and Civil Law Jurisdictions.
Mcguirewoods. May 26, 2021. Retrieved from :
[https://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/financial_services
/banking03.pdf](https://www.mcguirewoods.com/news-resources/publications/financial_services/banking03.pdf).

Bankruptcy No. 10–30193. Adversary No. 12–3015. 489 B.R. 688 United States Bankruptcy
Court, N.D. Ohio, Western Division. March 29, 2013.

Dubay V. Williams. United States Court of Appeals. Retrived from :
<https://www.casemine.com/judgement/us/5914c7c6add7b049347e5081>

Frederic Helsen. (2021). Security in Movables Revisited : Belgium’s Rethinking of the Article 9
UCC System. *Heinonline*. June 15 , 2021. Retrieved from : [https://home.heinonline
.org/23EurRevPrivateL959.pdf](https://home.heinonline.org/23EurRevPrivateL959.pdf).

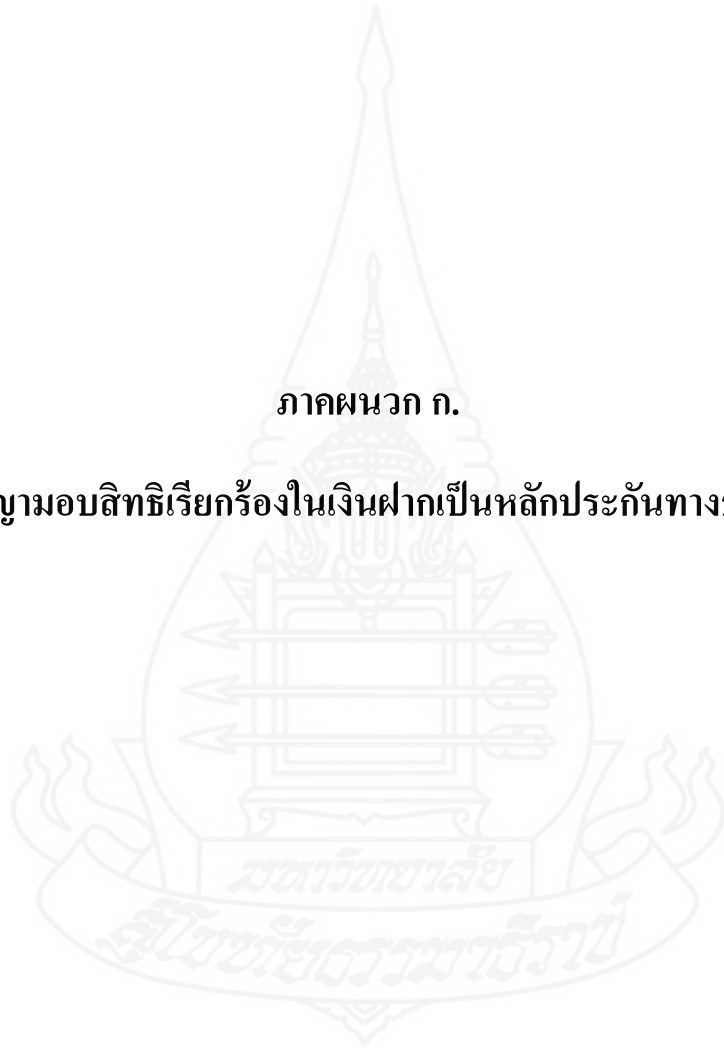
Manchester Nat. Bank v. Roche. United States Court of Appeals. Retrieved from :
<https://www.casemine.com/judgement/us/5914a09badd7b0493467bee3>

Stephen Semian and Warsaw Burstein. (2021). Lending and taking security in the United States: overview. *THOMSON REUTERS*. June 10, 2021. Retrieved from : [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-501-2871?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-501-2871?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true).

ภาคผนวก ก.

สัญญามอบสิทธิเรียกร้องในเงินฝากเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)
สัญญามอบสิทธิเรียกร้องในเงินฝากเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นเมื่อวันที่ ณ ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด(มหาชน)

สาขา

ระหว่าง:

- (1) ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่เลขที่ 44 ถนนหลังสวน แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 (“ผู้รับหลักประกัน”) ฝ่ายหนึ่ง
- (2) ทะเบียนนิติบุคคล/ถือ บัตรประชาชนเลขที่
สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่/ที่อยู่เลขที่
.....
..... (“ผู้ให้หลักประกัน”) อีกฝ่ายหนึ่ง

คู่สัญญาดตกลงกันดังต่อไปนี้:

1. คำจำกัดความและการตีความ

1.1 คำจำกัดความ

เว้นแต่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้คำจำกัดความหรือถ้อยคำใด ๆ ภายใต้อสัญญานี้มีความหมาย ดังต่อไปนี้

“ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน” หมายถึง สิทธิในเงินฝากทั้งหมดภายใต้บัญชีเงินฝาก รวมถึงสิทธิดอกเบี้ยและผลประโยชน์อื่นใด ที่มีอยู่ภายใต้บัญชีเงินฝาก หรือเกิดขึ้นเนื่องจากบัญชีเงินฝากและตราสารการฝากเงินในเวลาใด ๆ รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะสิทธิในการเรียกร้องและสิทธิที่จะได้รับการชำระเงินใด ๆ ในจำนวนเงิน ที่คงอยู่ในบัญชีเงินฝากในขณะนั้น ๆ

“บัญชีเงินฝาก”

หมายถึง บัญชีเงินฝากใด ๆ ของผู้ให้หลักประกันที่เปิดและคงไว้กับผู้รับหลักประกัน หรือที่เปิดและคงไว้กับสถาบันการเงินแห่งอื่นตามรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 1 (บัญชีเงินฝาก) รวมถึงบัญชีเงินฝาก สมุดคู่ฝาก หรือหลักฐานการรับเงินฝากใด ๆ ที่จะต้องมอบหรือตราไว้เป็นประกันภายหลังจากวันที่ทำสัญญานี้ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 2.3

“ลูกหนี้”

หมายถึง ทะเบียนนิติบุคคล/
ถือบัตรประชาชนเลขที่ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่/ที่อยู่เลขที่

“หนี้มีประกัน”

หมายถึง หนี้เงินทั้งหมดและภาระผูกพันประเภทต่าง ๆ (รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะเงินต้น ดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้ให้หลักประกันและ/หรือลูกหนี้ค้างชำระอยู่กับผู้รับหลักประกัน ค่าใช้จ่ายในการทวงถาม บังคับชำระหนี้ ตลอดจนค่ากระดิดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายหรือหนี้อื่นใด) ทั้งที่มีอยู่แล้วในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงหนี้ที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้าทำสัญญาฉบับนี้ โดยไม่คำนึงถึงสกุลเงิน สถานที่ชำระหนี้ หรือสถานที่ที่ก่อให้เกิดหนี้ ซึ่งเป็นหนี้เงินที่ผู้ให้หลักประกันและ/หรือลูกหนี้ค้างชำระ หรือยังต้องชำระ หรือที่ได้ตกลงว่าจะชำระให้กับผู้รับหลักประกัน ในระยะเวลาต่าง ๆ ภายใต้สินเชื่อและ/หรือข้อตกลงใด ๆ ของผู้รับหลักประกัน เช่น การเบิกเงินเกินบัญชี การกู้ยืมเงิน การค้ำประกัน เลตเตอร์ออฟเครดิต ทรัสต์รีซีท การขายลดตั๋วเงิน การรับช่วงการขายลดตั๋วเงิน การรับอาวัลหรือการรับรองตั๋วเงินหรือหนี้อื่นใดที่เกี่ยวกับตั๋วเงิน การซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า การป้องกันความเสี่ยงของอัตราแลกเปลี่ยนหรืออัตราดอกเบี้ย หนี้ที่เกี่ยวกับการออกสัญญาค้ำประกันโดยผู้รับหลักประกันไม่ว่ารูปแบบใด หนี้ที่เกี่ยวกับการแปลงหนี้ใหม่ การประนีประนอมยอมความ และหนี้อื่นใดทุกลักษณะทุกประเภท ภายใต้สัญญาให้สินเชื่อและเอกสารทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้หนี้มีประกันมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วงเงินหนังสือค้ำประกัน จำนวน บาท

“ดอกเบี้ย UCR” หมายถึง

อัตราดอกเบี้ยสูงสุดคิดค้นที่ผู้รับหลักประกันประกาศเรียกเก็บจากลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ หรือปฏิบัติผิดเงื่อนไขตามสัญญา ซึ่งดอกเบี้ยดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามอัตราที่ผู้รับหลักประกัน จะมีประกาศกำหนดเป็นครั้งคราวในภายหน้าด้วย ดอกเบี้ยนี้จะคิดตามธรรมเนียมประเพณีและระเบียบปฏิบัติของผู้รับหลักประกัน โดยอัตราดอกเบี้ยสูงสุดคิดค้นชำระหนี้ ณ วันทำสัญญาฉบับนี้ เท่ากับร้อยละ ต่อปี

1.2 การตีความ

ในสัญญาฉบับนี้ (เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ในสัญญาฉบับนี้)

- (ก) “ผู้ให้หลักประกัน” และ “ลูกหนี้” ให้หมายความรวมถึงผู้สืบทิตของบุคคลดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล
- (ข) “ผู้รับหลักประกัน” ให้หมายความรวมถึงผู้สืบทิต ผู้รับโอนสิทธิด้วย
- (ค) “สัญญาฉบับนี้” หรือสัญญาฉบับอื่นใด หรือเอกสารต่าง ๆ ให้หมายความรวมถึง สัญญาฉบับนี้หรือสัญญาฉบับอื่นใด หรือเอกสารต่าง ๆ ที่ได้มีการแก้ไข แปลงหนี้ใหม่ เพิ่มเติม ขยายระยะเวลา ทำแทนที่ หรือทำขึ้นใหม่
- (ง) การอ้างอิงถึงสัญญาฉบับนี้ ให้หมายความรวมถึงเอกสารแนบท้ายของสัญญาฉบับนี้และเอกสารที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวข้องกับสัญญานี้ด้วยด้วย และ
- (จ) บทบัญญัติแห่งกฎหมายและกฎเกณฑ์ ให้หมายความรวมถึงบทบัญญัติที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือทำขึ้นใหม่ด้วย

2. การมอบสิทธิในเงินฝากเป็นหลักประกันทางธุรกิจ

- 2.1 ผู้ให้หลักประกันตกลงตราทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้แก่และเพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกัน รวมถึงจดทะเบียนหลักประกัน เพื่อเป็นหลักประกันต่อเนื่องสำหรับการปฏิบัติหน้าที่และการชำระหนี้มีประกัน โดยมีจำนวนเงินต้นสูงสุดที่ตกลงเป็นหลักประกัน จำนวน บาท (.....)

นอกจากจำนวนเงินต้นสูงสุดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้ให้หลักประกันยังต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียมค่าสินไหมทดแทนซึ่งผู้ให้หลักประกันและ/หรือลูกหนี้ค้างชำระ ค่าใช้จ่ายในการทวงถาม บังคับชำระหนี้ ตลอดจนค่ากระดิดพินอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ ค่าฤชาธรรมเนียม และ/หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดด้วย

- 2.2 ก่อนหรือในวันทำสัญญาฉบับนี้ ผู้ให้หลักประกันตกลงส่งมอบบัญชีเงินฝาก ให้แก่ผู้รับหลักประกัน รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ตามที่ผู้รับหลักประกันกำหนด เว้นแต่ผู้รับหลักประกันจะตกลงยินยอมเป็นอย่างอื่น

- 2.3 หากในระยะเวลาใดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันถึงกำหนดชำระ ไม่ว่าจะ (ก) ก่อนหนี้มีประกันถึงกำหนดและเรียกให้ชำระได้ หรือ (ข) หลังจากหนี้มีประกันถึงกำหนดและเรียกให้ชำระได้แต่ผู้รับหลักประกันยังไม่ได้รับการชำระหนี้จนครบถ้วน ผู้ให้หลักประกันตกลงและยินยอมให้ผู้รับหลักประกัน (ตามแต่ดุลพินิจอันถือเป็นที่สุดของผู้รับหลักประกัน) สามารถขยายระยะเวลาหรือต่ออายุของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน/บัญชีเงินฝาก และ/หรือออกบัญชีเงินฝากใหม่ (แล้วแต่กรณี) แทนที่บัญชีเงินฝากดังกล่าวภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่มีอยู่เดิม (ยกเว้นในส่วนของอัตราดอกเบี้ยซึ่งจะเป็นอัตราตลาดปกติหรือตามที่ได้กำหนดโดยผู้รับหลักประกันหรือสถาบันการเงินผู้รับฝากเงิน ในเวลานั้น) แล้วแต่กรณี และผู้ให้หลักประกันตกลงให้บัญชีเงินฝากที่ขยายระยะเวลาออกไป และ/หรือบัญชีเงินฝากที่ออกใหม่ (แล้วแต่กรณี) เป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินที่เป็นประกันและไม่ว่าในกรณีใด ๆ ผู้ให้หลักประกันตกลงที่จะให้บัญชีเงินฝากที่ขยายระยะเวลาหรือต่ออายุออกไป และ/หรือบัญชีเงินฝากที่ออกใหม่(แล้วแต่กรณี) เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกัน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อ 2.2 และหากมีการเปลี่ยนแปลงเลขที่บัญชีเงินฝากหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญาฉบับนี้ ผู้ให้หลักประกันตกลงยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอแก้ไขข้อมูลเลขที่บัญชีเงินฝากของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันดังกล่าวได้

- 2.4 เงินจำนวนใด ๆ ที่ฝากไว้ในบัญชีเงินฝาก ไม่ว่าจะในระยะเวลาใดภายหลังจากวันที่ของสัญญาฉบับนี้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำจำกัดความคำว่า “บัญชีเงินฝาก” และ “ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน” ตามวัตถุประสงค์ของสัญญาฉบับนี้

- 2.5 กรณีที่บัญชีเงินฝากของผู้ให้หลักประกันที่เปิดไว้กับผู้รับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงว่าสัญญาฉบับนี้ถือว่าเป็นคำบอกกล่าวตามกฎหมายที่ต้องส่งถึงผู้รับหลักประกันในฐานะลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว

ในกรณีที่บัญชีเงินฝากของผู้ให้หลักประกันที่เปิดไว้กับสถาบันการเงินแห่งอื่น ผู้ให้หลักประกันตกลงที่จะร่วมกันกับผู้รับหลักประกัน จัดทำและส่งคำบอกกล่าวตามกฎหมายไปยังสถาบันการเงินผู้รับฝากเงิน ตามรายละเอียดที่ปรากฏในเอกสารแนบท้ายหมายเลข 2 (หนังสือบอกกล่าวการจดทะเบียนหลักประกัน)

- 2.6 ผู้ให้หลักประกันยินยอมให้ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการจดทะเบียนสัญญาฉบับนี้ต่อเจ้าพนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ ทั้งนี้กรณีที่ต้องมีการแก้ไขรายการจดทะเบียนหลักประกันตามสัญญาฉบับนี้เป็นประการอื่นไม่

ว่าด้วยเหตุใด ๆ เมื่อผู้รับหลักประกันแจ้งให้ทราบ ผู้ให้หลักประกันตกลงให้ความร่วมมือกับผู้รับหลักประกันในการดำเนินการแก้ไขรายการจดทะเบียนดังกล่าว

2.7 คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงให้สัญญาฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ เป็นต้นไป และหากก่อนวันที่สัญญาฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ผู้ให้หลักประกันได้ทำเอกสารสัญญาอื่นใดไว้กับผู้รับหลักประกัน ซึ่งตกลงกันไว้เกี่ยวกับการนำหลักประกันซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เป็นประกันตามสัญญาฉบับนี้ มาเป็นประกันหนี้สินและ/หรือภาระผูกพันไว้ต่อผู้รับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันตกลงให้บรรดาข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในเอกสารสัญญาดังกล่าวถูกต้องและแทนที่โดยสัญญาฉบับนี้ โดยผู้ให้หลักประกันตกลงให้นำภาระของผู้ให้หลักประกันที่มีอยู่ภายใต้เอกสารสัญญาดังกล่าว (ถ้ามี) เข้าเป็นภาระของผู้ให้หลักประกันภายใต้สัญญาฉบับนี้แทน

2.8 ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันและ/หรือลูกหนี้ผิดนัดผิดสัญญา หรือเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันใด ๆ ที่จะทำให้ผู้รับหลักประกันสามารถใช้สิทธิในการบังคับหลักประกันแล้ว ผู้ให้หลักประกันยอมสละสิทธิในการที่จะให้ผู้รับหลักประกันบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ก่อน แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้รับหลักประกันในอันที่จะบังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือกองมรดกหรือผู้รับช่วงสิทธิของลูกหนี้ ตามแต่ผู้รับหลักประกันจะเห็นสมควร

3. ความต่อเนื่องของหลักประกัน

3.1 หลักประกันที่ผู้ให้หลักประกันตราไว้กับผู้รับหลักประกันภายใต้สัญญาฉบับนี้เป็นหลักประกันที่มีผลใช้บังคับและผูกพันต่อเนื่องกันไปตลอดระยะเวลาและไม่สามารถถูกยกเลิก เพิกถอนหรือกระทบโดย

(ก) การผ่อนเวลา การผ่อนผัน การยินยอม การสละสิทธิ การละเว้น หรือการยินยอมใด ๆ ที่ได้ให้แก่ผู้ให้หลักประกัน และ/หรือลูกหนี้ ไม่ว่าในเวลาใด

(ข) การใช้หรือไม่ใช้สิทธิเรียกร้องใด ๆ ต่อผู้ให้หลักประกัน และ/หรือลูกหนี้ในการชำระหนี้

(ค) การบังคับใช้หรือการละเว้นการบังคับใช้สิทธิตามสัญญา หลักประกันใด ๆ การก้ำประกันการรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายสิทธิ หรือการเยียวยาอื่นใด

(ง) การแก้ไข และ/หรือเปลี่ยนแปลง ข้อกำหนดและเงื่อนไขภายใต้สัญญาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนี้มีประกัน และ/หรือข้อสัญญาในสัญญาฉบับนี้ และผู้ให้หลักประกันยินยอมโดยชัดแจ้งกับการแก้ไขและ/หรือเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ว่าบางส่วนหรือทั้งหมด

(จ) การเลิกบริษัท การชำระบัญชี การมีหนี้สินล้นพ้นตัว การล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการ การควบบริษัท การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบริษัท หรือการไร้ความสามารถอื่นใด ของผู้รับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกัน หรือลูกหนี้ (หรือการเริ่มต้นของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาในข้างต้น) หรือ

(จ) ความเป็นโมฆะ ความไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่สมบูรณ์หรือใช้บังคับไม่ได้ หรือความบกพร่องในข้อกำหนดของสัญญาหลักประกันใด ๆ การค้ำประกัน การรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย สิทธิ การเยียวยา หรือหน้าที่อื่นใดของคู่สัญญาภายใต้สัญญาหลักประกันใด ๆ การค้ำประกัน การรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย สิทธิ การเยียวยานั้น

3.2 ผู้รับหลักประกันมีสิทธิในการเข้าทำการประนีประนอมยอมความ จัดการ แปลงหนี้ใหม่ ตกลงประนอมหนี้ สละสิทธิ หรือผ่อนเวลาที่เกี่ยวกับหนี้มีประกัน กับ (ก) ลูกหนี้โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ให้หลักประกัน หรือ (ข) ผู้ให้หลักประกัน (แล้วแต่กรณี) ทั้งนี้ การประนีประนอมยอมความ จัดการ แปลงหนี้ใหม่ ประนอมหนี้ สละสิทธิ หรือผ่อนเวลาดังกล่าว ให้มีผลผูกพันผู้ให้หลักประกันโดยไม่จำเป็นต้องมีการเข้าทำสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขึ้นใหม่ (เท่าที่อนุญาตโดยกฎหมาย) อีกทั้งสัญญาฉบับนี้และทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใต้สัญญาฉบับนี้ให้เป็นหลักประกันต่อเนื่องและมีผลสมบูรณ์ใช้บังคับได้ และ/หรือสามารถโอนหรือโอนสิทธิเรียกร้องเพื่อเป็นหลักประกันให้กับหนี้มีประกันที่เกิดจากการ ประนีประนอมยอมความ จัดการ แปลงหนี้ใหม่ ประนอมหนี้ สละสิทธิ หรือผ่อนเวลาใด ๆ (แล้วแต่กรณี) นั้นด้วย

3.3 ในกรณีที่มีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้เกิดขึ้น

3.3.1 มีการระงับ หรือประนอมหนี้ หรือปลดปล่อยซึ่งส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของหนี้มีประกัน ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันใด ๆ ได้ตกเป็นโมฆะหรือเป็นอันใช้ไม่ได้ในภายหลัง ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด ๆ และ/หรือ

3.3.2 มีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลตัดสินให้ผู้รับหลักประกัน จ่ายเงินตามจำนวนที่ได้รับหรือถือไว้จากผู้ให้หลักประกัน ภายใต้สัญญาฉบับนี้ หรือที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือคู่สัญญาที่เกี่ยวข้อง ให้กับเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้ชำระบัญชี หรือเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของผู้ให้หลักประกันหรือบุคคลใด ๆ ทั้งนี้ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 237 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตามมาตรา 90/40, 90/41, 113, 114 และ/หรือ 115 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย

ผู้ให้หลักประกันตกลงชดใช้ให้กับผู้รับหลักประกัน เมื่อผู้รับหลักประกันเรียกร้องสำหรับ

(ก) จำนวนเงินซึ่งผู้รับหลักประกันได้ชำระคืนไปตลอดจนบรรดาความเสียหาย ความสูญเสีย และค่าใช้จ่ายซึ่งผู้รับหลักประกันมีอยู่อันเนื่องมาจากความเป็นโมฆะหรือเป็นอันใช้ไม่ได้ของการระงับหรือ การปลดปล่อยหนี้มีประกัน (แล้วแต่กรณี) และ/หรือ

(ข) จำนวนเงินที่ผู้รับหลักประกันได้ชำระไปอันเนื่องมาจากคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล

พร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตรดอกเบี้ย UCR จนกว่าเงินจำนวนดังกล่าวจะได้มีการชำระจนครบถ้วนเต็มจำนวน

4. คำรับรองและคำยืนยัน

ผู้ให้หลักประกันขอรับรองและยืนยันอย่างชัดเจนต่อผู้รับหลักประกันดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญญาฉบับนี้ก่อให้เกิดหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย มีผลสมบูรณ์ ผูกพัน และสามารถบังคับได้ทุกประการกับผู้ให้หลักประกัน และการเข้าทำสัญญา การลงนาม การส่งมอบ และการปฏิบัติตามสัญญาฉบับนี้โดยผู้ให้หลักประกันไม่เป็นการและจะไม่เป็นการทำเกินกว่าขอบเขตอำนาจที่ผู้ให้หลักประกันได้รับมา หรือเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดของกฎหมาย คำพิพากษา คำอนุมัติ ความยินยอม ใบอนุญาตหรือการอนุญาตที่มีผลผูกพันผู้ให้หลักประกันหรือของทรัพย์สินของผู้ให้หลักประกัน หรือเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับ หนังสือบริคณห์สนธิ (ถ้ามี) และ/หรือสัญญาใด ๆ ที่ผู้ให้หลักประกันเป็นคู่สัญญาหรือที่ทรัพย์สินของผู้ให้หลักประกันผูกพันอยู่
- 4.2 ผู้ให้หลักประกันเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว และมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันซึ่งปราศจากภาระผูกพันใด ๆ ทั้งสิ้น และผู้ให้หลักประกันมีความสามารถในการตรา และ/หรือจดทะเบียนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกัน และมีความสามารถในการเข้าทำ ส่งมอบ ปฏิบัติตามข้อกำหนดของสัญญาฉบับนี้
- 4.3 ไม่มีและจะไม่มีบุคคลใดมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือดีกว่าผู้รับหลักประกัน และทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนี้ไม่เคยจดทะเบียนให้เป็นประกันหรือส่งมอบให้เป็นประกันแก่บุคคลใด ๆ มาก่อน
- 4.4 ผู้ให้หลักประกันไม่ได้อยู่ภายใต้ข้อจำกัดหรือข้อห้ามใด ๆ ภายใต้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่จะจดทะเบียนหลักประกันภายใต้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้รับหลักประกัน
- 4.5 ไม่มีภาระเรียกร้องการรับผิดชอบ ข้อพิพาทหรือการดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ คงค้างอยู่หรือมีผลกระทบต่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน
- 4.6 ผู้ให้หลักประกันไม่ได้เข้าทำสัญญาฉบับนี้และกระทำการใด ๆ ภายใต้สัญญาฉบับนี้ โดยรู้ว่าการนั้นจะทำให้เกิด หรือส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ของตนหรือเป็นการให้เปรียบแก่ผู้รับหลักประกัน และผู้ให้หลักประกันไม่ทราบถึงความเสียหายหรือการให้เปรียบอันอาจเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว
- 4.7 ไม่มีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หนี้สินสิ้นพันตัว หรืออยู่ในขั้นตอนใด ๆ ของกระบวนการล้มละลาย หรือการปรับโครงสร้างธุรกิจ การเลิกบริษัท การชำระบัญชี เกิดขึ้นกับหรือมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นกับผู้ให้หลักประกันและไม่มีการแต่งตั้งผู้พิทักษ์ทรัพย์ ทรัสต์ ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือเจ้าพนักงานใด ๆ ที่คล้ายคลึงกันเพื่อควบคุมทรัพย์สินของผู้ให้หลักประกัน
- 4.8 ผู้รับหลักประกันไม่มีหน้าที่กระทำการใด ๆ หรือเข้าทำการใด ๆ ต่อหลักประกันอื่นใดที่ได้ให้ไว้แก่ผู้รับหลักประกัน
- 4.9 หลักประกันที่เกิดขึ้นภายใต้สัญญาฉบับนี้สามารถบังคับใช้ได้ และผู้รับหลักประกันสามารถใช้อำนาจหรือสิทธิที่ผู้รับหลักประกันมีอยู่ตามกฎหมายและภายใต้สัญญาฉบับนี้ได้ทันที

- 4.10 สัญญาฉบับนี้เป็นสิทธิและหลักประกันเพิ่มเติมและไม่ถือเป็นการแทนที่สิทธิหรือหลักประกันอื่นใดที่ผู้รับหลักประกันมีอยู่ต่อผู้ให้หลักประกัน และ/หรือลูกหนี้
- 4.11 ไม่มีข้อความใด ๆ ในสัญญาฉบับนี้จะก่อให้เกิดหน้าที่แก่ผู้รับหลักประกันในการให้เงินกู้หรือให้สินเชื่อแก่ผู้ให้หลักประกันและ/หรือลูกหนี้
- 4.12 [ผู้ให้หลักประกันเป็นบริษัทที่ก่อตั้งขึ้นถูกต้องภายใต้กฎหมายของประเทศที่บริษัทได้จัดตั้งขึ้นและมีอำนาจในการส่งมอบและปฏิบัติตามข้อกำหนดและเงื่อนไขภายใต้สัญญาฉบับนี้ และได้กระทำการต่าง ๆ ที่จำเป็นของบริษัทและ/หรือการกระทำอื่นใดเพื่อให้มีอำนาจในการเข้าทำ ส่งมอบ และปฏิบัติตามสัญญาฉบับนี้]

ผู้ให้หลักประกันให้สัญญากับผู้รับหลักประกันว่าคำรับรองและคำยืนยันตามที่ระบุไว้ในข้อ 4. (คำรับรองและคำยืนยัน) นั้นตรงกับความเป็นจริงและถูกต้อง และให้ถือว่าผู้ให้หลักประกันได้ให้คำรับรองและยืนยันในวันที่ของสัญญาฉบับนี้ และในแต่ละวันตลอดระยะเวลาของสัญญาฉบับนี้ตราแต่ที่ยังมีหนี้มีประกันค้างชำระอยู่

ผู้ให้หลักประกันรับทราบว่าผู้รับหลักประกันได้เข้าทำ และตกลงยอมรับสัญญาฉบับนี้และการตราหรือจดทะเบียนหลักประกันทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อประโยชน์แก่ผู้รับหลักประกันภายใต้สัญญาฉบับนี้เนื่องจากความเชื่อถือในคำรับรองและคำยืนยันของผู้ให้หลักประกันที่ได้ทำขึ้นและคงอยู่ตลอดเวลาตามที่กำหนดไว้ในข้อ 4. (คำรับรองและคำยืนยัน)

5. ข้อตกลงกระทำการ

ผู้ให้หลักประกันตกลงกับผู้รับหลักประกันโดยชัดแจ้งที่จะกระทำการดังต่อไปนี้

- 5.1 ผู้ให้หลักประกันจะต้องไม่กระทำ หรือละเว้นการกระทำการ หรือทำให้เกิด หรืออนุญาตให้ทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ทำให้เกิดการระงับผูกพัน หรือการทำให้เสียหายใด ๆ ต่อมูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่ถูกทำขึ้น หรือจะทำขึ้นภายใต้สัญญาฉบับนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน หรือสิทธิ อำนาจ และการเยียวยาใด ๆ ของผู้รับหลักประกันมีอยู่ภายใต้สัญญาฉบับนี้หรือตามกฎหมายในเวลาใดก็ตาม ผู้ให้หลักประกันตกลงกระทำการต่าง ๆ โดยทันทีซึ่งจำเป็น เพื่อปกป้องมูลค่าสิทธิ และผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยค่าใช้จ่ายของผู้ให้หลักประกันเอง
- 5.2 ผู้ให้หลักประกันจะต้องไม่ใช่สิทธิเรียกร้องที่จะถอนเงินจำนวนใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นอันขาด เว้นแต่ผู้รับหลักประกันจะตกลงยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร หรือเพื่อการชำระหนี้ที่ผู้ให้หลักประกันมีอยู่กับผู้รับหลักประกัน โดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน

หากเป็นบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้กับสถาบันการเงินอื่นใด ผู้ให้หลักประกันตกลงว่า ก่อนหรือในวันทำสัญญาฉบับนี้ ผู้ให้หลักประกันจะดำเนินการให้ผู้รับหลักประกันได้รับความยินยอมจากสถาบันการเงินผู้รับฝากเงินดังกล่าวในการอายัดบัญชีเงินฝากเพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกันเท่านั้น และจะส่งมอบเงินในบัญชีเงินฝากให้แก่ผู้รับหลักประกันทันที เพื่อหักชำระหนี้เมื่อได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รับหลักประกันว่ามีเหตุบังคับหลักประกัน โดยมีเงื่อนไข

- 5.3 ผู้ให้หลักประกันจะต้องไม่ใช่สิทธิใด ๆ ที่ผู้ให้หลักประกันอาจได้รับมาโดยการรับช่วงสิทธิ หรือสวามิภักดิ์ตามสัญญาฉบับนี้ และหากผู้ให้หลักประกันได้รับเงินจำนวนใด ๆ จากการฝ่าฝืนการกระทำที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ให้หลักประกันตกลงเก็บรักษาเงินจำนวนดังกล่าวไว้เพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกัน และส่งมอบให้แก่ผู้รับหลักประกันโดยทันที
- 5.4 ผู้ให้หลักประกันจะต้องไม่โอนสิทธิเรียกร้อง โอน จำนำ ก่อให้เกิดภาระผูกพัน นำไปจดทะเบียนหลักประกันกับบุคคลอื่น หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการจำกัด จำหน่าย จ่ายโอนสิทธิและหน้าที่ใด ๆ ของผู้ให้หลักประกันไม่ว่าจะทั้งหมดหรือแต่บางส่วนอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน
- 5.5 ผู้ให้หลักประกันจะต้องลงนาม ประทับตรา เข้าทำ และส่งมอบเอกสาร ตราสาร เอกสารทางทะเบียนและคำบอกกล่าวและกระทำการต่าง ๆ ที่ผู้รับหลักประกันกำหนดเพื่อความสมบูรณ์ คงอยู่ ป้องกัน ปกป้อง และบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่เพิ่มขึ้นและเป็นหลักประกันหนี้มีประกันภายใต้สัญญาฉบับนี้ โดยทันทีและด้วยค่าใช้จ่ายของผู้ให้หลักประกันเอง
- 5.6 ถ้าหากภายหลังวันทำสัญญาฉบับนี้ ผู้รับหลักประกันมีความจำเป็นในการแก้ไข / เพิ่มเติม / เปลี่ยนแปลง ข้อความใด ๆ ในสัญญาฉบับนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อให้มีข้อความสอดคล้องกับรายการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ผู้ให้หลักประกันตกลงยินยอมในการแก้ไข / เพิ่มเติม / เปลี่ยนแปลง ข้อความ ต่อ ไปด้วย และในการดำเนินการดังกล่าว หากผู้รับหลักประกันประสงค์ให้ผู้ให้หลักประกันจัดการ หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ผู้ให้หลักประกันยินดีที่จะจัดการหรือดำเนินการ รวมทั้งรับผิดชอบชำระค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตามที่ผู้รับหลักประกันเรียกร้องทันที
- 5.7 หากเกิดความเสียหายขึ้นต่อผู้รับหลักประกัน และ/หรือบุคคลใด อันเนื่องจากการที่ผู้ให้หลักประกันไม่ปฏิบัติตามสัญญาฉบับนี้ ไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใด หรือด้วยเหตุอื่นใดก็ตาม ผู้ให้หลักประกันตกลงรับผิดชอบในความเสียหายตามที่ผู้รับหลักประกันเสียไปโดยแท้จริงจนเต็มจำนวนทุกอย่างทุกประการ และให้สิทธิผู้รับหลักประกันที่จะพิจารณายกเลิก และ/หรือเรียกให้ชำระหนี้ทั้งหมดที่ผู้ให้หลักประกัน และ/หรือลูกหนี้ได้รับการสนับสนุนทางการเงิน และ/หรือมีการอยู่กับผู้รับหลักประกัน แม้ว่าหนี้นั้นจะยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ตาม

ข้อตกลงกระทำการ ในข้อ 5. (ข้อตกลงกระทำการ) ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ของสัญญาฉบับนี้และให้มีผลใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่ยังมีหนี้มีประกันค้างชำระอยู่

6. การมอบอำนาจ

- 6.1 ทั้งนี้ เท่าที่กฎหมายกำหนดอนุญาตให้ทำได้ ผู้ให้หลักประกันตกลงแต่งตั้งอย่างเปิดเผยไม่ได้ให้ผู้รับหลักประกัน หรือกรรมการหรือพนักงาน หรือบุคคลใด ๆ ของผู้รับหลักประกัน (ไม่ว่าบุคคลดังกล่าวจะได้รับแต่งตั้งเป็นครั้งคราวเพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะหรือ ได้รับแต่งตั้งเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผู้รับหลักประกันเพื่อจุดประสงค์ภายใต้สัญญาฉบับนี้และเอกสารแต่งตั้งดังกล่าวของผู้รับหลักประกันให้ถือเป็นที่สุด) เป็นผู้รับมอบอำนาจของผู้ให้หลักประกัน (ต่อไปนี้ให้เรียกว่า “ผู้รับมอบอำนาจ”) เพื่อและในนามของผู้ให้หลักประกันหรือในนามของผู้รับมอบอำนาจเอง เพื่อกระทำการใด ๆ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนและไม่ว่าในระยะเวลาใด ๆ ตามที่ผู้รับมอบอำนาจจะเห็นสมควรเพื่อการดำเนินการต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ หรือจดทะเบียนหลักประกัน หรือจดทะเบียนแก้ไขรายการจดทะเบียน ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะการทำบัญชีเงินฝากขึ้นใหม่หรือเปลี่ยนแปลงที่ หรือขยายระยะเวลาหรือต่ออายุการฝากเงินตามบัญชีเงินฝาก หรือการถอนเงินฝากและรับเงินภายใต้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน รวมถึงกระทำการหรือเข้า

ทำเอกสารใด ๆ ในนามของผู้ให้หลักประกัน เท่าที่จำเป็น หรือเพื่อความสะดวกในการบังคับใช้สิทธิและการเยียวยาภายใต้สัญญาฉบับนี้และเพื่อป้องกันหรือทำให้ผลประโยชน์ใด ๆ ของผู้รับหลักประกันที่มีต่อหลักประกันนั้น ๆ สมบูรณ์

- 6.2 ผู้ให้หลักประกันตกลงว่าการมอบอำนาจที่กำหนดข้างต้นนี้ จะ ไม่ถูกเพิกถอนตราบเท่าที่สัญญาฉบับนี้ยังมีผลบังคับใช้อยู่ หรือตราบเท่าที่ยังมีหนี้มีประกันค้างชำระอยู่
- 6.3 ผู้ให้หลักประกันตกลงว่าผู้รับมอบอำนาจไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อผู้ให้หลักประกันสำหรับความสูญหายหรือเสียหายใด ๆ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากกรณีใด หรือเป็นผลมาจากการกระทำ ความประมาทเลินเล่อ การละเลยของผู้รับมอบอำนาจในการที่ใช้อำนาจภายใต้หรือที่เกี่ยวข้องกับสัญญาฉบับนี้ และผู้ให้หลักประกันจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดให้แก่ผู้รับมอบอำนาจ (รวมถึงค่าบริการทางกฎหมายตามหลักการปกติทั่วไปที่อาจต้องมี) และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้รับมอบอำนาจในการใช้อำนาจตามที่กล่าวมาข้างต้น
- 6.4 ผู้ให้หลักประกันตกลงว่าใบเสร็จรับเงิน เอกสาร การกระทำ หรือสิ่งใด ๆ ซึ่งผู้รับมอบอำนาจได้รับมา ทำขึ้น เข้าทำ เพื่อจุดประสงค์ตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ให้ถือว่าถูกต้อง สมบูรณ์ และมีผลใช้บังคับได้ตามเจตนาและวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เสมือนว่าผู้ให้หลักประกันได้เป็นผู้ลงนาม ประทับตรา ส่งมอบ ได้รับ หรือเข้าทำด้วยตนเอง
- 6.5 ผู้ให้หลักประกันตกลงที่จะให้สัตยาบันแก่การใด ๆ ก็ตามที่ผู้รับมอบอำนาจได้กระทำ หรือก่อให้เกิดขึ้น โดยชอบด้วยกฎหมายตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับมอบอำนาจตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้

7. ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย

- 7.1 ผู้ให้หลักประกันต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อบรรดาค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการจดทะเบียนหลักประกัน การแก้ไขรายการจดทะเบียน การยกเลิกรายการจดทะเบียน และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวเนื่องกับการจดทะเบียน และการดำเนินการตามสัญญาฉบับนี้ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดหาที่ปรึกษาทางกฎหมาย ค่าทนายความ ค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินคดี ของผู้รับหลักประกัน (ตามหลักการปกติทั่วไปที่อาจต้องมี) อันเกี่ยวกับการเตรียมการ การเข้าทำสัญญา การทำให้สมบูรณ์ หรือการบังคับใช้สัญญา บังคับหลักประกัน และทำคำบอกกล่าว เรียกร้อง ทวงถามต่าง ๆ ของผู้รับหลักประกันถึงผู้ให้หลักประกันหรือลูกหนี้ อันเกี่ยวกับสัญญาฉบับนี้และ/หรือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน
- 7.2 หากผู้ให้หลักประกันไม่ชำระค่าธรรมเนียมและ/หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามที่กล่าวไว้ในสัญญาฉบับนี้ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิ (แต่มิได้ถือเป็นหน้าที่) ที่จะดำเนินการชำระค่าธรรมเนียมและ/หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ตามข้อ 7.1 ในนามของผู้ให้หลักประกันหรือที่ผู้ให้หลักประกันรับผิดชอบตามสัญญาฉบับนี้ และผู้ให้หลักประกันตกลงที่จะชำระคืนเงินทั้งหมดที่ผู้รับหลักประกันได้ชำระไปเพื่อการดังกล่าวให้แก่ผู้รับหลักประกัน เมื่อผู้รับหลักประกัน เรียกให้ชำระทันที

8. การรับผิดชอบใช้

ผู้ให้หลักประกัน ตกลงกับผู้รับหลักประกันที่จะชดใช้ค่าเสียหายอย่างเต็มจำนวนให้แก่ผู้รับหลักประกัน สำหรับการกระทำ การดำเนินการ การเรียกร้อง ความรับผิดชอบ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะ ความรับผิดชอบทางภาษี และภาษี การให้บริการซึ่งถูกเรียกเก็บหรืออาจถูกเรียกเก็บ ในแต่ละกรณี) ซึ่งเกิดขึ้นกับ หรือต้องรับผิดชอบโดยผู้รับหลักประกัน รวมถึง

ตัวแทนหรือบุคคลใด ๆ ที่ถูกแต่งตั้งโดยผู้รับหลักประกัน อันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาฉบับนี้ ของผู้ให้หลักประกันหรือจากการกระทำ การหรือการละเว้นกระทำใด ๆ ของผู้ให้หลักประกัน ตามสิทธิอำนาจ หน้าที่ ดุลพินิจ และความรับผิดชอบของตนภายใต้สัญญาฉบับนี้ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำ การดำเนินการ การเรียกร้อง ความรับผิดชอบ ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ที่ได้กระทำหรือละเว้นกระทำตามสัญญาฉบับนี้ เว้นแต่ ค่าเสียหายดังกล่าวจะเกิดจากการทุจริตหรือจงใจกระทำผิดของผู้รับหลักประกันเอง

9. การบังคับหลักประกัน

9.1 หากเกิดเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- 9.1.1 ลูกหนี้ผิดนัดชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ยงวดใดงวดหนึ่ง หรือผิดนัดชำระเงินตามตัวเงินฉบับใดฉบับหนึ่ง หรือผิดนัดชำระ ค่าธรรมเนียมหรือเงินใด ๆ ตามหนี้มีประกัน หรือเอกสารหรือสัญญาอื่นใดที่สร้างขึ้นและเกี่ยวเนื่องกับหนี้มีประกัน ไม่ว่า ทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน
- 9.1.2 ลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน ผิดข้อสัญญา ข้อปฏิบัติ ข้อละเว้น หรือคำรับรองใด ๆ ตามหนี้มีประกัน และ/หรือ สัญญาฉบับนี้ หรือเอกสารอื่นใดที่จะได้จัดทำขึ้นตามหนี้มีประกัน และ/หรือสัญญาฉบับนี้ ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม
- 9.1.3 ลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีพฤติกรรมอันน่าสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำความผิด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือกระทำ การใด ๆ ที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับหลักประกัน
- 9.1.4 ลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน และ/หรือผู้ขอใช้วงเงินร่วม ผิดนัดชำระหนี้หรือผิดสัญญาประเภทอื่น ๆ ที่มีกับผู้รับ หลักประกันหรือเจ้าหนี้อื่นใด
- 9.1.5 หลักฐานหรือเอกสารใด ๆ เกี่ยวกับลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน ส่งมอบให้แก่ผู้รับหลักประกันเป็นหลักฐานเท็จ หรือลูกหนี้ใช้สินเชื่อผิดวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุมัติจากผู้รับหลักประกัน
- 9.1.6 ลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน ตาย หรือหยุดประกอบกิจการ หรือเลิกกิจการ หรือเป็นผู้หนีสินล้นพ้นตัว หรือถูก พิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย หรือมีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน หรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดี หรือถูกยึดถูกอายัดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องใด ๆ
- 9.1.7 หลักประกันใด ๆ ที่ลูกหนี้และ/หรือผู้ให้หลักประกัน ให้ไว้กับผู้รับหลักประกันถูกยึดหรือถูกอายัดโดยผู้รับหลักประกัน หรือบุคคลอื่น รวมถึงการถูกยึดหรือถูกอายัดโดยหน่วยงานของรัฐใด ๆ ที่มีอำนาจ หรือถูกโต้แย้งกรรมสิทธิ์ หรือสูญหาย หรือถูกทำลาย หรือถูกทำลาย หรือเป็นอันลุดพ้น หรือเสื่อมราคา หรือถูกรอนสิทธิ หรือผู้ค้ำประกัน(หากมี) ได้บอกเลิก การค้ำประกัน
- 9.1.8 มีเหตุใด ๆ อันเป็นสาระสำคัญที่ผู้รับหลักประกันพิจารณาโดยสุจริตหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีผลกระทบอย่างมี นัยสำคัญต่อการประกอบกิจการ ทรัพย์สิน หนีสิน หรือสถานะทางการเงินของลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน หรือทำ

ให้ผู้ถือหุ้น และ/หรือผู้ให้หลักประกัน ไม่สามารถหรืออาจจะไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกันได้ ไม่ว่าหนี้จะครบกำหนดชำระแล้วหรือไม่

9.1.9 ลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน ปฏิบัติฝ่าฝืนหรือละเมิดต่อกฎหมายใด ๆ รวมถึงคำสั่ง กฎ ระเบียบใด ๆ ของหน่วยงานรัฐที่มีอำนาจ ซึ่งผู้รับหลักประกันพิจารณาโดยสุจริตแล้วเห็นว่า มีผลกระทบต่อธุรกิจของลูกหนี้ และ/หรือผู้ให้หลักประกัน

9.1.10 มีวิกฤตการณ์ปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อของผู้รับหลักประกัน

ให้ถือเป็นเหตุบังคับหลักประกัน ซึ่งผู้ให้หลักประกันตกลงยินยอมให้ผู้รับหลักประกันดำเนินการบังคับหลักประกันที่ผู้ให้หลักประกัน ได้ให้ไว้ตามสัญญาฉบับนี้ เพื่อนำเงินฝากมาหักชำระหนี้มีประกันของผู้ให้หลักประกัน และ/หรือลูกหนี้ มีอยู่ต่อผู้รับหลักประกัน ได้ทันที

ทั้งนี้ กรณีที่ผู้รับหลักประกันดำเนินการบังคับหลักประกันตามวรรคก่อน ผู้รับหลักประกันจะมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบภายใน 7 (เจ็ด) วันนับแต่วันที่ดำเนินการดังกล่าว

ในกรณีที่เงินฝากดังกล่าวฝากไว้กับสถาบันการเงินแห่งอื่น เมื่อผู้รับหลักประกัน ได้มีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาฉบับนี้ไปยังสถาบันการเงินผู้รับฝากเงินแล้ว ผู้ให้หลักประกันตกลงและยินยอมให้สถาบันการเงินผู้รับฝากเงินนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ตามสัญญาฉบับนี้ หรือส่งมอบเงินฝากให้กับผู้รับหลักประกันเพื่อนำเงินมาหักชำระหนี้มีประกันของผู้ให้หลักประกัน และ/หรือลูกหนี้ มีอยู่ต่อผู้รับหลักประกัน ได้ทันที

9.2 ในกรณีที่เงินสุทธิที่ผู้รับหลักประกัน ได้รับจากการบังคับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ไม่เพียงพอที่จะชำระหรือหักกลบลบหนี้หนี้มีประกัน ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้ในส่วนที่ขาดดังกล่าวให้แก่ผู้รับหลักประกันจนครบถ้วน

10. การหักกลบลบหนี้

ผู้รับหลักประกันมีสิทธิ ตามแต่ดุลพินิจของผู้รับหลักประกัน (แต่ไม่ถือเป็นหน้าที่ของผู้รับหลักประกัน) ในการหักกลบลบหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวให้ผู้ให้หลักประกันทราบล่วงหน้าและสามารถนำเงินที่คงเหลือในบัญชีใด ๆ ของผู้ให้หลักประกันที่เปิดอยู่กับผู้รับหลักประกัน รวมถึงสามารถนำเงินจำนวนใด ๆ ที่ผู้รับหลักประกันต้องชำระให้กับผู้ให้หลักประกันมาหักกลบลบหนี้และความรับผิดชอบที่ผู้ให้หลักประกันมีอยู่ภายใต้สัญญาฉบับนี้ (ซึ่งในแต่ละกรณี ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงว่าหนี้ดังกล่าวจะต้องมีการส่งคำบอกกล่าวหนี้้นั้น ได้ถึงกำหนดแล้วหรือถึงกำหนดในอนาคต และไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสกุลเงิน สถานที่ชำระหนี้ หรือสถานที่ที่ก่อให้เกิดหนี้) ทั้งนี้ หากการหักกลบลบหนี้ดังกล่าวจะต้องมีการแปลงค่าเงินจากสกุลเงินตราหนึ่งเป็นอีกสกุลเงินตราหนึ่ง คู่สัญญาตกลงให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยน spot rate ณ อัตราสูงสุดของผู้รับหลักประกันที่ใช้สำหรับการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ในขณะที่จะมีการหักกลบ (โดยผู้รับหลักประกันมีสิทธิเด็ดขาดในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน) ในการแปลงสกุลเงินตราของหนี้ที่จะนำมาหักกลบที่ผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ต้องชำระ และให้ถือว่าค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแปลงสกุลเงินตราดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของหนี้มีประกัน

11. การมีอยู่ของสิทธิและการสละสิทธิ

สิทธิต่าง ๆ ของผู้รับหลักประกันตามสัญญาฉบับนี้

- (ก) มีอยู่ตลอดระยะเวลาและสามารถใช้ได้ตลอดเวลาตามที่ผู้รับหลักประกันเห็นสมควร และถือเป็นสิทธิที่มีเพิ่มขึ้นมาและไม่เป็นการจำกัดสิทธิต่าง ๆ ที่ผู้รับหลักประกันมีอยู่ตามกฎหมาย
- (ข) ไม่อาจถูกสละหรือเปลี่ยนแปลงเว้นแต่จะได้รับการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งที่จะสละสิทธิหรือเปลี่ยนแปลงเป็นหนังสือโดยผู้รับหลักประกัน และ
- (ค) ไม่ถือว่าเป็นการสละสิทธิหรือเปลี่ยนแปลงสิทธิใด ๆ

12. ระยะเวลา

ระยะเวลาใด ๆ ที่กำหนดไว้ภายใต้สัญญาฉบับนี้ถือว่าเป็นสาระสำคัญ การที่ผู้รับหลักประกันไม่ใช่สิทธิ หรือใช้สิทธิล่าช้า หรือการละเว้นการใช้สิทธิ อำนาจ บุริมสิทธิ หรือการเยียวยาใด ๆ ของผู้รับหลักประกันภายใต้สัญญาฉบับนี้เมื่อผู้ให้หลักประกันกระทำผิดภายใต้สัญญาฉบับนี้ จะไม่ทำให้เสื่อมเสียไปซึ่งสิทธิ อำนาจ บุริมสิทธิ หรือสิทธิในการเยียวยาใด ๆ ของผู้รับหลักประกัน หรือไม่ถือเป็นการสละสิทธิ หรือยอมรับการผิดนั้น โดยผู้รับหลักประกัน และการกระทำใด ๆ ของผู้รับหลักประกันอื่น เกี่ยวเนื่องกับการผิดนั้นหรือการยอมรับการผิดนั้นนั้น จะไม่ส่งผลกระทบต่อ หรือทำให้เสื่อมเสีย อำนาจ บุริมสิทธิ หรือการเยียวยาของผู้รับหลักประกันอื่นเกี่ยวกับการผิดนั้น ผิดสัญญาอื่น ๆ หรือที่จะเกิดขึ้นในภายหลังของผู้ให้หลักประกัน

13. การแยกส่วนของข้อสัญญา

หากข้อกำหนดภายใต้สัญญาฉบับนี้กลายเป็น โฆษะ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่สมบูรณ์หรือใช้บังคับไม่ได้ในประการใด ๆ ตามกฎหมายใด ให้ข้อกำหนดอื่น ๆ ยังคงมีผลชอบด้วยกฎหมาย มีผลสมบูรณ์ และใช้บังคับได้ตามกฎหมายต่าง ๆ และข้อกำหนดอื่น ๆ นั้นจะไม่เสื่อมเสียไปหรือถูกกระทบ เพราะความเป็น โฆษะ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่สมบูรณ์ หรือการใช้บังคับมิได้ของข้อกำหนดตามสัญญาฉบับนี้ดังกล่าว

14. หลักฐานของหนี้มีประกัน

เอกสาร ใบรับรองใด ๆ ที่ได้ลงนามโดยพนักงานของผู้รับหลักประกันเกี่ยวกับจำนวนหนี้มีประกันจะมีผลผูกพันและเป็นที่ยุติแก่ผู้ให้หลักประกัน เว้นแต่เอกสารดังกล่าวมีข้อผิดพลาดอย่างชัดแจ้ง

15. การโอนสิทธิเรียกร้อง

ผู้ให้หลักประกัน ตกลงให้ผู้รับหลักประกันสามารถ โอนสิทธิ ผลประโยชน์และหน้าที่ใด ๆ ภายใต้สัญญาฉบับนี้ไปยังบุคคลอื่นได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมล่วงหน้าจากผู้ให้หลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันไม่มีสิทธิในการโอนสิทธิ ผลประโยชน์ หน้าที่และความรับผิดชอบใด ๆ ภายใต้สัญญาฉบับนี้ หรือเข้าทำธุรกรรมใด ๆ ที่อาจมีผลให้สิทธิ ผลประโยชน์ หน้าที่ และความรับผิดชอบใด ๆ โอนไปยังบุคคลอื่น เว้นแต่จะได้รับความยินยอมล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับหลักประกัน

16. การเปิดเผยข้อมูล

16.1 ผู้ให้หลักประกันตกลงและอนุญาตให้ผู้รับหลักประกันเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูลและผู้ให้หลักประกัน ได้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และ/หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นใดเกี่ยวกับผู้ให้หลักประกันรวมถึงธุรกิจและกิจการของผู้ให้หลักประกัน

16.2 ผู้ให้หลักประกันตกลงและอนุญาตให้ผู้รับหลักประกันเปิดเผยข้อมูลและผู้ให้หลักประกันได้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และ/หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นใดเกี่ยวกับผู้ให้หลักประกันรวมถึงธุรกิจและกิจการของผู้ให้หลักประกันให้แก่บุคคลต่อไปนี้ ไม่ว่าบุคคลที่รับข้อมูลดังกล่าวจะมีที่อยู่หรือสถานประกอบการอยู่ในหรือนอกประเทศไทยก็ตาม

(ก) บริษัทแม่ บริษัทโฮลดิ้ง บริษัทในเครือและบริษัทลูกของผู้รับหลักประกัน (ซึ่งเรียกรวมกันว่า “ซีไอเอ็มบี กรุ๊ป”) รวมถึงกรรมการ ลูกจ้าง ผู้รับเหมา ตัวแทน นายหน้า ผู้ประกอบวิชาชีพในการให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ ทนายความ หรือผู้ตรวจสอบทางบัญชีของซีไอเอ็มบี กรุ๊ป

(ข) หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานกำกับดูแลที่มีเขตอำนาจเหนือหน่วยงานใด ๆ ในซีไอเอ็มบี กรุ๊ปรวมถึงผู้รับหลักประกัน

(ค) คู่สัญญาหลักประกันใด ๆ และ/หรือคู่สัญญาภายใต้สัญญาและ/หรือธุรกรรมใด ๆ ซึ่งอาจให้เกิดข้อพิพาทกับผู้ให้หลักประกันจะต้องจัดหาให้แก่ผู้รับหลักประกันและ/หรือคู่สัญญาหลักประกัน ตามสัญญาฉบับนี้

(ง) ผู้รับประกันภัยของผู้รับหลักประกัน ที่ปรึกษาด้านการประกันภัย และ/หรือบุคคลใด ๆ ตามกรมธรรม์ประกันภัย

(จ) บุคคลใด ๆ ที่ผู้รับหลักประกันต้องเปิดเผยข้อมูลให้ตามหมายศาลหรือโดยกระบวนการใด ๆ ตามกฎหมาย หรือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย การฟ้องร้อง หรือการดำเนินการใด ๆ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับสัญญาฉบับนี้หรือไม่

(ฉ) บุคคลที่อาจเข้ามาเป็นผู้รับ โอนสิทธิเรียกร้องซึ่งอยู่ระหว่างการเจรจากับผู้รับหลักประกันเพื่อโอนสิทธิเรียกร้อง หรือแปลงหนี้ใหม่สำหรับสิทธิหรือหน้าที่ตามสัญญาฉบับนี้หรือเกี่ยวข้องกับสัญญาฉบับนี้

(ช) บุคคลใด ๆ ที่ผู้รับหลักประกันเข้าทำหรืออาจเข้าทำธุรกรรมหรือสัญญาการถ่ายโอนหรือรับโอนความเสี่ยงด้านเครดิต

เพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารและ/หรือกำกับดูแลความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับผู้รับหลักประกัน รวมถึงการตรวจสอบ วิเคราะห์ การอำนวยความสะดวก การทบทวนสินเชื่อ การต่ออายุสินเชื่อ การประเมินหลักประกัน การจัดการสินเชื่อ และการป้องกันความเสี่ยงสำหรับบัญชีสินเชื่อทั้งหมดเป็นครั้งคราวหรือในภายหน้า รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูล การรวบรวมข้อมูลสถิติ การให้บริการของผู้รับหลักประกัน การส่งเสริมการขายหรือการขายผลิตภัณฑ์อื่นหรือการตลาดของผลิตภัณฑ์และบริการใด ๆ ของซีไอเอ็มบี กรุ๊ป หรือเพื่อการให้บริการจากบุคคลภายนอกในการดำเนินการให้บริการใด ๆ ของซีไอเอ็มบี กรุ๊ป หรือเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดตามที่ผู้รับหลักประกันเห็นสมควร

17. การบอกกล่าว

บรรดาคำบอกกล่าว จดหมายโต้ตอบ คำทวงถาม หรือเอกสารใด ๆ ที่ส่งให้แก่ผู้ให้หลักประกันไม่ว่าโดยจดหมายลงทะเบียนหรือไม่ลงทะเบียนหรือส่งด้วยมือก็ดี หากได้ส่งไปยังที่อยู่ตามที่ระบุไว้ข้างต้นในสัญญาฉบับนี้ หรือที่อยู่ของผู้ให้หลักประกันที่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้รับหลักประกันทราบล่าสุด ให้ถือว่าเป็นการส่งไปยังผู้ให้หลักประกันโดยชอบแล้ว ไม่ว่าตามข้อเท็จจริงผู้ให้หลักประกันจะได้รับหรือไม่ก็ตาม และในกรณีที่การส่งคำบอกกล่าว จดหมายโต้ตอบ คำทวงถาม หรือเอกสารใด ๆ ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนที่อยู่ หรือสถานที่ดังกล่าวได้ถูกรื้อถอนหรือกลายเป็นที่รกร้าง โดยที่ผู้ให้หลักประกันมิได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้รับหลักประกันให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ หรือส่งไม่ได้เพราะหาที่อยู่ดังกล่าวไม่พบก็ดี ให้ถือว่าผู้ให้หลักประกันได้รับคำบอกกล่าว จดหมายโต้ตอบ คำทวงถาม หรือเอกสารที่ได้ถูกส่งโดยชอบแล้ว

สำหรับการติดต่อกับผู้รับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันตกลงยอมรับว่า ผู้ให้หลักประกันต้องบอกกล่าวเป็นหนังสือส่งให้แก่ผู้รับหลักประกันตามที่อยู่อันเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ของผู้รับหลักประกันที่ได้จดทะเบียนไว้ต่อสำนักงานหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ในขณะนั้นเท่านั้น จึงจะถือว่าเป็นการส่งหนังสือติดต่อ และ/หรือหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้รับหลักประกันแล้วโดยชอบ ทั้งนี้ ผู้ให้หลักประกันต้องบอกกล่าวให้แก่ผู้รับหลักประกันทราบล่วงหน้าและให้หนังสือบอกกล่าวมีผลเมื่อพ้น 3 (สาม) วันทำการนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือบอกกล่าว

18. ดอกเบี้ย

หากผู้ให้หลักประกัน ผิดนัดชำระหนี้จำนวนใด ๆ (รวมถึงค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย) ภายใต้สัญญาฉบับนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดหรือเมื่อผู้รับหลักประกันทวงถาม ผู้ให้หลักประกันตกลงชำระดอกเบี้ยให้แก่ผู้รับหลักประกันที่อัตราดอกเบี้ย UCR บนจำนวนเงินที่ค้างชำระในขณะใดขณะหนึ่งจนกว่าหนี้ดังกล่าวจะได้มีการชำระจนครบถ้วนเต็มจำนวน

19. การเลิกสัญญา

สัญญาฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาฉบับนี้จนกว่าหนี้ประกันจะถูกชำระจนครบถ้วนเต็มจำนวน ผู้ให้หลักประกันไม่สามารถบอกเลิกสัญญาฉบับนี้ก่อนกำหนดได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้รับหลักประกันเป็นลายลักษณ์อักษรก่อน

20. กฎหมายที่ใช้บังคับ

สัญญาฉบับนี้ให้ใช้บังคับและตีความตามกฎหมายไทย และผู้ให้หลักประกันตกลงอย่างไม่มีเงื่อนไขและเพิกถอนไม่ได้ให้ศาลไทยเป็นศาลที่มีเขตอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการพิจารณา ตัดสินคดีความ หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ

เพื่อเป็นหลักฐานแห่งการนี้ คู่สัญญาทุกฝ่ายได้ลงนามและส่งมอบสัญญาฉบับนี้ในวัน เดือน และปี ซึ่งระบุไว้ข้างต้น

เพื่อและในนามของผู้ให้หลักประกัน

- ประทับตราบริษัท (ถ้ามี) -

ชื่อ: (.....)

ตำแหน่ง:

ชื่อ: (.....)

ตำแหน่ง:

[ผู้ให้หลักประกัน]:

[คู่สมรสของผู้ให้หลักประกัน]:

ชื่อ: (.....)

ชื่อ: (.....)

เพื่อและในนามของผู้รับหลักประกัน
ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)

ชื่อ: (.....)

พยาน

พยาน

ชื่อ: (.....)

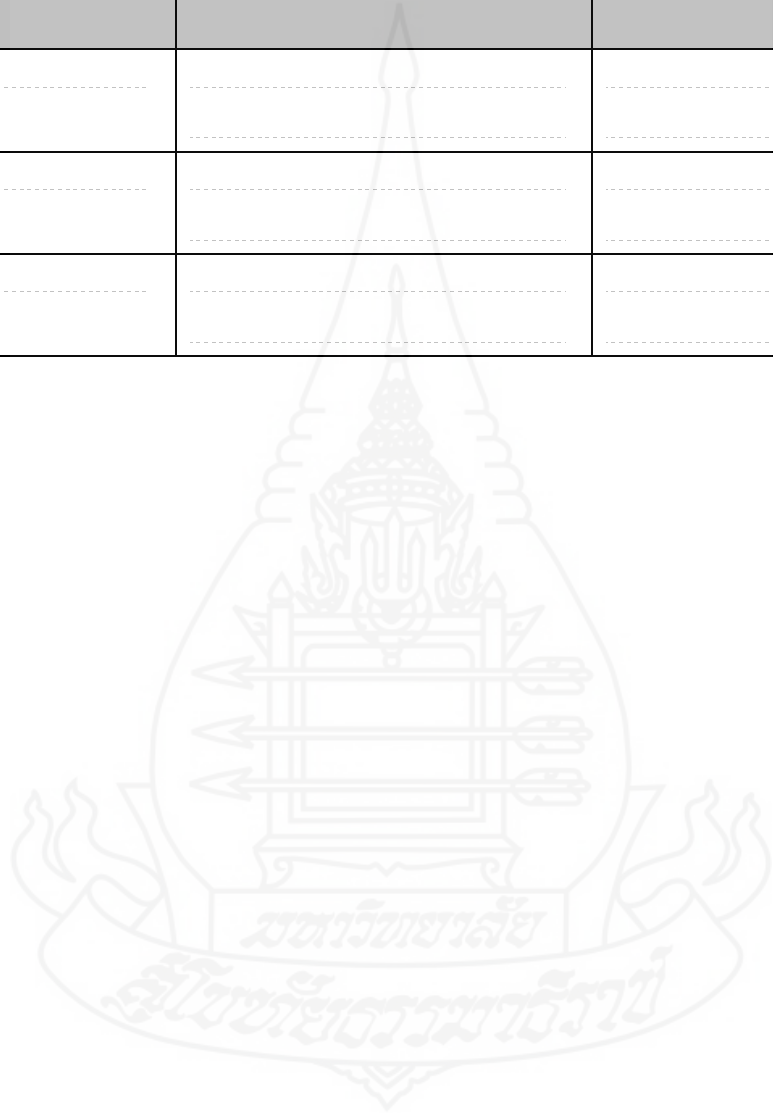
ชื่อ: (.....)

เอกสารแนบท้ายหมายเลข 1

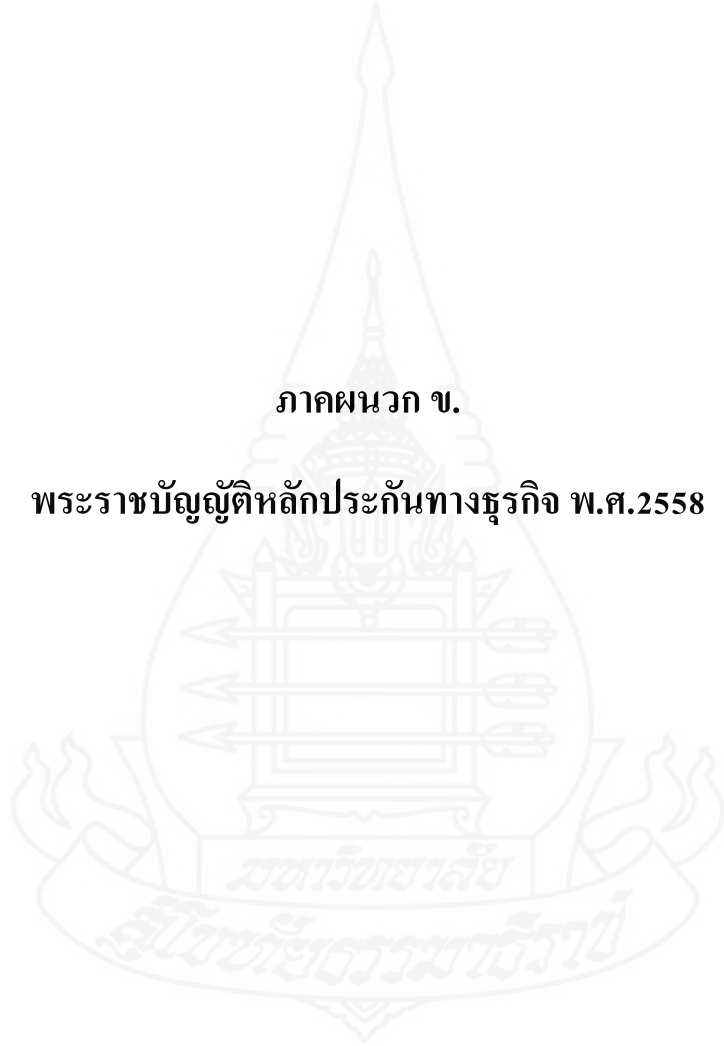
บัญชีเงินฝาก

ลำดับ	ประเภทบัญชี ธนาคาร	เลขที่บัญชี	ธนาคาร	สาขา	จำนวนเงินที่ มอบเป็นประกัน	สกุลเงิน
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข.

พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ.2558

พระราชบัญญัติ
หลักประกันทางธุรกิจ
พ.ศ. ๒๕๕๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
เป็นปีที่ ๗๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติหลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖
มาตรา ๕๗ มาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“กิจการ” หมายความว่า ททรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจและสิทธิต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจนั้นที่ผู้ให้หลักประกันนำมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ ซึ่งผู้ให้หลักประกัน
อาจโอนบรรดาทรัพย์สินและสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นให้แก่บุคคลอื่นในลักษณะที่ผู้รับโอนสามารถ
ประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อไปได้ทันที

“ทรัพย์สินมีทะเบียน” หมายความว่า ททรัพย์สินที่กฎหมายกำหนดให้มีทะเบียนสิทธิ

“เจ้าพนักงานทะเบียน” หมายความว่า เจ้าพนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้มีอำนาจหน้าที่จดทะเบียนสิทธิตามกฎหมาย

“ผู้บังคับหลักประกัน” หมายความว่า บุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงกันให้เป็นผู้บังคับหลักประกันในกรณีที่น่ากิจการมาเป็นหลักประกัน

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตทำการเป็นผู้บังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(๑) สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(๒) บริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(๓) ธนาคารหรือสถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

“สิทธิเรียกร้อง” หมายความว่า สิทธิที่จะได้รับชำระหนี้และสิทธิอื่น ๆ แต่ไม่หมายความรวมถึงสิทธิที่มีตราสาร

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น หรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๕ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจ คือสัญญาซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้หลักประกัน ตราทรัพย์สินไว้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่า ผู้รับหลักประกัน เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับหลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันอาจตราทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันการชำระหนี้อันบุคคลอื่นต้องชำระก็ได้

มาตรา ๖ ผู้ให้หลักประกันจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

มาตรา ๗ ผู้รับหลักประกันต้องเป็นสถาบันการเงินหรือบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘ หลักประกันได้แก่ทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) กิจการ

(๒) สิทธิเรียกร้อง

(๓) สंहาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร สินค้าคงคลัง หรือวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้า

(๔) อสังหาริมทรัพย์ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยตรง

(๕) ทรัพย์สินทางปัญญา

(๖) ทรัพย์สินอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ ผู้ให้หลักประกันจะนำทรัพย์สินที่ตนมีสิทธิอยู่ในปัจจุบันหรือที่จะได้มาในอนาคตตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์ใด ๆ มาใช้เป็นหลักประกันก็ได้ แต่สิทธิเหนือทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสิทธิที่เป็นหลักประกันตามสัญญาจะมีขึ้นเมื่อผู้ให้หลักประกันได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๑๐ ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิในทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นใดจะใช้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันได้ภายใต้บังคับเงื่อนไขเช่นนั้น

มาตรา ๑๑ คู่สัญญาอาจตกลงกันกำหนดเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเป็นประการใดก็ได้ แต่ข้อตกลงดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่น่ากิจการมาเป็นหลักประกัน ให้คู่สัญญาตกลงกันเลือกผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้บังคับหลักประกัน

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้คู่สัญญาทราบ พร้อมทั้งระบุอัตราหรือจำนวนค่าตอบแทนในการดำเนินการไว้ด้วย

มาตรา ๑๓ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียนตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒

ในกรณีที่น่ากิจการมาเป็นหลักประกัน สัญญาตามวรรคหนึ่งต้องระบุชื่อผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันไว้ด้วย

หมวด ๒

การดำเนินการทางทะเบียน

มาตรา ๑๔ ให้จัดตั้งสำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจขึ้นในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า สำนักงานทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจมีหน้าที่รับจดทะเบียน แก้ไขรายการจดทะเบียน และยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้ และจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนและข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตเพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้

การจดทะเบียน การแก้ไขรายการจดทะเบียน และการยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ รวมถึงการให้ประชาชนตรวจดูข้อมูลเกี่ยวกับการจดทะเบียนและข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๕ ให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นเจ้าพนักงานทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๖ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนรับจดทะเบียน แก้ไขรายการจดทะเบียน หรือยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจตามข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียน

ตามหมวดนี้ โดยผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนเป็นผู้รับผิดชอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล
ที่ตนเป็นผู้แจ้งนั้น

ในกรณีข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากผู้มีหน้าที่ดำเนินการทางทะเบียนมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๘
เจ้าพนักงานทะเบียนต้องไม่รับจดทะเบียน แก้ไขรายการจดทะเบียน หรือยกเลิกการจดทะเบียนสัญญา
หลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๑๗ ให้ผู้รับหลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้หลักประกัน
เป็นผู้ดำเนินการขอจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

เมื่อได้รับจดทะเบียนตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งแล้ว ให้ถือว่าผู้รับหลักประกันเป็นเจ้าของที่มีประกัน
ตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันต้องยื่นหนังสือของผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอม
เป็นผู้บังคับหลักประกันไปพร้อมกับคำขอจดทะเบียน

หากผู้ให้หลักประกันต้องได้รับความยินยอมจากผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ
กิจการก่อนจึงจะโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นได้ ผู้รับหลักประกันต้องยื่นหนังสือของผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
ที่ยินยอมให้ผู้ให้หลักประกันโอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นได้ต่อเจ้าพนักงานทะเบียนไปพร้อมกับคำขอ
จดทะเบียนด้วย

มาตรา ๑๘ การจดทะเบียนอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัน เดือน ปี และเวลาที่จดทะเบียน
- (๒) ชื่อและที่อยู่ของลูกหนี้และผู้ให้หลักประกัน
- (๓) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับหลักประกัน
- (๔) ชื่อและที่อยู่ของผู้รับใบอนุญาตซึ่งยินยอมเป็นผู้บังคับหลักประกันและอัตราหรือจำนวน
ค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกัน ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน
- (๕) หนี้ที่กำหนดให้มีการประกันการชำระ
- (๖) รายละเอียดของทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกัน หากเป็นทรัพย์สินมีทะเบียนให้ระบุ
ประเภทของทะเบียน หมายเลขทะเบียน และนายทะเบียนไว้ด้วย หากเป็นสังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกัน
ใช้ในการประกอบธุรกิจ ให้ระบุประเภท ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สินดังกล่าวไว้ด้วย
- (๗) ข้อความที่แสดงว่าผู้ให้หลักประกันตราทรัพย์สินที่ระบุในรายการจดทะเบียนไว้แก่
ผู้รับหลักประกันเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้
- (๘) จำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน
- (๙) เหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
- (๑๐) รายการอื่นตามที่เจ้าพนักงานทะเบียนกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินมีทะเบียนให้เจ้าพนักงานทะเบียนแจ้งให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบถึงการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ให้นายทะเบียนบันทึกการประกันตามพระราชบัญญัตินี้ลงในทะเบียนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยเร็วเมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๒๐ คู่สัญญาอาจตกลงแก้ไขรายการจดทะเบียนเป็นประการอื่นก็ได้ ในการนี้ให้ผู้รับหลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้หลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอแก้ไขรายการจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ

หากรายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเปลี่ยนแปลงไปจากที่จดทะเบียนตามที่คู่สัญญาตกลงกันไว้ ผู้ให้หลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับหลักประกันทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิเหตุดังกล่าว ถ้าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่เป็นเหตุบังคับหลักประกัน ให้ถือว่าหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นหนังสือให้ความยินยอมของผู้ให้หลักประกัน และให้ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอแก้ไขรายการจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมารวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินอื่นนั้น รวมทั้งประเภท ปริมาณ และมูลค่าของทรัพย์สินที่นำมารวมเข้ากับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากันได้ ในหนังสือตามวรรคสองด้วย

ผู้มีหน้าที่ดำเนินการขอแก้ไขรายการจดทะเบียนตามมาตรานี้ซึ่งมิได้ดำเนินการขอแก้ไขรายการจดทะเบียนจะยกเหตุดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตหาได้ไม่

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่การแก้ไขรายการจดทะเบียนตามมาตรานี้โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เหตุอายุความหรือเมื่อคู่สัญญาตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้ผู้ให้หลักประกันโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ

เมื่อมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันหรือเมื่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน ให้ผู้รับหลักประกันเป็นผู้ดำเนินการขอยกเลิกการจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันจำหน่ายทรัพย์สินหรือวันที่ทรัพย์สินหลุดเป็นสิทธิ แล้วแต่กรณี

หมวด ๓

สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกัน

มาตรา ๒๒ ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิครอบครอง ใช้สอย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่ายโอน และจำนองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน รวมทั้งใช้เป็นหลักประกัน ใช้ในการผลิต นำไปรวมเข้ากับทรัพย์สินอื่น

ใช้ไปสิ้นไปในกรณีที่ครอบครองเพื่อการใช้สอยเปลือง และได้ดอกผลของทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่คู่สัญญาจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

ผู้ให้หลักประกันจะนำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำหน่ายเพื่อเป็นประกัน การชำระหนี้ต่อไปไม่ได้ มิฉะนั้นการจำหน่ายนั้นตกเป็นโมฆะ

มาตรา ๒๓ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๒ ผู้ให้หลักประกันต้องใช้ความระมัดระวังและใช้ฝีมือ เพื่อสงวนรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชนจะต้องใช้ในการประกอบกิจการและอาชีพเช่นนั้น และต้องบำรุงรักษา รวมทั้งซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นด้วย

ผู้ให้หลักประกันต้องรับผิดชอบเพื่อความเสียหายในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันสูญหาย หรือเสื่อมราคาลง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นจากเหตุที่ตนต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๒๔ ผู้ให้หลักประกันต้องจัดทำบัญชีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวิธีการปฏิบัติทางการค้าหรือตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน ทั้งนี้ เว้นแต่กฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๒๕ ผู้ให้หลักประกันต้องยอมให้ผู้รับหลักประกันหรือตัวแทนเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินเป็นครั้งคราวในเวลาและระยะอันสมควร ในการนี้ ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่า ผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือแล้วก่อนเข้าดำเนินการไม่น้อยกว่าสามวัน

การเข้าตรวจดูทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและบัญชีทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำต่อหน้า ผู้ให้หลักประกันหรือผู้ซึ่งผู้ให้หลักประกันมอบหมาย และผู้ให้หลักประกันต้องอำนวยความสะดวกแก่ ผู้รับหลักประกันตามสมควร

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันมีหนังสือไปยังผู้รับหลักประกันโดยระบุจำนวนหนี้ที่ยังมิได้ชำระแก่ผู้รับหลักประกัน อันเป็นหนี้ที่มีประกันตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ผู้รับหลักประกัน รับรองความถูกต้อง ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือตอบยืนยันหรือระบุจำนวนหนี้ที่เห็นว่าถูกต้องไปยัง ผู้ให้หลักประกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว มิฉะนั้นหากเกิดความเสียหายผู้รับหลักประกัน ต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน

ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิที่จะดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เว้นแต่การใช้สิทธิ ดังกล่าวได้กระทำภายในระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันที่หนังสือไปยังผู้รับหลักประกันครั้งก่อน ในกรณีนี้ ผู้ให้หลักประกันต้องชำระค่าใช้จ่ายแก่ผู้รับหลักประกันในแต่ละครั้งตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ผู้ให้หลักประกันมีสิทธิไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในเวลาใด ๆ ก็ได้ ก่อนมีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือก่อนที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน โดยชำระหนี้ตามจำนวนที่กำหนดให้มีการประกันการชำระ รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการสงวนรักษา ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควร และค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน

มาตรา ๒๘ เมื่อหนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุอื่นใดอันมิใช่เหตุอายุความ หรือเมื่อคู่สัญญา ตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หรือเมื่อมีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

ให้ผู้รับหลักประกันออกหนังสือยินยอมให้ยกเลิกการจดทะเบียนแก่ผู้ให้หลักประกันทันที มิฉะนั้นหากเกิดความเสียหายผู้รับหลักประกันต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกัน

หมวด ๔

สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันกับบุคคลภายนอก

มาตรา ๒๙ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้สามัญไม่ว่าสิทธิในทรัพย์สินจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่

มาตรา ๓๐ ถ้านำทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมารวมเข้ากับทรัพย์สินของบุคคลอื่นจนเป็นส่วนควบหรือแบ่งแยกไม่ได้ ผู้รับหลักประกันมีสิทธิตามมาตรา ๒๙ เหนือทรัพย์สินที่รวมเข้ากันตามส่วนของค่าแห่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันของตนในเวลาที่ทรัพย์สินรวมเข้ากัน

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันได้ทรัพย์สินมาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยนหรือได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วย รวมทั้งค่าสินไหมทดแทนที่ได้มาเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหาย ให้ถือว่าทรัพย์สินที่ได้มานั้นเป็นหลักประกันด้วย

ผู้รับหลักประกันมีสิทธิตามมาตรา ๒๙ เหนือทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่งเมื่อได้แก้ไขรายการจดทะเบียนเพื่อให้ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นหลักประกันต่อเจ้าพนักงานทะเบียนแล้ว และในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้มาดังกล่าวเป็นสิทธิเรียกร้อง ผู้รับหลักประกันจะยกสิทธิดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลูกหนี้แห่งสิทธิได้ต่อเมื่อได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้แห่งสิทธินั้นด้วยแล้ว

บทบัญญัติมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่ทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่ายจ่ายโอน แลกเปลี่ยนหรือทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าวสูญหายหรือเสียหายด้วย

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วยหรือที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๑ เป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจและมีลักษณะหมุนเวียนเปลี่ยนมือตลอดเวลา บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยทางการค้าปกติของทรัพย์สินนั้นหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกัน

หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือที่มีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันรวมอยู่ด้วยหรือที่ได้มาแทนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๑ มีใช้ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง บุคคลภายนอกซึ่งได้ทรัพย์สินนั้นไปโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนหรือโดยความยินยอมของผู้รับหลักประกัน ย่อมได้ทรัพย์สินนั้นโดยปลอดภาระหลักประกัน

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินสิ่งหนึ่งตราไว้เป็นประกันการชำระหนี้ตามพระราชบัญญัตินี้แก่ผู้รับหลักประกันหลายราย ให้ถือลำดับผู้รับหลักประกันเรียงตามวันและเวลาที่ได้รับ

การจดทะเบียน โดยผู้รับหลักประกันที่ได้รับการจดทะเบียนก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับหลักประกันที่ได้รับการจดทะเบียนภายหลัง

หากมีการใช้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ด้วย ให้ถือลำดับผู้รับหลักประกันและผู้รับจำนองเรียงตามวันและเวลาที่ได้รับการจดทะเบียน โดยผู้รับหลักประกันหรือผู้รับจำนองที่ได้รับการจดทะเบียนก่อนมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนผู้รับหลักประกันหรือผู้รับจำนองที่ได้รับการจดทะเบียนภายหลัง

มาตรา ๓๔ เมื่อมีบุริมสิทธิแย้งกับสิทธิตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจให้ถือลำดับบุริมสิทธิ ดังนี้

(๑) หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสังหาริมทรัพย์ ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับจำนองตามมาตรา ๒๘๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากมีการจดทะเบียนจำนองสังหาริมทรัพย์นั้นไว้ด้วย ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับจำนองตามมาตรา ๒๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นอสังหาริมทรัพย์ ให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเป็นอย่างเดียวกันกับผู้รับจำนองตามมาตรา ๒๘๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หมวด ๕

การบังคับหลักประกันที่เป็นทรัพย์สิน

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่มีการนำทรัพย์สินที่มีการจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายอื่นมาจดทะเบียนเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย หรือมีการนำทรัพย์สินที่จดทะเบียนเป็นหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ไปจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ตามกฎหมายอื่นด้วย ผู้รับจำนองจะบังคับจำนองโดยวิธีการบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

ในระหว่างที่ผู้รับจำนองบังคับจำนองตามกฎหมาย หากปรากฏว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ เมื่อได้รับแจ้งเหตุดังกล่าวจากผู้รับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ผู้รับจำนองต้องดำเนินการบังคับจำนองโดยวิธีการบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่เหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกิดขึ้นระหว่างที่คดีบังคับจำนองอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล ให้ผู้รับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งงดการพิจารณา ในกรณีนี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนโดยเร็ว หากความปรากฏต่อศาลว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกิดขึ้นจริง ให้ศาลมีคำสั่งงดการพิจารณาไว้ แต่หากไม่มีเหตุดังกล่าว หรือเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลยกคำร้องนั้นเสีย ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งงดการพิจารณาไว้ ให้ผู้รับจำนองดำเนินการบังคับจำนองโดยวิธีการบังคับหลักประกันตามพระราชบัญญัตินี้และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ผู้รับจำนองแถลงต่อศาล แต่หากเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกิดขึ้นระหว่าง

การบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

มาตรา ๓๖ ผู้รับหลักประกันอาจบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิหรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

มาตรา ๓๗ ห้ามมิให้ผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ เว้นแต่ลูกหนี้ค้างชำระหนี้อันเป็นต้นเงินเท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน และลูกหนี้ได้ขาดส่งดอกเบี้ยมาแล้วเป็นเวลาถึงห้าปี โดยไม่มีหลักประกันรายอื่นหรือบุริมสิทธิอื่นอันจดทะเบียนไว้เหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

มาตรา ๓๘ เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ และผู้รับหลักประกันได้มีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหรือกระทำการใด ๆ อันทำให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันบุบสลายหรือเสื่อมค่าลง และให้ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

การใช้สิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

มาตรา ๓๙ เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ และผู้รับหลักประกันได้มีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันแล้ว หากผู้ให้หลักประกันหรือผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันยินยอมส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแก่ผู้รับหลักประกันและมีหนังสือยินยอมให้นำหลักประกันไปจำหน่าย ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน แต่ให้เจ้าหนี้ดังกล่าวมีหนังสือแจ้งไปยังผู้รับหลักประกัน เพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้น

ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งให้ลูกหนี้และผู้ให้หลักประกันชำระหนี้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว และให้แจ้งไปด้วยว่าหากไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ และให้ส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวให้ผู้รับหลักประกันอื่นและเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบด้วย

ถ้าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันมีสภาพเป็นของสดเสียได้ หรือหากหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สิน ผู้รับหลักประกันอาจจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีที่เห็นสมควรเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ได้ทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการตามวรรคสอง

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิเรียกร้องเมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งเหตุบังคับหลักประกันไปยังลูกหนี้แห่งสิทธิแล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้ให้หลักประกันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อหนี้แห่งสิทธิเรียกร้องถึงกำหนดชำระให้ลูกหนี้แห่งสิทธิชำระหนี้แก่ผู้รับหลักประกัน

การส่งหนังสือตามมาตรา นี้ให้ทำโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว

มาตรา ๔๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๓ ในกรณีที่ผู้ให้หลักประกันไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง และผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันโดยการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ ให้ผู้รับหลักประกันดำเนินการจำหน่ายหลักประกันโดยวิธีการประมูลโดยเปิดเผย ในการนี้ ผู้รับหลักประกันต้องมีหนังสือแจ้งวัน เวลา สถานที่ และวิธีการจำหน่ายหลักประกันให้ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกันอื่น และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนดำเนินการจำหน่ายหลักประกันโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว

มาตรา ๔๑ ในการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม และมาตรา ๔๐ ผู้รับหลักประกันต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการดังเช่นวิญญูชนจะพึงปฏิบัติโดยพฤติการณ์เช่นนั้น

ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๔๒ ผู้ซื้อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจากการจำหน่ายตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม และมาตรา ๔๐ ย่อมได้รับโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยปลอดภาระหลักประกันและจำนอง

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นสิทธิในเงินฝากในสถาบันการเงินและผู้รับหลักประกันเป็นสถาบันการเงินที่รับฝากเงินนั้นไว้เองหรือเป็นผู้รับฝากเงินเพื่อประโยชน์ของผู้รับหลักประกันทั้งหมด ผู้รับหลักประกันอาจนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา แต่ต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ให้หลักประกันทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ดำเนินการดังกล่าวโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว

หากผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันตกลงกันให้สถาบันการเงินผู้รับฝากเงินนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจแทนผู้รับหลักประกัน สถาบันการเงินผู้รับฝากเงินอาจนำเงินฝากดังกล่าวหักชำระหนี้ได้ทันทีเมื่อได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รับหลักประกันว่ามีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๒ มาใช้บังคับแก่การนำเงินฝากมาหักชำระหนี้ตามมาตรา นี้โดยอนุโลม

มาตรา ๔๔ ถ้าผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ และผู้ให้หลักประกันไม่ชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง โดยไม่มีหนังสือคัดค้านการบังคับหลักประกันหลุดเป็นสิทธิภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันและดอกผลที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน แต่หากผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือคัดค้านภายใน

ระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้รับหลักประกันจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยวิธีการประมูลโดยเปิดเผย และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ มาใช้บังคับแก่การจำหน่ายหลักประกันตามมาตรา นี้ โดยอนุโลม

การส่งหนังสือคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ทำโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยวิธีการอื่น ที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว

มาตรา ๔๕ ก่อนจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๔ หรือก่อนที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันจะหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกันตามมาตรา ๔๔ ผู้รับหลักประกันต้องรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่อยู่ในความครอบครองของตนให้ปลอดภัยและ ต้องสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเสมือนเช่นวิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเอง

หากทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันที่อยู่ในความครอบครองของผู้รับหลักประกันชำรุดเสียหายหรือสูญหาย โดยเหตุอันจะโทษผู้ให้หลักประกันมิได้ให้นำจำนวนค่าเสียหายนั้นไปหักออกจากจำนวนหนี้ที่ผู้ให้หลักประกัน ต้องรับผิดชอบตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๔๖ เมื่อมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ หากผู้ให้หลักประกัน หรือผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไม่ยินยอมส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำพิพากษาบังคับหลักประกัน โดยให้ระบุในคำร้อง ด้วยว่าจะบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ หรือโดยจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็น หลักประกันเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

มาตรา ๔๗ เมื่อได้รับคำร้องตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และออกหมายเรียกไปยังผู้ให้หลักประกัน หรือผู้ที่ยึดถือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน ในหมายนั้นให้แจ้งเหตุ ที่ผู้รับหลักประกันร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำพิพากษาบังคับหลักประกันและวิธีการบังคับหลักประกันตามคำร้อง และข้อความว่าให้ผู้ให้หลักประกันมาศาลเพื่อให้การและสืบพยานในวันเดียวกัน และให้ศาลสั่งให้ผู้รับ หลักประกันมาศาลในวันนัดพิจารณานั้นด้วย

ให้ศาลนั่งพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณาและมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมีอาจกล่าวได้ว่า

ให้คู่ความมาศาลในวันนัดพิจารณาทุกนัด และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐๐ มาตรา ๒๐๑ มาตรา ๒๐๒ มาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ มาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ แห่งประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาคดีความแพ่ง มาใช้บังคับแก่การพิจารณาคดีของศาลตามมาตรา นี้โดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ และข้อตกลงเกี่ยวกับเหตุบังคับหลักประกันที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นเป็นเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญา หลักประกันทางธุรกิจไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลพิพากษาบังคับ หลักประกันตามวิธีการที่ผู้รับหลักประกันร้องขอ เว้นแต่ผู้รับหลักประกันจะร้องขอให้บังคับหลักประกันหลุด

เป็นสิทธิ แต่กรณีไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๓๗ ให้ศาลพิพากษาให้จำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน โดยการขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้

หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจหรือข้อตกลงเกี่ยวกับเหตุบังคับหลักประกันที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นเป็นเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามมาตรา ๓๗ ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล และให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการทูลเกล้าฯ ถวายคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลขึ้นต้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่การอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๗ โดยอนุโลม

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๔๙ ผู้รับหลักประกันอาจมีคำขอต่อศาลพร้อมกับคำร้องตามมาตรา ๔๖ เพื่อมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งตามมาตรา ๔๘ ได้ โดยต้องวางเงินประกันหรือให้หลักประกันเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามจำนวนที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าของจำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้เป็นการชั่วคราว แต่ผู้ให้หลักประกันมีความจำเป็นต้องจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามสัญญาที่ทำไว้ต่อบุคคลภายนอก เมื่อผู้ให้หลักประกันร้องขอและวางเงินประกันหรือให้หลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันได้

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นทรัพย์สินมีทะเบียน เมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งให้ทราบถึงการจำหน่ายหลักประกันตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๔ หรือเมื่อผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงและเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันหลุด เป็นสิทธิตามมาตรา ๔๔ หรือเมื่อผู้รับหลักประกันแสดงคำพิพากษาบังคับหลักประกันตามมาตรา ๔๘ ให้นำทะเบียนเปลี่ยนแปลงทะเบียนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยถือว่าหนังสือแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบังคับหลักประกันหรือคำพิพากษาบังคับหลักประกันเป็นเสมือนการจดทะเบียนของผู้ให้หลักประกัน

มาตรา ๕๒ เงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๔ และดอกผลที่เกิดขึ้นนับแต่วันที่ผู้รับหลักประกันมีสิทธิเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันให้จัดสรรชำระตามลำดับ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการรักษาและสงวนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๔๕

(๒) ค่าใช้จ่ายตามสมควรและค่าฤชาธรรมเนียมอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน

(๓) ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

เท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนตามลำดับ

(๔) ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายทรัพย์สินตามมาตรา ๓๙

(๕) เงินที่เหลือหากมี ให้ชำระคืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๘๗ มาตรา ๒๘๙ และมาตรา ๓๑๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับแก่การชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิตาม (๓) โดยอนุโลม

ถ้าจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันแล้วได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนหนี้ที่ค้างชำระเงินยังขาดจำนวนอยู่เท่าใดให้ถือเป็นหนี้ที่ผู้รับหลักประกันอาจเรียกร้องจากลูกหนี้ได้ แต่ถ้าผู้ให้หลักประกันไม่ได้เป็นลูกหนี้จะเรียกร้องจากผู้ให้หลักประกันไม่ได้

การใดที่แตกต่างจากความในมาตรานี้ตกเป็นโมฆะ

มาตรา ๕๓ หากผู้รับหลักประกันบังคับหลักประกันโดยให้ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิ ให้ถือว่าหนี้ประธานและหนี้ตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับสิ้นไป

การใดที่แตกต่างจากความในมาตรานี้ตกเป็นโมฆะ

หมวด ๖

การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

ส่วนที่ ๑

ผู้บังคับหลักประกัน

มาตรา ๕๔ ผู้ใดจะทำการเป็นผู้บังคับหลักประกันต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานทะเบียน

มาตรา ๕๕ ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ หรือการประเมินราคาทรัพย์สิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต เป็นบุคคลล้มละลายหรือพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายมาแล้วไม่ถึงห้าปี

(๒) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือความผิดตามมาตรา ๘๙ หรือมาตรา ๙๐

(๓) เคยเป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงินที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต เว้นแต่ได้รับยกเว้นตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

(๔) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการของผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน

(๕) เคยถูกถอดถอนจากการเป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้จัดการตามมาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น

(๖) เป็นข้าราชการการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง

(๗) เป็นข้าราชการที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๘) มีลักษณะต้องห้ามอย่างอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๖ การขอรับใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันให้ยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานทะเบียน ตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หากเจ้าพนักงานทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ขอรับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๕ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนออกใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันให้

ให้เจ้าพนักงานทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอรับใบอนุญาตทราบถึงการอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามวรรคสอง ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานทะเบียนไม่ออกใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกัน ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์ ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งการไม่อนุญาต โดยให้ผู้ขอยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ และให้คำวินิจฉัย ของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๕๗ ใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันมีอายุสามปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

การขอต่ออายุใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าพนักงานทะเบียนไม่ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่รับแจ้งการไม่อนุญาต โดยให้ผู้ขอยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ และให้คำวินิจฉัย ของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

มาตรา ๕๘ ในกรณีที่ใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันสูญหายหรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

การขอรับใบแทนใบอนุญาตและการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๙ หากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๕ หรือศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ ให้เจ้าพนักงานทะเบียนเพิกถอน ใบอนุญาตเป็นผู้บังคับหลักประกันดังกล่าว

ผู้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่รับแจ้งการเพิกถอนใบอนุญาต โดยให้ผู้รับใบอนุญาตนั้นยื่นอุทธรณ์ต่อเจ้าพนักงานทะเบียน

ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์และให้คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด

ในระหว่างที่ยังมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ทำการไปพลางก่อนได้เมื่อผู้อุทธรณ์ร้องขอ

มาตรา ๖๐ ค่าตอบแทนผู้บังคับหลักประกันให้เป็นไปตามอัตราหรือจำนวนที่ปรากฏในรายการจดทะเบียนตามมาตรา ๑๘ (๔) หรือตามที่ศาลสั่ง แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๒

กระบวนการบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการ

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่นำกิจการมาเป็นหลักประกัน การบังคับหลักประกันให้เป็นไปตามบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๖๒ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๕๑ รวมทั้งบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับแก่การบังคับหลักประกันที่เป็นกิจการตามหมวดนี้โดยอนุโลม

มาตรา ๖๓ หากมีเหตุบังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ ให้ผู้รับหลักประกันมีหนังสือแจ้งผู้บังคับหลักประกันทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้บังคับหลักประกันได้รับหนังสือแล้ว

ให้ผู้บังคับหลักประกันกำหนดวัน เวลา และสถานที่ไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ซึ่งต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือตามวรรคหนึ่ง และมีหนังสือแจ้งผู้ให้หลักประกันและผู้รับหลักประกันทราบโดยไม่ชักช้าโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว ในการนี้ให้แจ้งเหตุที่ผู้รับหลักประกันยกขึ้นบังคับหลักประกันและประเด็นการพิจารณา รวมทั้งสำเนาหนังสือของผู้รับหลักประกันตามวรรคหนึ่งไปด้วย

ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันตายหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๕ ก่อนดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้คู่สัญญาดกเลิกกันเลือกผู้รับใบอนุญาตอื่นเป็นผู้บังคับหลักประกัน และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๒ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การเลือกผู้บังคับหลักประกันตามมาตรา ๑๒ โดยอนุโลม

ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถตกลงกันเลือกผู้รับใบอนุญาตอื่นเป็นผู้บังคับหลักประกันแทนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิเหตุตามวรรคสาม คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งหรือหลายคนตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้บังคับหลักประกันแทน

มาตรา ๖๔ ผู้ให้หลักประกันต้องมีหนังสือชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่เป็นหลักประกันที่เป็นอยู่ในวันที่ผู้ให้หลักประกันได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ต่อผู้บังคับหลักประกันภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือดังกล่าว และเมื่อมีเหตุผลพิเศษ ผู้บังคับหลักประกันอาจขยายให้ได้ตามที่เห็นสมควร

หากผู้ให้หลักประกันไม่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจการที่เป็นหลักประกันภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าในวันที่ผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง นั้น กิจการที่เป็นหลักประกันมีอยู่เท่ากับที่ปรากฏในรายการจดทะเบียนในวันที่ผู้รับหลักประกันได้รับหนังสือดังกล่าว

มาตรา ๖๕ เมื่อได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง ห้ามมิให้ผู้ให้หลักประกันจำหน่ายจ่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกัน เว้นแต่

(๑) กิจการนั้นมีทรัพย์สินที่มีสภาพเป็นของเสียดisableหรือหากห่วงงงเข้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาจะเกินส่วนกับค่าของทรัพย์สินนั้นรวมอยู่ด้วย หรือมีทรัพย์สินที่ผู้ให้หลักประกันมีหน้าที่ต้องส่งมอบแก่บุคคลภายนอกตามสัญญาหรือนิติสัมพันธ์ที่ทำไว้ก่อนที่จะได้รับหนังสือตามมาตรา ๖๓ วรรคสอง รวมอยู่ด้วย ผู้ให้หลักประกันอาจจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าวได้โดยวิธีที่เห็นสมควร แต่ต้องมีหนังสือแจ้งผู้บังคับหลักประกันทราบล่วงหน้าถึงเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินดังกล่าว ประเภท และปริมาณของทรัพย์สินนั้น วัน เวลา สถานที่ วิธีการจำหน่าย และราคาจำหน่ายในท้องตลาดของทรัพย์สินนั้นในวันที่มีหนังสือแจ้ง และราคาที่จะจำหน่ายให้เป็นไปตามสภาพของราคาจำหน่ายในท้องตลาดของทรัพย์สินนั้น หรือ

(๒) ผู้ให้หลักประกันได้วางเงินประกันหรือให้หลักประกันเพื่อป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการจำหน่ายจ่ายโอนกิจการที่เป็นหลักประกันตามจำนวนที่ผู้บังคับหลักประกันกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของจำนวนเงินสูงสุดที่ตกลงใช้กิจการเป็นหลักประกัน

มาตรา ๖๖ ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือมอบอำนาจให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคน ให้เป็นผู้ดำเนินการแทนตนก็ได้

หลักเกณฑ์และวิธีการไต่สวนข้อเท็จจริงให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๗ เมื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จ ให้ผู้บังคับหลักประกันวินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกันหรือไม่ ในกรณีที่วินิจฉัยว่ามีเหตุบังคับหลักประกัน ให้ระบุจำนวนหนี้ที่ต้องชำระไว้ด้วย

หากคู่สัญญาตกลงกันให้มีผู้บังคับหลักประกันหลายคน การลงมติวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก

ในกรณีที่มีเหตุบังคับหลักประกัน และผู้รับหลักประกันประสงค์ที่จะบังคับหลักประกันทันที ให้ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน แต่หากผู้รับหลักประกันยินยอมผ่อนผันให้แก่ผู้ให้หลักประกันเป็นหนังสือโดยให้ถือว่ายังไม่เคยมีเหตุบังคับหลักประกันดังกล่าวเกิดขึ้น ให้วินิจฉัยว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกันและให้บันทึกคำยินยอมของผู้รับหลักประกันไว้ในคำวินิจฉัย

ในกรณีที่ไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน ให้ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยว่าไม่มีเหตุบังคับหลักประกัน

คำวินิจฉัยต้องทำเป็นหนังสือและต้องประกอบด้วยสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เหตุผลในการวินิจฉัย ลายมือชื่อของผู้บังคับหลักประกัน และวันที่มีคำวินิจฉัย

มาตรา ๖๘ ผู้บังคับหลักประกันต้องวินิจฉัยคำร้องขอบังคับหลักประกันให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันไต่สวนข้อเท็จจริงวันแรก

มาตรา ๖๙ ให้ผู้บังคับหลักประกันมีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยตามมาตรา ๖๗ ให้ลูกหนี้ ผู้ให้หลักประกัน ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยวิธีการอื่นที่แสดงว่าผู้รับได้รับหนังสือแล้ว ในกรณีที่มีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ให้ผู้บังคับหลักประกันมีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยดังกล่าวให้เจ้าพนักงานทะเบียน นายทะเบียน หรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

เมื่อได้รับแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานทะเบียน นายทะเบียน หรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดบันทึกคำวินิจฉัยดังกล่าวไว้ในทะเบียนโดยเร็ว

มาตรา ๗๐ ห้ามมิให้คัดค้านคำวินิจฉัยตามมาตรา ๖๗ เว้นแต่การโต้สวนข้อเท็จจริงเพื่อมีคำวินิจฉัยนั้นไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามมาตรา ๖๖ หรือคำวินิจฉัยนั้นบกพร่องในข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญ

ให้ผู้คัดค้านคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ยื่นคำร้องต่อศาลภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำวินิจฉัย

การร้องคัดค้านตามมาตรา ๗๐ ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับหลักประกันตามคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคสอง ศาลอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางประกันหรือให้หลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ หากผู้ยื่นคำร้องไม่วางประกันหรือให้หลักประกันตามที่ศาลกำหนดให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาคำร้องตามวรรคสองโดยเร็ว และให้นำพิจารณาติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จการพิจารณาและมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมีอาจก้าวล่วงได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่มีเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยตามมาตรา ๖๗ โดยอาจเพิกถอนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ ในการนี้ ศาลอาจกำหนดให้ผู้บังคับหลักประกันวินิจฉัยคำร้องขอบังคับหลักประกันส่วนที่ถูกเพิกถอนนั้นใหม่ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ มาใช้บังคับแก่การวินิจฉัยคำร้องขอบังคับหลักประกันส่วนที่ถูกเพิกถอนนั้นโดยอนุโลมหรือหากพยานหลักฐานตามที่ปรากฏในสำนวนเพียงพอแก่การวินิจฉัย ศาลอาจพิพากษาแก้ไขและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรก็ได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่มีเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลตามมาตรา ๗๐ ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกันให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการกิจการที่เป็นหลักประกันของผู้ให้หลักประกันเป็นอันสิ้นสุดลง และให้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวกับทั้งให้บรรดาสิทธิตามกฎหมายของผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนของผู้ให้หลักประกันในกิจการที่เป็นหลักประกัน ยกเว้นสิทธิที่จะได้รับเงินปันผลตกแก่ผู้บังคับหลักประกันทันที และห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่น

ยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกัน แต่ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีหนังสือแจ้งไปยังผู้บังคับหลักประกันเพื่อขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการนั้น

มาตรา ๗๒ ภายในเจ็ดวันเมื่อได้รับคำวินิจฉัยบังคับหลักประกัน ผู้ให้หลักประกันต้องส่งมอบกิจการที่เป็นหลักประกัน ดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนังสือติดต่อจนสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการที่เป็นหลักประกันให้แก่ผู้บังคับหลักประกัน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้เพราะเหตุสุดวิสัย ในกรณีดังกล่าวผู้ให้หลักประกันต้องแจ้งเหตุนี้ให้ผู้บังคับหลักประกันทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ทราบเหตุดังกล่าว และต้องดำเนินการดังกล่าวภายในระยะเวลาที่ผู้บังคับหลักประกันกำหนด

หากผู้ให้หลักประกันไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้บังคับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกันและส่งมอบให้แก่ผู้บังคับหลักประกัน เมื่อศาลมีคำสั่งดังกล่าวให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการยึดหรืออายัดกิจการที่เป็นหลักประกันเพื่อส่งมอบให้แก่ผู้บังคับหลักประกันตามคำสั่งศาล เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้บังคับหลักประกันในการจัดการกิจการที่เป็นหลักประกันของผู้ให้หลักประกันเป็นการชั่วคราวในระหว่างที่ยังมิได้ส่งมอบกิจการนั้นให้แก่ผู้บังคับหลักประกัน

มาตรา ๗๓ ให้ผู้บังคับหลักประกันมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษา จัดการและดำเนินกิจการที่เป็นหลักประกันจนกว่าจะจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันได้ ตรวจสอบและประเมินราคากิจการที่เป็นหลักประกัน กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน ดำเนินการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน และจัดสรรเงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันตามมาตรา ๗๔ เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ผู้บังคับหลักประกันอาจจำหน่ายจ่ายโอน เช่า ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในกิจการที่เป็นหลักประกันได้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปได้

ให้ถือว่าการดำเนินการของผู้บังคับหลักประกันตามวรรคหนึ่งเป็นการดำเนินการโดยมติที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นหรือข้อตกลงของผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันทุกคนของผู้ให้หลักประกัน

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ ผู้บังคับหลักประกันต้องใช้ความเอื้อเฟื้อสอดส่องอย่างผู้ประกอบการวิชาชีพจะพึงปฏิบัติโดยพฤติการณ์เช่นนั้น

มาตรา ๗๔ เงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกันให้จัดสรรชำระตามลำดับดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมในการยึดหรืออายัดตามมาตรา ๗๒ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา จัดการ และดำเนินกิจการของผู้บังคับหลักประกันตามมาตรา ๗๓

(๒) ค่าตอบแทนของผู้บังคับหลักประกัน ค่าใช้จ่ายตามสมควรอันเกิดจากการบังคับหลักประกัน ค่าฤชาธรรมเนียมการบังคับหลักประกัน และค่าธรรมเนียมการจำหน่ายกิจการที่เป็นหลักประกัน

(๓) ชำระหนี้ให้แก่ผู้รับหลักประกัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เท่าที่ปรากฏรายชื่อในหลักฐานทางทะเบียนตามลำดับ

(๔) ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอื่นซึ่งขอเฉลี่ยทรัพย์สินหรือเงินที่ได้จากการจำหน่ายกิจการนั้นตามมาตรา ๗๑

(๕) เงินที่เหลือหากมี ให้ชำระคืนแก่ผู้ให้หลักประกัน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๒ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับแก่การจัดสรรชำระตามมาตรานี้โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

การคัดค้านผู้บังคับหลักประกัน

มาตรา ๗๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้บังคับหลักประกันต้องมีความเป็นกลางและเป็นอิสระ และต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของตน และนับแต่วันที่ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งเป็นผู้บังคับหลักประกันตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจใด ผู้บังคับหลักประกันต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเช่นนั้นต่อคู่สัญญาโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้แจ้งให้คู่สัญญาทราบล่วงหน้าแล้ว

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่ผู้บังคับหลักประกันปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือประมาทเลินเล่อ ในการปฏิบัติหน้าที่และก่อหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน หรือปรากฏข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระของผู้บังคับหลักประกัน หรือผู้บังคับหลักประกันขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๕ ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องวางประกันหรือให้หลักประกัน ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้ หากผู้ยื่นคำร้องไม่วางประกันหรือให้หลักประกันตามที่ศาลกำหนด ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง คำสั่งศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ให้ศาลกำหนดวันนัดพิจารณาคำร้องตามวรรคหนึ่งโดยเร็ว และให้นั่งพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวัน จนกว่าจะเสร็จการพิจารณาและมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง เว้นแต่กรณีมีพฤติการณ์พิเศษอันมิอาจก้าวล่วงได้

ในระหว่างพิจารณา ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้บังคับหลักประกันหยุดการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลจะมี คำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ หากศาลมีคำสั่งดังกล่าว ให้ศาลแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควร ปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหลักประกันชั่วคราว เว้นแต่กรณีที่ไม่มีผู้รับใบอนุญาตให้ศาลแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ตามมาตรา ๕๕ ในกรณีเช่นนี้ ให้ผู้บังคับหลักประกันชั่วคราวมีอำนาจหน้าที่ เช่นเดียวกับผู้บังคับหลักประกัน

ให้ผู้ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งเป็นผู้จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้บังคับหลักประกันชั่วคราวตามอัตรา หรือจำนวนที่ศาลกำหนด แต่กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง ให้ถือว่า

ค่าตอบแทนผู้บังคับหลักประกันชั่วคราวเป็นค่าใช้จ่ายตามสมควรอันเกิดจากการบังคับหลักประกันตามมาตรา ๗๔ (๒) และให้จัดสรรชำระแก่ผู้ยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๗๗ หากศาลเห็นว่ามิเหตุคัดค้านผู้บังคับหลักประกันตามมาตรา ๗๖ วรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่ง แต่หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุดังกล่าว ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลตามมาตรา ๗๗ นี้ให้อุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ภายในสิบห้าวันนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง หรือเมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี ให้ศาลสั่งคืนประกันหรือหลักประกันแก่ผู้วางประกันหรือหลักประกันต่อศาลตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง

มาตรา ๗๘ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ และยังมีกิจการที่จะต้องดำเนินต่อไป ให้ศาลแต่งตั้งผู้รับใบอนุญาตคนหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้บังคับหลักประกันแทน เว้นแต่กรณีที่ไม่มีผู้รับใบอนุญาตให้ศาลแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ตามมาตรา ๕๕

ให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ที่เกี่ยวกับผู้บังคับหลักประกันมาใช้บังคับแก่ผู้บังคับหลักประกันแทนตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา ๗๙ คำพิพากษาของศาลที่ให้ผู้บังคับหลักประกันพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๗๗ ไม่กระทบถึงการใดที่ผู้บังคับหลักประกันได้กระทำไปแล้วก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาเช่นนั้น

หมวด ๗

ความระงับสิ้นไปแห่งสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

มาตรา ๘๐ สัญญาหลักประกันทางธุรกิจระงับสิ้นไปเมื่อ

(๑) หนี้ที่ประกันระงับสิ้นไปด้วยเหตุประการอื่นใดอันมิใช่เหตุอายุความ

(๒) ผู้รับหลักประกันและผู้ให้หลักประกันตกลงกันเป็นหนังสือให้ยกเลิกสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ

(๓) มีการไถ่ถอนทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน

(๔) มีการจำหน่ายทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในการบังคับหลักประกันหรือเมื่อทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันหลุดเป็นสิทธิแก่ผู้รับหลักประกัน

มาตรา ๘๑ ผู้รับหลักประกันจะบังคับหลักประกันแม้เมื่อหนี้ที่ประกันนั้น ขาดอายุความแล้วก็ได้ แต่จะบังคับเอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระตามสัญญาหลักประกันทางธุรกิจเกินกว่าห้าปีไม่ได้

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๒ ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกันผู้ใดแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงในการดำเนินการทางทะเบียนตามมาตรา ๑๖ หรือการขอจดทะเบียนตามมาตรา ๑๗ หรือการขอแก้ไขรายการจดทะเบียนตามมาตรา ๒๐ หรือการขอยกเลิกการจดทะเบียนตามมาตรา ๒๑ หรือการดำเนินการตามมาตรา ๕๑ หรือการแจ้งเหตุตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๓ ผู้รับหลักประกันผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง มาตรา ๒๑ วรรคสอง มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้รับหลักประกันผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๔ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๔ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง หรือฝ่าฝืนมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๖๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้ให้หลักประกันผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๕ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๘๖ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า ทำให้ไร้ประโยชน์ ย้าย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันโดยทุจริตจนเป็นเหตุให้ผู้รับหลักประกันไม่อาจบังคับหลักประกันทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๘๗ ผู้รับหลักประกันผู้ใดแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดความจริงในการร้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาบังคับหลักประกันตามมาตรา ๔๖ หรือในการแจ้งผู้บังคับหลักประกัน เพื่อมีคำวินิจฉัยบังคับหลักประกันตามมาตรา ๖๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๘ ผู้ให้หลักประกันผู้ใดส่งมอบหรือแสดงดวงตรา สมุดบัญชี และเอกสาร อันเป็นเท็จเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน ตลอดจนสิทธิต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันต่อผู้รับหลักประกัน หรือผู้บังคับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้รับหลักประกันหรือผู้บังคับหลักประกันผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลหรือความลับในการประกอบธุรกิจหรือข้อมูลอื่นใดของผู้ให้หลักประกันอันเป็นข้อมูลหรือความลับที่ตามปกติวิสัยของผู้ให้หลักประกันจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย และเปิดเผยหรือใช้ข้อมูลหรือความลับนั้นเพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติไว้หรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หรือเป็นการเปิดเผยโดยผู้ให้หลักประกันได้ให้ความยินยอมแล้ว

ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งข้อมูลหรือความลับจากบุคคลตามวรรคหนึ่งเนื่องในการปฏิบัติราชการหรือการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี แล้วเปิดเผยข้อมูลหรือความลับนั้นในประการที่น่าจะเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน

มาตรา ๙๐ ผู้บังคับหลักประกันผู้ใดปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือกระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้โดยมุ่งหมายให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้หลักประกันหรือผู้รับหลักประกัน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา ๙๑ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการเปรียบเทียบซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้มีจำนวนสามคน และคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

- (๑) การจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
- (ก) กรณีทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันเป็นที่ดิน ให้เรียกเท่ากับค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนจำนอง
- (ข) กรณีทรัพย์สินอื่นนอกจาก (ก) และกิจการ ให้เรียกไม่เกินร้อยละสองของจำนวนเงินที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน แต่ต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
- (๒) การแก้ไขเพิ่มจำนวนเงินที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน ให้เรียกไม่เกินร้อยละสองของจำนวนเงินที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกันเฉพาะในส่วนที่เพิ่ม แต่ต้องไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท
- (๓) การแก้ไขรายการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
ยกเว้นรายการจำนวนเงินที่ตกลงใช้ทรัพย์สินเป็นประกัน	ครั้งละ	๕๐๐ บาท
- (๔) การยกเลิกการจดทะเบียนสัญญาหลักประกันทางธุรกิจ
		๕๐๐ บาท
- (๕) การออกหลักฐาน
การจดทะเบียน	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
- (๖) การตรวจดูรายการจดทะเบียน
	ครั้งละ	๑๐๐ บาท
- (๗) การถ่ายข้อมูลที่ได้จากระบบคอมพิวเตอร์
การบันทึกข้อมูลที่มีความยาวของระเบียบไม่เกินสองร้อยอักษร	ระเบียบละ	๑ บาท
- (๘) ใบอนุญาต
	ฉบับละ	๒๐,๐๐๐ บาท
- (๙) ค่าต่ออายุใบอนุญาต
	ครั้งละ	๑๐,๐๐๐ บาท
- (๑๐) ใบแทนใบอนุญาต
	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
- “ระเบียบ” ตาม (๗) หมายความว่า หน่วยของรายการข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ในฐานข้อมูลที่แสดงในรูปของอักขระในแต่ละบรรทัด ในการนี้ ระเบียบใดมีความยาวเกินสองร้อยอักขระให้คิดทุกสองร้อยอักขระเป็นหนึ่งระเบียบ เศษที่เหลือหากไม่ครบสองร้อยอักขระให้คิดเป็นหนึ่งระเบียบ

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ทรัพย์สินที่อาจนำมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ ในลักษณะที่ผู้ให้หลักประกันไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับหลักประกันหรือการจำนอง ตามมาตรา ๗๐๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จำกัดเฉพาะอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์มีทะเบียน บางประเภทเท่านั้น ผู้ประกอบธุรกิจจึงไม่สามารถนำทรัพย์สินอื่นที่ใช้ในการประกอบธุรกิจนอกจากทรัพย์สินดังกล่าว มาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ผู้ให้หลักประกันไม่ต้องส่งมอบการครอบครองทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับหลักประกันได้ เช่น สังหาริมทรัพย์ที่ผู้ให้หลักประกันใช้ในการประกอบธุรกิจ สินค้าคงคลัง วัตถุดิบที่ใช้ ในการผลิตสินค้า หรือทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งที่ทรัพย์สินเหล่านี้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเช่นกัน อีกทั้งกระบวนการ บังคับจำนองมีความล่าช้าอันเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ สมควรตรากฎหมายเพื่อรองรับการนำทรัพย์สิน ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมาใช้เป็นประกันการชำระหนี้ในลักษณะที่ไม่ต้องส่งมอบการครอบครองแก่เจ้าหนี้ และสร้างระบบการบังคับหลักประกันที่มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมอันจะเป็นประโยชน์ต่อ การประกอบธุรกิจ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสวดี ไคว่คาศัย
วัน เดือน ปีเกิด	24 ตุลาคม 2527
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2557 สำเร็จการอบรมวิชาว่าความ แห่งสภานายความ ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2561
สถานที่ทำงาน	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่ง	นิติกร ระดับ 7

